

مناقب حضرت مولانا جلال الدین رومی قدس سرہ السامی سپہسالار ترجمہ سی

فریدون ابن احمد سپہسالار

ترجمہ
احمد عونى قونوق

دار الخلافه
آرشاق غارویان مطبعه سی
۱۳۳۱

Hazırlayanlar
Duygu Kara-Mine Kara
2020

Önsöz

Menâkıb-ı Sipehsâlâr, Ferîdûn İbn-i Ahmed Sipehsâlâr tarafından Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri hâl-i hayatta iken başlanmış olup Sultan Veled Hazretleri'nin hilâfetlerinin ilk dönemlerine kadar yazılmıştır. Sipehsâlâr'ın kırk yıl Hazret-i Mevlânâ'nın hizmetinde bulunduğu ve Hüsameddîn Çelebi'nin hilâfet döneminde ve Sultan Veled Hazretleri'nin evâil hilâfetlerine kadar yazıldığı göz önüne alınırsa eserin tamamlanması tahminen kırk yıl kadar sürmüştür.

Eser Farsça aslından Ahmed Avnî Konuk tarafından Osmanlı Türkçesine çevrilmiş olup, eser 1913 yılında İstanbul'da basılmıştır. Çeviri yapılırken, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda (HP_Osm_00144) demirbaş numarasında kayıtlı olan nüsha esas alınmıştır.

Çalışma yapılırken kitabın sonunda ki hata-sevab cetvelinde yer alan düzeltmelere dikkat edilerek metin içinde hatalı olarak gösterilen yerlere belirtilen kelimeler yazılmıştır. Basımdan kaynaklı hatalı yazımlar düzeltilmiş olup, Osmanlı Türkçesi sözlüğünde ki şekliyle tek yazı biçimi benimsenmiştir.

Çalışma yapılırken okunamayan, Arapça ya da Farsça olmasından dolayı ya da baskı hatasından kaynaklı anlaşılamayan birtakım kelimeler ya da tamlamalar bulunmaktadır.

Hatamızdan kaynaklı eksik ya da yanlış yazılan kelimelere rastlanabilecektir. Bu hatalar, tesadüf edildikçe düzeltilecektir.

مقدمه

جناب خالق احسن تقويمه بی نهایت حمد و ثنا او اشرف بنی آدم افندمه صلوات لاتحصى و آل و اصحاب نمانسنه ترضیه بی انتها عرض وانها اولندقدن صوکره بیان مقصده شروع اولنورکه شاه کشور معرفت ذوالجلال و کنجینه اسرارلايزال صاحب مثنوی معنوی [مولانا جلالالدين رومی] قدس سره السامی افندمک مناقب عليه لری ايلک دفعه اوله رق مرید مقبولرندن حضرت فریدون ابن احمد سپهسالار طرفندن یازلمشدر. آندن صوکره عارف چلبی حضرتلرینک ایام سعادتلرنده شیخ احمد افلاکی، مناقب سپهسالاری علاوه و تفصیل یامنده عبد الوهاب همدانی جانبندن مناقب العارفین تلخیص اولنه رق (ثواقب المناقب) نامنده دیگر بر اثر تدوین اولنمش و مثنویخوان درویش محمود قنوی طرفندن ثواقب المناقب لسان ترکی یه نقل و ترجمه ایدلمشدر. جناب سپهسالار بالذات حضرت مولانا افندمزدن عین الیقین هر نه کورمش و کندی یامنده ذات ستوده صفاتلرندن نه واقع اولمش ایسه آنلری قید و ضبط بیورمش اولدقلرندن آنلرک مناقبی وثوق جهتیه بالطبع بولنرک جمله سنه فائقدر.

سفینه مولویه ده بیان اولندیغی اوزره فریدون ابن احمد سپهسالار حضرتلرینک لقب شریفی مجدالدیندر. کندوسی آباء و اجدادی کبی دولت سلجوقیه نك سر عسکری اولوب شجاع، کریم، ظریف، متفنن و اخلاق حمیده صاحبی بر ذات عالیقدر ایدی. عهد شهابنده سلطان العلماء حضرتلرینک مجالس عالیهلرنده حاضر اولوب انفاص نفیسه لرندن متأثر اولمش و آنلره محبت ایتمش ایدی.

پدرلرینک وفاتندن صوکره سلاطین سلجوقیه دن سلطان علاءالدین کیقباد جانبندن عهدهلرینه سر عسکرک رایتی تفویض اولنوب جناب مولانا جلال الدین رومی قدس سره السامی افندم طرفندن کندوسنه خطاباً "ای فریدون! بر مدت جهاد اصغرک سر عسکری اولدک بوندن صوکره ده رایت کشای اخیار و لشکرکش ابرار اول." بیورلمش و مشارالیه دخی بو دعوته اجابت ایلهمشدر. جناب پیر افندمک نفس قدسیلرینک تأثیراتی و همت علیه لرینک برکاتی ایلهم حقیقه اشارت بیوریلن مقامه واصل اولمشلر و چلبی حسام الدین حضرتلرینک نسب عالیهلرینه صهریتی بولنمسی حسبیه آنلرک اوقات خلافتلرنده فقرایه مظاهرت و آیین اولیانک تأییدینه بذل همت و سادات مولویه نك مناقبه دائر بر اثر لطیف تألیف بیورمق صورتلریله تمیز ایتمشلردر.

محاربه یه عزیمت ایلهمجکری وقتده استمداد و حمایه ولایتپناهیلرینی استدعا قصدیه حضرت پیر دستگیر افندمک ید مبارکیرینی تقبیلهم کیتدکلرنده وقوع بوله حق احواله اشارت بیوررلر و عینیه ظهور ایدر ایدی. مظفر آعودتدن صوکره خاکپای حضرت پیره یوز سوردکده سفرده کی سرکذشترلرینی علی وجه التفصیل جناب پیر حکایه بیوررلر و نور مکاشفه لرینک قوتی وسایه حمایه لرینک احاطه سی جناب سپهسالارک سبب ازیاد خلوصی اولمغله خدمات مالیه لرنده بذل موجود ایدر ایدی. چلبی حسام الدینک زمان خلافتلرنده دخی کما فی السابق منکرینک هجوملرینه قارشی بر سد سدید اولوب هیچ بر کیمسه نك آیین خداوندکاری یه حرفاندازلغه جسارتی اولماز ایدی.

کندیلرینک اسباب مدافعات مادیه و معنویه لرینک ازدیادی سبب تأکید اعتقاد و باعث تشدید اعتمادلری اولوب بو خصوص، امر مدافعه ده اقدام و اهتماملرینه بادی اولدیغی حضرت چلبینک حضورنده ذکر اولندقدن [البته اویله اولور. آنلر هر صباح بر ملک دعای حیرینه مظهر اولمقده درلر. زیرا - انلله ملکین فی کل یوم ینادیان عند کل صبح اللهم اعط کل منفق خلفا- یعنی جناب حقک ایکی ملکی واردکه هر کون صباح وقتنده یا رب هر منفق اولانه انفاق ایتدیکی ماله بدل و خلف ویر نصی وارد اولمشدر.] بیورمشلر و بو خبر جناب سپهسالارک سمعنه واصل اولدقدن سعینک مشکور اولمسندن مسروراً بو خبری کتیرن احباسنه ماملکنی بذل ایدوب یالکز کندوسنک امر تعیشنه بر مقدار آلیقویمش و علاقی دنیویه دن النی، اتکنی چکوب بالذات کوردکری و موثوق اوله رق تواتراً ایشیتدکری احوال و کراماتک جمعنه حصر اوقات ایلهمشلردر.

سنه شریفلری طقسانه واصل اولمش ایکن اثنای سماعده قامتلری بر دلیقانی کبی طوس طوغرو طورر ایدی.

سلطان ولد افندمژك اوائل خلافتلرنده مخدوم مكرملرى جناب جلال الدينى النندن طوتوب حضور شريفلىرىنه كوتورهرك داخل خلقه ارادتلىرى ايتمش و حسن نظرلى خصوصنده كندىلىرىنك مقامنه اقامه بيورلمسنى نياز ايدهرك مطلوبلى اسعاف بيورلمسنى متعاقباً وداع عالم فانى ايله مشلردر. ارتحاللرندن مقدم - دولتسز باشمز اوقات حياتده او سلاطين حقيقتك پاى اراده لرنده ايدى. بناءً عليه حال مماتده دخى اويله اولمق مناسبدر - ديو وصيت بيورمش اولدقلىرندن بعدالانتقال جناب سلطان العلما و مولانا و حسام الدين و صلاح الدين افندىلرئىلر حضراتنك پاىكاه مراقده شريفه لرنده وديعه خاك عطرناسق قىلنمشدر. - قدس الله اسرارهم -

بعدالوفات حامل سر قدسلىرى اولان مخدوم مكرملرى جلال الدين حضرتلىرى آنلىرى عالم معنده كورمشلر او حالده كه آستانه مولويده فم مباركلرندن بر نور طلوع وفلك قمره صعود ايدهرك لمعاتندن بر قسمى وجه ارضه عكس ايدوب اصابت ايلديكى محللىرى مستغرق انوار ايتمش ايدى. بو حالى سلطان ولد قدس سره افندمزه عرض ايتدكه - او نور، اولياء اللهك اذكاري جميله سنك نوريدر، و او عكس او اذكاريك آثاريدر كه قلوب قابله ي تنوير ايدوب و قلوبك منوريتى ايله قوالب دخى نورانى اولوب ظلمت انكاردن خلاص اولورلر - ديو تعبير و آنلرك تأليف ايتمش اولدقلىرى مناقبك نشر و استساخنى امر ايتملىيله باعث نزول رحمت اولان اثر لطيف مذكورى استكتاب و آنكه تمين وتبرك ايله مشلردر.

جناب سپهسالار بو مناقب شريفى سلطان ولد افندمژك اوائل خلافتلىرىنه قدر بالذات يازمشلردر. ارتحاللرندن صوكره مخدوم مكرملرى طرفندن اكمال بيورلمش ايسه ده حد معين دكلدر. بو مناقبده مطالعه اولنه جنى اوزره سپهسالار حضرتلىرى تمام قرق ييل جناب مولانا افندمژك خدمت عليه لرنده بولنمشلر و سلطان ولد افندمژك اوائل خلافتلىرىنه قدر معمر اولوب طقسان آلتى ياشنى متجاوز اولدقلىرى حالده دار نعيمه انتقال ايله مشلردر.

حضرت پير دستكير افندمژ ٦٧٢ تاريخنده التمش سكز ياشنده اولدقلىرى حالده عالم بقايا رحلت بيورمش اولدقلىرندن بو حينده جناب سپهسالار ك سنلىرى سكسان درده قريب اولمق لازم كلير. چونكه آندن صكره چلبى حسام الدين افندمژك اون ايكي سنه دوام ايدن زمان خلافتلرنده بر حيات بولنوب سلطان ولد افندمژك اوائل خلافتلرنده ارتحال بيورمشلردر. شو حسابيه كوره سنه لرى قرق درده قريب اولديغى حالده حضرت مولانا افندمژدن اخذ طريقت ايله مشلردر كه جناب پير افندمژك سنه مباركلرى بو حينده ٣٢ اولر. بوده ٦٣٦ سنه سنه مصادف بولنور. بو تاريخلرده ايسه حضرت پير دستكير بر مرشد كامل و مكمل ايديلر. چونكه مناقب العارفينك روايتنه كوره سلطان العلماء افندمژ ٦٢٨ سنه هجريه سنده وداع عالم فانى بيوروب آندن پك از بر وقت ايچنده درجات عاليه يه ايصال بيورمشلردر كه كيفيت تلقين، جناب پير افندمژ يكرمى بش، يكرمى التى ياشنده ايكن واقع اولمش اولور. و التى، يدى سنه صكره ده جناب سپهسالار آنلره انتساب ايتمش اولورلر. حضرت شمس تبريزى افندمژك قونيه ي تشرىفلىرى ايسه نفحات الانسده بيان اولنديغى اوزره ٦٤٢ تاريخنده يعنى سيد برهان الدين حضرتلىرىنك قيصرى يه عزيتملرندن از بر زمان صكره واقع اولمشدر.

بناءً عليه جناب پير دستكير بر مرشد و مرئي كامل و مكمل اولدقلىرى حالده حضرت شمس الدين تبريزى افندمژك دائره صحبتلىرىنه داخل اولهرق اصول سماع وفرجى و وضعو ستار خصوصلرنده آنلره موافقت بيورمشلردر.

شو وثائق تاريخيه يه نظراً جناب مولانا افندمژك پير تلقينلىرى سيد برهان الدين محقق ترمذى حضرتلىرى اولوب شمس تبريزى افندمژ ايسه اصحاب صحبتلرنددر. نته كم جناب سپهسالار بو مناقبده على طريق المشاهده مفصلاً بيان بيوررلر.

امدى بو مناقب شريفى ترجمه دن مقصد فقير محضا اولياء اللهدن استشفاع اولوب اظهار فضيلت و خودنمالتى دكلدر. زيرا غريق دريائى جهل و عجز اولان بو فقير پر تقصير كندوسنده انظار كماله عرضه لايق بر بضاعه و تحسينه سزا بر قدرت كوره مز. كچه جناب پير دستكير افندمژك هر بريسى بر اقليم اولان ابيات فصاحت غاياتنى نظاماً ترجمه، خيلى جرأتكارلقدردر. فقط بوده قدرت شعريه كوسترمك ايچون واقع اولمدى. بلكه بو مظهر حقيرك استعدادنجه او، اويله ظاهر اولدى. ارباب تصوفك بو نکته يه مبنى نقصان فقيرى عين كمال كوروب سكوت ايدهرجكلرى مجزوم فقيردر. ارباب تصلفك اعتراضاتى ايسه دائره انديشه دن بيروندر (والله ولى التوفيق)

احمد عونى

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بی حد عظیم الجلال اولان بر احده مخصوصدر که آنک هویت جلالی تصاویر عقلدن مبرا و ثنای غیر محدود عمیم النوال اولان بر صمده مختصدر که آنک کمال الوهیتی کیفیت اوهامدن معرادر. بر مبدع که کرچه حقیقت انسانیه پی سله تأدیب (اهبطوا) ایله اوج علویدن حواس و شهوات حسیضنه تنزیل بیوردی. فقط او حقیقته تکرار تعالوا کمندی و تکمیل جذبه سی ایله سلسبیل معرفت جانبیه طریق احسان ایله دی. ونوع انسانی سائر مخلوقات و بلکه کافه موجودات اوزرینه -لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم- تشریف ایله ممتاز ایدوب-و- صورکم فاحسن صورکم- نقشیه مزین قیلدی و نوع انسان آره سندن فلك الوهیتک شموسی و سمای ربویتیک بخومی اولان انبیای (یا داود انا جعلناک خلیفه فی الارض فاحکم بین الناس) آیت کریمه سی مصداق منیفنجه نبوت و خلافت تاج و تختیه مزین و مشرف ایله دی و آنلرک کوکلرینی شیر معرفت و حکمتله پرورده ایدوب حقایق ازلی و دقایق لمیزلیدن آگاه قیلدی.

و هر قرن و عصرده نهایت غوایت و صحرای ضلالت و قید اسائته کرفتار اولان کروهک ساحل رشده و نجات ابدی یه وصولری و حیات سرمیدن بهره مند اولمه لری ایچون او ذوات ستوده صفاته صحف ربانی و آیات سبحانیسنی احسان بیوردی. و سلك انبیادن سید المرسلین و خاتم البیین و واسطه عقد الاولین و الآخرین و رحمه للعالمین محمد مضطفی صل الله علیه وسلم افندمزی جمیع انبیانک مقدم و پیشواسی و خاتمی قیلدی و جمیع کمالاتی صبح ازله کافه انبیا علیهم السلام حضراتنک طینتنه احسان و جمیع کمالاتی کذلک صبح ازله فخر کائنات علیه افضل التحیات افندمز حضرتلرینک ذات پاکنک طینتنده تعجین بیوروب خاتم نبوتی آنک انامل شریفنه طاقدی. نته کم حضرت مولانا قدس سره افندمز بیوررلر:

شعر

ای کرده خاکپای توبا عرش همسری ** ختم ست بر کمال توختم پمیسبری
در معرض ظهور نکر داز علو قدر ** با آفتاب سایه شبیهت برابری
باد صبا ببست میان خدمت ترا ** دیدی چراغ را که دهد باد یآوری
دریای علم راشده غواص جبرئیل ** گوهر کلام حق و زبان توجوهری

ترجمه

ای خاکپای عرش ایله همشرک ایله یین ** ختم نبوت اولدی کمالک مهرله یین
علویتکدن ایله مدی جایگاه یری ** مهر منیرله ایتمدی سایه ک برابری
باد صبا جهادیکه ایتدی معاونت ** هیچ بر چراغه ایتدیمی بر یل مخادنت
جبریل بحر علمک ایدی بر کهر بری ** گوهر کلام حقدی زیانکده جوهری
ظهور نبوت وجود رسول الله ایله نهامت بولدیغندن اعظم و اجمال مظاهر اولان فخر عالم افندمزک
مظهریتی دائرة رسالته خلاصه جود اولان نقطه وجودی مختوم ایلدی. نته کم بیورلمشدر:

شعر

لطف خدای جمله کمالات خلق را ** یک چیز کرد و داد یدو نام مصطفی

ترجمه

بر شی قیلوبده و یری آکا نام مصطفی ** خلقک بتون کماللرینی لطف حق آلوب

اصحاب و ابرار و اولیا و اخیار رضوان الله علیهم اجمعین حضراتنی اظهار و آنلری کندی دارالامانده -
الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون- نداسیله مصون و محفوظ ایدوب وجود مبارک لری سبب تکمیل
نفوس ناقصان ایله دی و اللرینه شمع هدایتی و یری. نته کم صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلری بیوررلر.-
اصحابی کالنجهم بایهم اقتد یتم- تاکه -السعید من سعد فی بطن امه- حکمنجه صبح ازله قلم قدرتله هر
کیملرک ناصیه لرینه رقم سعادت ابدی و طغرای دولت سرمندی چکمش ایسه جنسیت الطیبات للطیبین
حسبیه شب دنیا ده آنلره بالآسباع فیافی جهالتدن کچوب و یوسوس فی صدور الناس اولان غولان طبیعتدن
قورتیلوب دارالامن سلامته اختیار مقام ایله لر و قیلانلرله مالی طاغردن قدم مجاز ایله دکل بلکه قدم نیاز ایله
عبور ایده لر و آنلرک سفینه عنایتلرینه راکباً نهنگلرله مالی اولان دریالردن مرور ایله ساحل نجاته واصل

اوله لر. نته کم نبی صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلری بیوررلر. — مثل امتی کمثل سفینه نوح من تمسک بهانجا ومن تخلف عنها غرق- و حضرت شیخ قدس الله روحه مثنوی شریفنده بیورر:

شعر

چونکه با شیخی تو دور از زشتی ** روز و شب سیاری و در کشتی
در پناه جان جانبخشی توی ** خفته اندر کشتی و راه میروی
مکسل از پیغمبر ایام خویش ** تکیه کم کن بر فن و بر کام خویش

ترجمه

قبحدن اولدک اوزاق شیخکله سن ** روز و شب سیارسک کشتیده سن
جان جانبخشنده حفظ ایلر کمی ** صانکه اویقوکده سنی ناقل کمی
وقتکک پیغمبرندن اولمه دور ** فن و کامکله صاقین ایتمه غرور

کر اولیاء الله رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتانک کمالات و مقاماتنده سوزه شروع اولنسه و آنلرک صفاتندن بحث ایدلمش اولسه زبان آنک بیانندن عاجز و افهام آنک تصورندن قاصر اولور. (وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا) اما افضل انبیا و فارس قاب قوسین او ادنی زبان کوهر بار معجز بیانلریله بو طائفه نکه کمالاتندن خبر ویروب — علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل- بیورمشلردر. و بو حدیث شریفدن مراد علم ظاهر و باطنی جمع ایدوب عمل ایدن و شوق و محبت حق ایله فقر و نیستی پوته سنده کندیلرینی ایدوب زر تمام عیار اولمش اولان علماء اولیاء اللهدر. و مفخر موجودات افندمز حضرتلرینک — آدم و من دونه تحت لوائی یوم القيامة- بیورملری بو مقامدندر.

ذات حضرت رسالتپناهیلرینک آره صره لسان مبارککندن بو طائفه نکه شوقی سببیه — و اشوقاه الی لقاء اخواین- کلماتی شرفصادر اولور ایدی. و بعضاً روی مبارککینی یمن جانبنه بالتوجیه — انی لا جدنفس الرحمن من قبل الیمن- بیورروب جمله اولیاء وقتدن اولان او ایس قرنی ری الله تعالی عنهدن خبر ویررلر ایدی. دوره محمدی علیه الصلاة والسلامده کن بو طائفه نکه عظمت و شانی حددن بیروندر. بونک ایچون موسی علیه السلام او قدر کمال عظمت و قربت ایله — اللهم اجعلنی من امة محمد صلی الله علیه وسلم- دیمشله. و صلی الله علیه وسلم افندمز دخی — لو کان اخي موسی حیا لما وسعه الاتباعی - بیورمشلردر. و حضرت خداوندکار افندمز دخی بیوررلر.

مثنوی

چونکه موسی رونق دور تودید ** کاندرو صبح تجلی مید مید
گفت یارب آن چه دور رحمت ست ** خود گذشتارز حمت آنجا رؤیت ست
غوطعده موسی خود را درجار ** در میان دوره احمد بر آر

ترجمه

رونق دوریکی کوردکده کلیم ** آنده وار صبح تجلی رحیم
دید یارب اونه دور رحمت ** رحمتی کچدی وار آنده رؤیت
موسی ذاتکی دریالره صال ** دوره احمده امواج ایله آل

ایمدی مطلبه کله لم و بو کتابی تألیفدن مقصود نه ایسه آنی شرح ایده لم. قولجغزلرک اقل و اصغری سپهسالار دینمکله معروف اولان فریدون ابن احمد بویله دیرکه عهد صباوتمک اوائلنده بو درویش طائفه سنک محبت و اخلاصی بو ضعیفک دل و جاننده اثر عظیم حاصل ایتمش ایدی. نهایت سعادت روزکاری اسوب بو ضعیف و فقیر و حقیری شیخمز، سیدمز اولیانک قطبی و اتقیا و محققلرک سلطانی و موحدلرک برهانی و اسرار ازلیه نکه کاشفی و رموز ابدیه نکه شارحی و سر الهینک اکبری و برهان حقک ازهری و جناب رب الاربابک محبوبی و قطبلرک قطبی، جمیع القابدن مستغنی، مولانا جلال الحق والملة والدين وارث الانبیاء والمرسلین محمد بن محمد بن الحسین ال حطیبی البکری عظم الله ذکرهم و قدس الله ارواحهم بکمالاته و نور ارواح المریدین بکمالاته المستعذبات که — هدی ورحمةً للمحسنین- آندن عبارتدر. حضرت خداوندکار بارگاه مقدسنه ایریشدیردی. عمرمک خلاصه سنی ذات حضرتلرینک ملازمتنده مستغرق قیلدم و آنلرک مهر و محبت نقشلرینی

كالنقش في الحجر صحيفة دلمه نقش ايله دم. كوز كورمديك بر جمال كوردوم و قولاق ايشتمديك بر كلام ايشيتدم.
نته كم زبان مباركليله كندی صفت حاللريني بيان بيوررلر.

شعر

بس آتشی که فروزد ازیب نفس بجان ** بسابقا که بجوشد زحرو فانی من
به گوشها برسد حرفهای ظاهر من ** به هیچ کس نرسد نعرهای جانی من

ترجمه

چوق آتش ایتدی فروزان جانده بو نفسم ** خروشه کلدی بقالر حروف فانیمدن
کلام ظاهریم آذانه واصل اولدی فقط ** خیر اولمدی کیسه صدای جانیمدن

آنلرك ذات مباركلرنده اوصاف بشری قالمامش اولديغندن كنديلرندن بشقه سنك آنلری كورمه سی حاشا
ممکن دكل ایدی.

شعر

بدانکه پیر سراسر صفات حق باشد ** اگرچه پیر نماید به صورت بشری

ترجمه

بيلك که پیر سراسر صفات حقد رهپ ** بو صورت بشريده كورندی کرچه او پیر
لاجرم آنلرك محبت و عشقندن بيك دفعه يانوب كندی وارلغمدن محو اولدم. نهایت ظاهر و باطنم آنلرك
محببتندن مرکب اولدی. مصرع -رقالز جاج و رقت الحمز-

رباعی

عشق آمدوشد چو خونماندر ك و پوست ** تا كرد زخسود تهی و پر كرد زدوست
اجزای وجودم همگی دوست گرفت ** نامیست زمن بر من و باقی همه اوست

ترجمه

عشق کلدی طمارلرده کی کقنم کی اولدی ** وارلق بوشالوب هر طرفم یار ايله طولدی
ضبط ایلدی یارم بتون اجزای وجودم ** قالدی قوری بر آد بکا باقی هپ او اولدی

قرق سنه بو ضعیف، هر بری سر آمده عصر و مقتدای دهر اولان و علوم ظاهر و باطنده بی نظیر جهان
وورع و تقواده بی همتا بولنان دیگر پیشوایان و عاشقان ايله آنلرك حضورنده کیجه بی کوندوزه کوندوزی کیجه یه
ایصال ایدر ایدك و دائما بنات النعش کی کندی قطبمز اطرافنده بی پاو سرکردان اولور ایدك.

بیت

چون من دو هزار عاشق از غم کشتش ** کز خون کس آلوده نشدانگشتش

ترجمه

اولدیروب بن کی غمدن ایکی بیك عاشقی ** اولمدی قان ايله آلوده آنك انکشتی

تا که - إنا لله وإنا إليه راجعون - حکم منیفنحه خالق بیچون و پروردکار کن فیکون او آفتاب پرتابی
ناقصلرك کوزلرندن جانب غیبده مستور ایلدی و او نور شب دیجوری
ینه کندی اصل و محلنه ایصال ایدوب - عِنْدَ مَلِيْكَ مُقْتَدِرٍ - وصفیله موصوف محل قدسده متمکن قیلدی.
او دورك اقتضاندك و او عهدك انقراضندن صوکره جانلری -الارواح جنود مجنده فما تعارف منها ایتلف و
ماتنا کر منها اختلف- حکمنجه ازله اول حضرتك عاشققریله پرورده اولمش اولان عاشققر و صادققر و قتاکه بو
کون فوج فوج کتم عدمدن عالم وجوده قدم باصدیلر. جان کوزینی او حضرتك عاشققرینك مشاهده سیله
آجدیلر. نته کم بیان بیوررلر.

شعر

جان من و جان تراپیش از بن ** سابقه بود که گشت آشنا
الفت امروزان سابقه است ** گرچه فراموش شد آنها ترا

ترجمه

جانم ايله جانکه اولجه بر ** سابقه وار اولدی بو کون آشنا

سابقه دندر بو کونک الفتی ** کرچه اونوتدیردیلر آنی سکا

و او حضرت ایله اولان موانست حکمیله وقتلرینک کافه سنی متأحزان اصحابک ارشادیچون ذات شریفلرینک بیان بیوردقلری عوارف و معارفک مطالعه سنه صرف ایلرلر ایدی. نته کم ذات حضرتلری بیوررلر:

شعر

برای گوش کسانیکه بعدما آنید ** بگویم و بنهم عمرما مؤخر نیست

ترجمه

کوش اخلافم ایچون سویلیه رک ترک ایدرم ** عمرمز صوکره دکدر او کسان عمرندن

سرلره محرم و نیازلرده همدم اولان او جمله عشاقدن بریسی وار ایدی. بو ضعیفه توجیه خطاب ایله دیدی که - او حضرتک جمال زیباسنی مشاهده ایدن جمله پیران و عزیزانک یوزلرینی پرده غیبه چکمه لری قریب اولدی. حال بوکه آنلرک عین الیقین کوردکلری آثار و کرامات و اخبار قید اولنماش و رسائله یازلاماشدر. عالمی بوندن محروم براقمق کرم عظیم طریقندن دوردر. امید اولنور که برر برر عالم غیبدن کله جک اولان معتقدان و مریدانک بالمطالعه ایکی جهانک مقاصدینه واصل اولمالریچون او حضرتک سیرت پاکنی و پدرلریله کندیلرینک اسناد خزقه و تلقین کرامات و مقاماتی و اصحاب صحبتلرینی - رضوان الله علیهم اجمعین - مشتمل اولمق اوزره بر رساله جمع ایده سک. عجز و قصورینه معترف اولان بو ضعیف دیدی.

بیت

گر بر تن من زبان شود هر مؤی ** یک شکر تواز هزار نتوانم گفت

ترجمه

هرمویم اگر اولسه برر دیل بدنمده ** بیکده برینی شکریکک ایفا ایده مم بن

پدرلریله کندیلرینک صفت مقام و سیر سلوکلرینی، هر لفظی حقایق و معانی دریالرینی جوشه کتیرن کلمات طیباتندن قیاس ایتمک کرکدر. و کرچه بونی دخی مستعملرک استعدادی مقدارنجه معتقدان و مریدانک مقامندن بیان ایله مشدر. نته کم بیوررلر:

نظم

آنجه گفتم این به قدر فهم نست ** مردم اندر حسرت فهم درست

ترجمه

سویلدیکم قدرت فهمکجه در ** فهم درست نرده که سوز اینجه در
هر نه قدر بو وجه ایله اعدار واقع اولدی ایسه ده او عزیز طلبده مبالغه کوستردی و دیدی:

نظم

آب جیحونرا اگر نتوان کشید ** هم به قدر تشنکی بتوان چشید

ترجمه

آب جیحونی بتون نوش ایلمک ممکنمیدر ** نوش ایدلمش اولسه تشنه لک مقداریدر

او عزیزک التماسی اوزرینه حضرت رب العزتدن طلب و استعانه و او حضرتک همم عالییه سی نیاز اولنه رق بیانه شروع اولنوب بو ضعیف عین الیقین هر نه کورمش و بو ضعیفک ایامنده او حضرتدن نه وجوده کلمش ایسه کوشه خاطرمده قالمش اولانی قلم یازدی.

بیت

درویش سخن زدیده گوید ** عامی سخن از شنیده گوید

ترجمه

درویش سوزینی کورورده سویلر ** عامی ایشیدیرده اوילה سویلر

آنک تتمیمنه مباشرت اولندقدده اوچ قسم اوزرینه تقسیم ایدلد. امید اولنورکه مطالعه ایدنلر - اکرمهم الله - خطایه تصادف بیوررلر ایسه دامن عفوی مبسوط ایده لر. والله ولی التوفیق.

فصل اول

حضرت خداوندگارک پدر عالیلری مولانا سلطان العلماء بهاءالدین الولد محمد-رضی الله عنه و عن اسلافه و انسابه- حضرتلرینک اسناد خرقه و تلقین ذکرلری بیانندهدر

مولانا سلطان العلماء قطب الوقت بهاءالدین الولد محمد بن حسین ابن احمد الخطیبی البلیخی البکری حضرتلرینک نسبلری روایات صحیحہ و اسانید وثیقہ اوزره خلیفہ رسول الله صلی الله علیه وسلم ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنہ متصلدر. واجداد عالیلرینک کافہ سی علماء و مفتیان اولوب بلخ شهرنده و خراسانک هر جهتنده معروف و مشهور ایدیلر. تلقین ذکر و خرقه لری دخی پدرلری احمدالحطیبی یه و آندن امام غزالی یه و آندن ابی بکر نساجه و آندن محمد زجاجه و آندن ابی بکر شبلی یه و آندن شیخ الطوائف جنید بغدادی یه و آندن سری السقطی یه و آندن معروف الکرخی یه و آندن داودالطائی یه و آندن حبیب العجمی یه و آندن حسن البصری یه و آندن امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب مکی کرملله وجهه العزیزه و آندن سیدالمرسلین و خاتم النبیین محمد المصطفی صلی الله الیه وسلم و علی آلہ و عترته الطاهرین الطیبین اجمعین افندمز حضرتلرینه متصلدر.

ایکنجی فصل

سلطان العلماء بهاءالدین محمدالولد رضی الله عنه حضرتلرینک مقامات علیہلری بیانندهدر

بیت

اجراده ارواحی و سلطان ابد ** گرچه به لقب بهای دینی و ولد
مگذارکه شیشه وفادر شکند ** چون شیشه شکست پای مستان جندل

ترجمه

اول حاکم ارواح و سلطان ابد ** کرچه لقبی بهای دینی و ولد
کسر ایتمه که شیشه وفای زهار ** شیشه قیریلنجه پای مستانه باتار

ذات حقایق دانیلری کامل صاحب کشف بر پادشاه عظیم و کافه علوم ظاهر و باطنده بی نظیر و ریان و بی ساحل بر دریای معارف و حقائق ایدی. کافه ناسک محبوب و مقبول و پسندیده قلوبی اولوب صوک درجه ورع و تقوی و ریاضات کثیره و مجاهدات وفیره صاحبی و جمله کولکلرده متصرف ایدی. محروسه بلخده شرفمقیم اولوب اقصابی خراساندن حضور عالیلرینه فتاوی مشکله کتیرلر ایدی. و بیت المالدن وظیفه معینه لری اولوب امر شریعتله معیشتلرینی بورادن تأمین بیوررلر. و اصلا مال وقفدن بر شی آلمازلر. علما لباس و قیافتنده کززلر ایدی.

هر کون صباحدن صلاتین بیننه قدر طلبهیه درس افاده ایدرلر. ایکندی نمازندن صوکره اصحاب و ملازمانه معارف و حقایق سویلرلر. پازرایرتسی و جمعه کونلری دخی عامه خلایقه و عظم و نصیحت ایدرلر ایدی. سلطان سعید جلال الدین خوارزمشاه انارالله برهانه ذات شریفلرینک مریدان و معتقدانی زمره سندن اولوب دائما زیارتلرینه کیدرلر و اکثر ایامده حین موعظهده استادی مولانا فخرالدین رازی رحمة الله علیه ایله برلکده مجلسه کلیرلر ایدی. ذات فیوضاتپناهیلری هیچ بر مجلس عقد بیورمز لر ایدی که او مجلسده سوختکان جکر خون و عاشقان جمال بیچوندن جان فدالری واقع اولمسون، میتلر قالدیرلمسون و خلقک کریه و زاریلری و فریادلری عیوقه چیقماسون. سوزه باشلادقلری وقت ارسلان کبی کوکره لر و نعره اورورلر ایدی. اوچ، درت مرتبه تنزیل ایتمدکچه باشلادقلری کلامک معناسنی هیچ کیمسه آکلایه ماز ایدی.

تجلیات جلالیهنک کثرتندن مزاج مبارکری سرت و هیبتلی اولمش ایدی. دائما متفکر ایدیلر و پک چوق مرید و متقدی و تلمیذلری وار ایدی. لکن اجازتلی اولمقسزین هیچ بریسنک حرکتیه مجالی اولماز ایدی و صحبتلری صحبت سلاطین آداب و طریقی اوزره ایدی. ریاضات و مجاهدات بی حساب صاحبی اولان و جمله اقطابدن بولنان سید برهان الدین الترمذی المحقق آنلرک مریدلری اولوب حضرت خداوندگارمکزک لالالغنه تخصیص بیورلمش ایدی.

حضرت سیددن مسموعدرکه بلخ شهرینک مشاهیر علماسندن و مفتیانندن اولمغله برابر جمله منکراندن بولنان اوچیوز کیمسه بر کیجه رؤیالرنده خواجه کائنات صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلرینی

یشیل بر چادیرده اوطورمش اولدقلری حالدہ کوردیلر. مولانا بهاء الدین الولد رضی اللہ عنہ دخی خضورلرندہ اوطورمش ایدی. حضرت رسالتپناه صلی اللہ علیہ و سلم افندمز جناب مولانایہ التفات بیوروب دراغوش ایلدی. و حضارہ خطاباً بونی -سلطان العلما لقبیلہ تلقیب ایلدم- بیوردیلر.

جماعت مذکورہ اویقودن اویانجہ جناب سلطان العلماء جانبہ متوجہ اولدیلر. وقتاکہ یولده بربرلرینہ ملاقی اولدیلر. کیجہ کی رؤیایی حکایہ ایدرک تعجب و تحیرده قالدیلر. حضرت مولانا سلطان العلما بو جماعتی اوزاقدن کوردکده بیوردیلر کہ -حضرت پیغمبر علیہ السلام حال درویشانی اعلام بیورمدقجہ سرہ یقین حاصل اولمدی- جماعت مزبورہ صف نعال استغفارده طوروب بللرندہ کی زنا انکاری جوزہرک مرید و معتقد اولدیلر. بو حالدن صوکرہ جوابلر زیرندہ کی امضا محللرینہ [کتبہ سلطان العلما] یازلمش بر چوق فتوالر کورولدی.

ذات فیوضاتپناهییلرینک صفت عظمتلری آفاقہ منتشر اولدقده بالجملہ اکابر و مشایخ عظام و ارباب فحول اطراف و اکثافدن زیارت عالیلرینہ متوجہ اولوب مجلس وعظندہ حاضر بولنورلر و اکثر مجالسده سلطان سعید جلال الدین خوارزم شاه استادی فخرالدین رازی^{1*} ایله حاضر اولورلر ایدی.

بر کون مولانا سلطان العلما افندمز حضرتلری اثنای موعظهده مذهب حکمای یونانیہ پی مذمت بیوروب دیدیلر کہ -کتب مقدسه و آسمانی پی ورای ظہرلرینہ آتوب فلاسفہنک محو اولمش اولان اقاویل کهنہلرینی اوکترینہ قویان زمرہ نصل نجات امید ایدرلر- بو سوزلری امامک حسد و عداوتنہ باعس اولدی. و دائماً حضور پادشاهیده آنک اعتقادینہ ضعف و فتور ایراث ایدہجک بر سوز سویلمک ایستر ایدیسهده سلطانتک قوت

1* محمد بن عمر بن الحسن بن الحسين التيمي البكري اولامام فخرالدین رازی ابن خطیب ہجرت

نبویہنک بشیوز قرق اوچنجی سنہسنده تولد ایلدی. و قرق دردنجی سنہندہ تولدی دخی روایت اولنور. محی السنہ ابی محمد البغوینک شاگرداندن اولان پدری ضیاءالدیندن مبادئ علومی و مجدالجلیلدن مراغہده علم حکمتی و کمال السمانیدن فقہی اوقودی. و امام حرمینک شامل نامندہ کی کتابنی حفظ ایدیکی روایت اولنور. مشارالیہ ابتدای حالندہ فقر و ضرورت ایچندہ ایدیسهده بعدہ وسعت معیشت حاصل اولدی. صیت و شهرتی اطرافہ منتشر اولدیغندن طلب علم قصدیلہ اقطار ارضدن کندوسنہ مراجعت اولنور ایدی. لسان عربی و فارسی ایله وعظ و نصیحتدہ ید طولی صاحبی ایدی. و اهل حال و دین اولوب تصوفدہ واقف ایدی. تصوفدہ بھرہسی اولدیغنے تفسیری شاہددر. (ری) شہرندن خوارزمہ کلوب معتزلہ ایله مناظراتی واقع اولدیغندن اورای ترک ایدرک ماوراءالنہرہ کلدی. خوارزمده اولدیغی کبی اورادہده مناظرات واقع اولغلہ (ری) شہرینہ عودت ایلدی. بعدہ سلطان شہاب الدین غوری یہ قرین اولوب آنک نزدندہ نائل حظ اولدی. و آندن صوکرده سلطان الکبیر علاءالدین خوارزمشاه محمدہ قریبت پیدا ایدرک مراتب دفیعیہ نائل اولدیغندن خراساندہ آنک نزدندہ مقیم و مصنفاتیلہ آفاقده اشتہار ایدرک شیخ الاسلام لقبیلہ ملقب اولدی. راکب اولدیغی وقت اطرافندہ فقہا و سائرہدن اوچیوز کیمسہ ایله برابر کیدر ایدی. علومہ جدأ شدت حرصی اولوب اصحابنک کندوسنہ ادب و تعظیمی کثیر ایدی. تفسیر، المطالب العالیہ، نہایت القول والاربعین ارشادالنظار، المالم، شرح الاشارات، عیون الحکمہ و شرح الاسماء الحسنی کبی بر چوق مصنفاتی وارد. ۶۰۶ سنہ ہجریہسنده عید فطرده بازار ایرتسی کونی ہرات شہرندہ وفات ایتمشدر. وفاتی کرامیہ طائفہسنک ایچہجکی صوبی تسمیم ایتلمردن نشئت ایلدیکی روایت اولنور. (رحمۃ اللہ علیہ) تفصیلنی ایستینلر طبقات سبکی یہ مراجعت ایتسونلر.

اعتقادی مشاهده ایتدیکندن ناشی اصلاً فرصت بوله‌ماز ایدی. بر کون سلطان تصادفاً ینه زیارتنه کلمش ایدی. مجلس وعظده حددن افزون بر جمع کثیر مهیب کوروب یوزینی امامدن طرفه چوپره‌رک-پک چوق غلبه‌لک وار- دیدی. امام فرصت بولوب دیدی که -اگر بو کثرتن دفعی ایچون بر تدبیر اتخاذا اولنمازسه ارکان سلطنتده خلل وقوعندن قورقولور. شویله که آنک ده‌فهی ممکن اولماز- و بر طاقم اسباب ذکر ایدرک دیدی که - اطرافندن ملوک و اکابر و مشاهیردن بر طائفه آنک زیارتنه کلوب یا تختده اجتماع عظیم ایدیورلر. بواعث حسد نفوسده مستمردر. بو سببله بر طائفه‌نک بغتة خروج ایدوب عساکر ضعیفه پی یقویه‌یه بذل مجهود ایدرک علی حین الغفله دست درازلق ایلملری ممکن اولور.- بو سوز پادشاهه تأثیر ایدوب-نه تدبیر ایده‌لم- بیوردی. امام دیدی - صواب اودرکه خزان و قلاعک اناختارلرینی آنک حضورینه کوندره‌لم و دیه‌لم که؛ مادامکه بو کون جمعیت و کثرت آنلر ایچوندرو مریدانک تقویه‌سی وفهام معتقدانک طلب عشق حصوصنده کی استشفاعی یوزندن امور مملکتده و هن ظاهر اولمشدر. بزم الیمزده اناختاردن باشقه بر شی قالمامشدر. پای تختدن چیقوب مملکتک هر نره‌سند آرزو ایدرلرسه متمکن اولسونلر معتقدانک کافه مصالح و اسبابی تهیه و احضار ایده‌لم- وقتاکه بو سیاق اوزره عمل ایتدیلر. سلطان العلما حضرتلری - قولایدر، جمعه کونی وعظ ایده‌لم و یوله چیقولهلم- بیوردیلر. ایرتسی کونی رکاب عالی‌رندو معتقدان و مریدان وشاکرداندن اوچیوز کمیسه ایله برلکده روانه اولدیلر. وقتاکه کیفیت عزیمتدن سلطانی خبردار ایلدیلر. حرکت ماضیدن پشیمان اوله‌رق ارکان دولته سوار اولوب حضور عالی‌رینه کلدی و تمهید عذر ایله مشغول اولدی. قبول بیورمدیلر و قرار واقع اوزرندو کی عزم‌لرندو جزم بیوروب روان اولدیلر. واصل اولدقلری هر شهرده او شهرک ملوک و اکبری استقباله کلیرلر و عزت و تعظیم ایله شهره کوتورورلر ایدی. و اوراده اقامت بیوردقلری مدتجه خدمات مقبوله ابذال ایدرلر و فوائد دو جهان حاصل ایلرلر ایدی. هر کچدکلی محل اهاالیسنک التماسی اوزرینه اصحابدن بر عزیزی کندیلرینک قائممقامی اوله‌رق بر ایلرلر ایدی. بویله‌جه دارالسلام بغدادده قدر کیتدیلر. صیت عظمت و کرامتلی بغدادده منتشر اولدقده اکابر کیجه و کوندوز حضور عالی‌رینه کلیرلر و اصلاً نظیرینی ایشیتماش اولدقلری معانی و حقائق استماع ایلرلر ایدی. بر ماه مدت بسملة شریفه‌پی تفسیر بیوردیلر. اول وجه ایله‌که تقریر اول ایله ثانی آره‌سندو نسبت یوق ایدی. طرف رومدن سلطان الاسلام علاءالدین کیقباد جانبندن بر طائفه دارالخلافة‌یه کلمش ایدی. او عظمت و شانی کوروب محبت ایلدیلر. جانب رومه عودت‌لرندو سلطان العلما حضرتلرینک مناقب عالی‌لرندن کورمش اولدقلرینی اثنای حکایه‌ده عرض ایتدیلر. سلطانه اعتقاد عظیم راسخ اولدی و دائماً ملاقات صوری حصولی آرزو ایدردی. تقدیر خدا ایله حضرت مولانا سلطان العلمایه حجازه عزیمت واقع اولدی و حجازدن شام طریقله کچوب ارزنجانه کلدیلر و بر کیجه سلطان علاءالدینک خاله‌سی تاج ملک خاتونک انشا کرده‌سی اولان عصمتیه خانقاهنه نزول بیوردیلر.

ملك سعيد فخرالدینك انارالله برهانه حرمی خدمات مقبوله ایفا ایدوب اوراده متمکن اولملرینی رجا و التماس ایلدی ایسه‌ده قبول بیورمیوب عاجلاً روان اولدیلر. و ارزنجان آقشهرینه کیدرک قیش فصلنده اوراده اقامت بیوردیلر. او محله‌ده زوجه ملک انشا کرده‌سی اولان خانقاهده بر سنه قدر ساکن اولوب ملکه توابعک لوازمی تمامیه ترتیب ایلدی. آندن صوکره روم جانبنه حرکت بیوردیلر.

تقریرلی سلطانه معلوم اولدقده آنلرک بنده‌لکنه بر طاقم تشریفاتچیلر کوندروب حضور مبارک‌لرینه استعجال ایلدی جناب عزتمابلی اجابت بیوردیلر قونیه صحراسنه واصل اولدقلری زمان سلطان اسلام کافه ارکان دولته استقبال ایلدیلر و کمال توقیر و احتشامله آلوب شهره کوتوردیلر. سرایک قیوسنه واصل اولنجه سلطان آتندن اینوب بر قاچ آدیم رکابلرندو یورودیلر. او قدر اصرار بیوردقلری حالده سلطان تواضعده پک ایلرویه کیدر و کندی سعادت و دولتم ایچون بو عبودیتی عرض و تقدیم ایدیورم دیر ایدی. سلطان او حضرته لایق بر منزلك تخصیصی امر ایتدی و شرحی ممکن اولمیان خدمات و رعایاتی ایفا ایتدیلر. حضرت خداوندکارمز دخی او وقتده اون درت یاشنده ایدیلر. آندن صوکره پادشاه اکثر اوقاتده زیارت‌لرینه کلوب استفاده بیورر ایدی. و ذات سعادت‌پناهیلرینه ارادت کلی ایله متوجه ایدی. مولانا سلطان العلماء افندمز حضرتلری دخی اکثر اوقاتده نزد سلطانی تشریف بیوروب تخت اوزرندو برابر اوتورورلر ایدی. و خطاب ایتدکلی وقت ملک! دیو خطاب بیوررلر ایدی. منقولدرکه بر دفعه بیوردیلر - ملک! بن پادشاهم سنده پادشاهسک سنک سلطنتک کوزلرک آچیق اولدقجه باقیدر بنم سلطنتم ایسه کوزلریمی قپادیغم وقت باشلایه‌جقدر- و خداوندکارمز رضی الله عنه افندمزک بیوردقلری بیت آتی بو مقامندور.

ینم آن شاه که از تخت بتابوت روم ** خالدین ابد اشد رقم منشورم
ترجمه

بن او تابوته کیدن شه دکلم تختندن ** خالدین ابدادر رقم منشورم

منقولدرکه بر کون اصحاب آنلری مستغرق بولدیلر نماز وقتی ایریشدی. مریداندن بعضلری جانب سلطان العلمایه نماز وقتی کلدیکی آواز ایله اعلام ایلدیلر. مولانا هیچ بر شی دیمیوب او مریدلره التفات ایتمدی. آنلر القوب نمازه مشغول اولدیلر. ایکی مرید شیخه موافقت ایتدی؛ او مریدلردن بریسنک اسمی خواجکی ایدی. نمازده سرکوزی ایله آکا عیان کوستردیلرکه نمازده اولان جمله اصحابک آرقه لری امامله برابر قبله به کلمش ایدی. و شیخه موافقت ایتمش اولان ایکی مریدک یوزلری قبله به متوجه ایدی. زیرا شیخ -موتوا قبل ان تمو توا- حکمنجه ما و مندن کچوب و کندی کندندن فنا بولوب نور حقه مستهلک اولدی و آرتق او نور حق اولمشدر. و هر کیم که آرقه سنی نور حقه دونوب یوزینی دیواره چویره محقق صورتده آرقه سنی قبله به دونورمش اولور. بر وقتده سلطان سعید جلال الدین محمد خوارزم شاه ایله سلطان اسلام علاءالدین کیقباد آره سنده خصومت واقع اولدی. مراسله دن مخاصمه به دوشدیلر. سلطان جلال الدین لشکر کثیر و عساکر نا معدود و تدارکات ایله عنان عزیمتی مراغه دن روم طرفنه توجیه ایلدی. سلطان علاءالدین کیقباد کندی ایلچیزی اولان ملک الامرا صلاح الدیندن عساکر خوارزمینک روم طرفنه کیفیت حرکتی ایشیدوب عساکر منصوره سنی جمع ایدرک تدارکاتده و ترتیباتده بولندی. محاربه به استعداد حصولندن صوکره لشکر بیگانه نک ممالک رومه تعرضی منع ایچون عساکرک سرحد ارمنیه ده تحشیدی تقرر ایلدی.

یوم عزیمتده سلطان، مولانا سلطان العلماء قدس الاله سره حضرتلرینه کلوب آنلرک درون مبارککندن استمداد همت بیوردیلر. و تبرگ کوس رحیلی اوراده چالیدیلر. و همان اوراده آنلرینه بینوب متوجه اولدیلر. وقتاکه ارزنجان حوالیسنه واصل اولدیلر بر قاچ کون اوراده اقامت بیوردیلر و کیفیت احوالی اعلام ایلملری ضمیمه هر طرفه جاسوسلر کوندردیلر لشکر خوارزمی ارضروم حدودینه واصل اولدقلری وقت جاسوسلر آنلرک تدارکات و اعدادیسنی تحقیق ایدوب حضرت سلطانه اعلام ایلدیلر روم عسکری خوارزمیلرک کثرتندن وهمه دوشدکلری جهتله سلطان آنلرک عدد و تدارکلرینی و حربده اتخاذ ایده جکلری تدبیری آکلامق ایچون جاسوسلق صورتیه اورایه کیتمکی قوردی. ترکمانلر قیافتنه کیروب و علامتسز بر قاچ رأس نیز رفتار آت اختساب ایدوب بر قاچ نفر ترک ایله طاغ یولندن اصول اترک اوزره خوارزمیان عسکرینه التحاق ایلدی. امرای خوارزمی آنلری کورونجه حاللرینی تفحص ایلدیلر. آنلر دیدیلر که -بز بو ناحیه ترککندنز اجدادمز قدیمآ ارمویله ایدیلر. بو بر قاچ سنه ظرفنده سلطان علاءالدین منفعل اوله رق عنایاتی بزدن جویرمش و مطالبات کثیره ایله بزى تضییق ایلمشدر. دائماً عساکر منصوره نک ورودینه انتظار ایدر و بو موهبه بی حق تعالی حضرتلردن ایستر ایدک. شمدی ایسه سهام دعا هدف اجابته واصل اولدی و رایات همایون بو بلاد و دیاری مشرف ایلدی. بو امنیه نک شکرانه سی ایچون ملازمان حضرت سلطنتک رکابنه مخصوص بر قاچ بارکیر تقدیم اولندی- حاجبلر بو بابده کی تفصیلاتی سمع اشرفه ایصال ایتدکده سلطانه زیاده سیله خوش کلدی. و حسن تفأل ایلدی. سفره خاصک قورولمسنی امر ایتدی. عادت سلاطین وجه ایله کافه امر وزراء و عساکردن هر بریسی کندی محل مقاملرنده طوردیلر. و آنلری احضار ایلدیلر.

سلطان علاءالدین ترک خدمتکارلریله جمله نک ارقه سنده اخذ موقع ایتمش ایدی. بار کاهک یقینه واصل اولنجه عادت سلاطین اوزره تقبیل زمین ایله دعا و ثنا ایلدیلر. و آنلری عرض و تقدیم ایتدیلر. سلطان آنلره نوازشله وعده جمیلده بولندی. سلطان علاءالدین اوزاقدن آنلرک آیین واصللرینی تدقیق ایدیور ایدی. وقتاکه ارکان دولت طاغلدیلر آنلره بر خیمه تخصیص ایدوب علوفه لرینی ده مرتب قیلدیلر.

مکر کیجه یاریسی شاهک خاطرنندن کچدی که -سلطان علاءالدینک مملکتلرنده هر نره دن کچوب رعایاسنک احوالی تفحص و اقوالی تجسس ایتدک ایسه جمله سنی خشنود و راضی بولدق. بو جماعت نصل اولیورده آندن شکایت ایدیورلر. باخصوص که سلطان علاءالدینک بر قاچ کوندن بری بو حوالی به وصولی ایشیدلدی. نه دن بو جماعت حضورینه کیتما مشلردر. و اگر کیتما مشلر ایسه بو حالده نصل آنک اجازتی اولمقسزین آیرلشلردر. یارینکی کون کرکی تفحص حال ایتمک ایجاب ایدیور. صاقین بونلر جاسوس اولمسونلر. ملک همان ارزروم (ارضروم) ملکی اولان مغیث الدینی چاغروب آنک ایله مشاوره ایتدی. بو فکرک وقوعندن اول

سلطان علاءالدین رؤیاسنده کوردی که حضرت مولانا بهاءالدین الولد رضی الله عنه کلوب - ملک اویقو وقتی دکلدر. چابوق قالدق ، آتکه بین- بیوردی. وقتاکه اویقودن اویانوب دوشوندی و یارین دخی تفحص ایدهلم و کیجه لین حرکت ایدهلم دیوب تکرار اویودی. ینه مولانا سلطان العلماء حضرتلرینی کوردی. عصاصنی تختک ایاغنه ضرب ایتدی. و تخت اوزرینه چیقوب کوکسینه اوره رق نه اویویورسک دیدی. پادشاه اویقودن اویاندقده او حالک هیبتندن تترهیه رک ارقداش لرینی اویاندیردی و چابوق آتلی اکرله یک دیدی. و کندی حیواننی بالذات الیه اکرله یوب حرکت ایتدیلر.

وقتاکه کیجه نهایت بولدی. خوارزم شاه امر ایلدی که - بر قاچ امیر انلرک خیمه لری اطرافنده مترصد اولوونلر. تا که بو کون آنلرک افعالی لایقیله تفحص ایدهلم- بر موجب اشارت قیام ایتدیلر. صباح قریب اولدی. او قدر تجسس ایلدکلی حالدله انلردن بر اثر کورمدیلر. چادرك ایچنه کیردکلی وقت بوش بولدیلر. همان سلطانه اعلام ایلدیلر. سلطان آنلرک آرقه لرندن بر جمعیت کثیره کوندردی. کوندوز اولنجه کندیس ی ده کافه عساکر ایله سوار اولدی.

سلطان علاءالدین آرقه لرندن بر مفرزه نك کلدیکی کورونجه حیوانلرینی تعجیل تام ایله سوردیلر. او کون اقشامه قدر کندی عساکرینه التحاق ایلدی. معقبیلر التحاق کورونجه کیرو دوندیلر. سلطان علاءالدین عسکرینه نوازشلر ایدوب تشجیع ایلدی و عسکرینی ارزنجان اطرافنده کورمش اولدیغی موضع حرب حدودینه ایندیردی. ایرتسی کون خوارزمیلرده اورایه واصل اولدیلر. اوچنچی کونی هر ایکی طرفک پیشدارلری جنکه باشلادیلر. غلبه خوارزمیلرده قالدی. دردنجی کون بویله جه پیشدارلر جنک ایتدیلر، غلبه رومیلرده قالدی. بشنجی کونی طرفین عسکرینی تعبیه ایدوب صاغ و صول جناحله مجرب کیمسه لر تعین ایتدیلر. طبل و دغل و صور و نفیر سسلرندن، فریادلردن آت کیشنه ملرندن فلکک قولاقلری صاغر اولدی. و حیوانلرک حرکات برقانه لرندن قالقان توز و طوپراقدن او جمعیتده روی فلک کورونمز اولدی. ناکاه باد سعادت مهب انفاس اولیاءاللهدن وزان اوله رق لشکر روی طرفنه ظهیر اولوب طوپرقلری لشکر خوارزمینک کوزلرینه صاچدی و الفرار ممالایطاق قورقوسی آنلرک قبلرینه اثر ایلدی. و رایات سلطان علاءالدین منصور و عساکری ظفر و غلبه یه مقرون اولدی. بو حال آلتی یوز اون یدی سنه هجریه سنده وقوعه کلدی. تا معتقدان بیلسونلرکه او قطب وقتک همی برکاتیه بویله هیبتلی و تدارکلی لشکر مغلوب اولدی. و یقین حاصل ایلسونلرکه بو طائفه نك عنایتی دین و دنیاده موجب ظفر و نیکروزی و سبب نجات و رستکاری اولور.

شعر

توئیز کون گزیده توئی گشایش دیده ** بیک نظر توببخشی سعادت دو جهانی

ترجمه

کوزک کشایشی کونک کزیده سی سنسک ** سعادت دو جهان بخش ایدر سنک نظرک

سلطان العلماء افندمز حضرتلرینک شان و کرامتلی چوقدر. اکر کافه سی شرح اولنسه بر کتاب مستقل اولور. لسان شریفلرندن صادر اولوب مجلس عالیلرنده بولنان ذوات کرام طرفلرندن ضبط و تحریر ایدلمش اولان کلمات مبارکه لرندن بر مقداری نمونه اولرق تبرکاً درج اولندی:

بسم الله الرحمن الرحيم اهدنا الصراط المستقیم دیدم. ای الله انعامکله بنم هر جزئی خوشلق و راحتک شهرینه ایریشدیر. بیک دانه خوشلق قپوسنی بنم هر جزئمه آج. انسانی خوشلق شهرینه ایریشدیرن طوغری و ایرشدیرمین اگری یولدر. اویله کوردم که الله جمله خوبانی بنده و بنم اجزامده مندرج قیلدی. بنم اجزامک جمله سی آنلرک اجزاسنده قاریشمشدر. بنم هر جزئمدن سود آقدی. جمالدن کمالدن، محبتدن، لذتدن و خوشلقدن و حود پذیر اولان هر صورت بنم آلتی جهتمده ذات اللهدن ظهوره کلدی. نته کم بر کیمسه پارلاق البسه کیسه او جامه یه درلو درلو نقشلر عکس ایدر. الله حسندن و آنی بولمقدن و صور جمیله دن و خوباندن و آنلرک عشقبازلقلرندن و موزونلقلرندن و صور عقلیاتدن و حور و قصوردن و آب رواندن و عجائبات سائره پی نهاییه دن بنده کندیسندن یوز بیک صورت کوسترر. نظر ایدوب بو صورتلری مشاهده ایدیورم که بو قدر جمال آراسته بنده کورینیور و ایستدیکم هر صورتی الله بکا کوستریور. و بونلرک جمله سی بنم اجزامده ظاهر اولیور و الله ذوالجلال حضرتلرینی کوردم که یوز بنک ریحان و کل و کستان و صاری و بیاض یاسمن اظهار بیوردی. و بنم اجزامی کلزار ایلدی. الله تعالی حضرتلری آنلرک جمله سی صیقوب کلاب ایلدی. و آنک کوزل قوقوسندن جنت

حوریلرینی خلق بیوردی. و بنم اجزامی آنلر ایله تعجین ایلدی. و شمدی حقیقتله نظر ایلدم. جمله کوزل صورتلر میوه اللهدر. شمدی بو راحتلرک جمله سنی بکا بو جهانده الله ذوالجلال ایریشدیرر. و اگر دینورسه که سن اللهی کورورمیسک یوقسه کورمزمیسک؟ دیرم که بن کندیمی کورمم که لن ترانی لکن او کوسترنجه کورمیهیمده نه یاپایم، والله اعلم.

آنلرک کلمات عالیهلرینی مطالعه ایتمک آرزوسنده بولنان کیمسه جماعت عزیزان طرفندن جمع ایدلمش اولان کلام لطیفلرینی اعتقاد تام ایله بالمطالعه معانی و حقایقنده تدبر و تفکر ایلرسه او نهالک هر ثمره طیه سندن بهره مند اولوب برخوردارلق بولور.

قسم ثانی بو قسم اوچ فصلی مشتملدر فصل اول

حضرت مولانا قدس سره العزیز افندمک تاریخ ولادتلیله مدت عمرلری بیاننده در
الله مسعود ایلسون. معلومک اولسون که سلطان الاولیا و خاتم المکملین حضرت خداوندکار قدس سره العزیز افندمک آلتی یوز درت سنه هجریه سنده بر ساعت بهترین و خرم ترینده قدم مبارکنی عالم وجوده وضع ایدوب آلتمش سکز سنه مدت وجود پرچود عالیلریله اهل جهانی مشرف ایلدی. و آلتی یوز یتمش ایکی سنه سی جمادی الاخراسنک بشنجی کونی جوار رحمت رب رخیمه واصل ایلدی.

ایکنجی فاصل حضرت مولانا افندمک اسانید خرقه و تلقین ذکرلیله اصحاب صحبتلری بیاننده در

حضرت خداوندکارم قدس سره العزیز افندمک اسناد خرقه و تلقینلری اولجه دخی ذکر اولندیغی اوزره پدر و الاکهرلری حضرت سلطان العلماء رضی الله عنه افندمک عنعنه ایله تا حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم افندمزه واصل اولور. و لکن صحبتلری اوائل طفولیتلرندن تا واسط حاللرینه قدر سیدالاقطاب فخرالاولیا و الکاملین تاج الجذوبین سید برهان الدین محقق ترمذی قدس روحه العزیز حضرتلیله واقع اولمشدر. و علوم رسمیه بی و لغت و عربیتدن فضائل اصطلاحی بی و سائر اقسام علمی تحصیل ایدوب مشار بالبنان عالم اولدقدن صوکره حضرت سید، شیخلری بولنان سلطان العلماء بهاءالدین الولد رضی الله عنه حضرتلرینک کندولرندن اخذ ایتمش اولدقلری حقائق و معارف و علوم لدنیه بی آنلره تعلیم و تلقین ایلدی. وقتاکه ذات بی نظیرلرینه علوم لدنیه منکشف اولوب ریاضات و مجاهدات ایله کندیلرینی اعلا مقاماته ایریشدیردیلر و قابل اسرار احدی و محرم کنوز صمدی اولدیلر. خلیفه الله فی الارض اولان حضر علیه السلام مختلف زمانلرده جمال زیباسبی بهای ذاتیسیله حضرت خداوندکارمزه کوستردی. هر بر وقتده که حضرت خداوندکارمزه معرفه اللهدن بر مشکل واقع اولورسه ذات حضرتلری صور مثالیله لریله ظاهر اولوب اول مشکلی کشف بیورلر ایدی. و مصاحب اولوب اسرار رموز ایله مشغول اولورلر ایدی. نته کم قدس سره العزیز افندمک بیورلر.

بیت
اول زحضرم بد خبر علم لدن را یافتم ** ماندم بجا آنراد گر ازکس جو اینهان کنم
ترجمه
حضر ایله صحبت ایدوب علم لدنی آلام ** کیزله مم او علمی بن اولدم آکا قائممقام

بر کون حضرت خداوندکار بیوک مخدوملری محبوب عالمیان و حسن ولطافتده یوسف زمان سلطان المحبوبین دیباجه و جوه الاولیا مولانا بهاءالملة والدین قدس الله روحه العزیز حضرتلری اوائل شهابتیلرنده صاریقلرینی صارارلر و عقدہ سی طوغری کلمدیکندن بوزوب تکرار صارارلر ایدی. حضرت خداوندکار اوزاقدن مشاهده بیوروب هیبت تمام ایله-بهاءالدین! مکرر صارمه و رعونت و تکلف قیدنده اولمه که بن دخی هنگام شهابتمده بر کره صاریغمی مکرر صارمدم و بر مدت حضر علیه السلامک صحبتندن محروم قالدیم- بیوردیلر.

خداوندکارمز شام شریفده بولندقلری وقت مدرسه برانیهده ساکن اولدقلری حجرهده عزیزاندن بر طاقم ذوات دفعاتله حضر علیهالسلامی کوردیلر و او حجره صوکنه قدر حضر علیه السلامه منسوب اولوب خلاق زیارته کیدرک طلب حاجات ایلرلر و طلبلری محل اجابته مقرون اولور.

بوندن بشقه سلطان الاولیا و الاقطاب تاج المعشوقین محبوب حضرت رب العالمین مولانا شمس الحق والدين التبریزی عظم الله ذكره حضرتلریله چوق صحبت بیوردیلر و اصول سماع و اکتساء فرجی و وضع دستار خصوصنده آنلره موافقت ایلدیلر. سیرت پاکلری و مقام عالیلری تفصیلاً ذکر اولنهجی جهتله بو محلهده بو قدرله اکتفا اولندی.

خداوندکارمز محروسة دمشقده ایکن بر مدت دخی ملک العارفین موحد مدقق کامل مکمل صاحب الحال و القال شیخ محی الدین عربی و سیدالمشایخ و المحققین الشیخ سعدالدین حموی و سید المشایخدن شیخ عثمان رومی و موحد مدقق عارف کامل فقیر ربانی شیخ اوحالدین الکرمانی و ملک المشایخ والحدثین شیخ صدرالدین قنوی حضرتلریله صحبت بیورمشلر، و بوراده تقریری طویل اولان بر طاقم حقایق یکدیگرینه بیان ایله مشلردر. رضوان الله علیهم اجمعین.

اوجنجی فصل

حضرت خداوندکار قدس سره العزیز افندمزک مناقب علیهلری بیانندهدر

شعر

ای ذات افتخار همه خلق کائنات ** قول توهست حجت و برهان معجزات
روح القدس زعزت صدر جلالنت ** کردد بکرد قطب کمال تو چون بنات
از غیرت لطافت حسن کلام تو ** در غرق حجات است همه چشمه حیات
ای جامع مکارم اخلاق احمدی ** وی کاشف حقایق آیات بینات

ترجمه

ای ذاتی بالجمله خلق کائناتک باعث افتخاری اولان مربی دیشانمز سنک کلام حقیقت اتسامک حجت و معجزات نبویک برهانیدر. حضرت جبرائیل علیه السلام سنک صدر جلالک عزتندن قطب کمالک اطرافنده بنات النعش کبی دور ایدر. ای مکارم اخلاق احمدینک جامعی و ای حقایق آیات بیناتک کاشفی حسن کلامکک لطافتندن طولایی چشمه حیات غیرتدن غریقی حجات اولمشدر.

یفنی الکلام ولایحیط بو صفه ** الحیط مایفنی بمالا ینضد

ترجمه

سوز بیتدی وصفی بیتمدی حلا او دلبرک ** ایپلیک بیترمی کچمهدیکی بر قماشده هیج

حضرت خداوندکارمز سلطان الاولیا والمکملین قطب الاولین والآخرین المتخلی بانوار الاحدیه صاحب اخلاق الحمدیه عظم الله ذكره و قدس الله روحه افندمزی هانکی زیان ایله مدح و ستایشه قدرتیاب اولورم.

بیت

هزار بار بشستم دهان به مشک کلاب ** هنوز نام تو بردن دریغ می آید

ترجمه

کل صوبیله ییقادم آغزیمی بیک دفعه ینه ** قییهام نامکی بو حال ایله ذکر ایلمکه

بیت

ستائشش بحقیقت ستائش خویش است ** که آفتاب ستا چشم خویشتن بستود

ترجمه

آنک ثناسی حقیقتده کندین اوگمکدر ** که کندی چشمنی مدح ایلر آفتابی اوگن

بعضیسی عین یقین ایله کورولمش و بعضیسی علم یقین ایله بیلنمش اولان صفت کمالات بی نهایتلرندن هانکیسنی قلم بریده زبان ایله شرح ایده بیلیم. زیرا که هر بیلنه بیلن کوریهلمز و هر کوریهلمز بیلن سویلنمهز و هر

سویلنیله بیلن یازیلهمه ماز. آنک برهانی بودر که اولیاء الله رضوان الله علیهم اجمعین حضراتینک بریسی مجاهده و ریاضتلی مقداری مشاهده ایتمشلر و آیینۀ ضمیرلرنی ژنک ماسوی اللهدن پاک ایلدکری قدر نقوش کبریایی قابل و صفات حق تعالی ایلهمه موصوف اولمشلردر.

مثنوی

هر که صیقل بیش کد او بیش دید ** بیشتر کشته برو عینی پدید

ترجمه

کیم که آیینهمه چوق ویرسه جلا ** صافیانه کورونور صورت آکا

نته کم نبی الله علیه السلام افندمز حضرتلری بیوردیلر [من ارادان بیجلس مع الله فلیجلس مع اهل التصوف] یعنی -الله ایلهمه اوطورمق ایستهینلر اهل تصوف ایلهمه اوطورسونلر- و شیخم رضی الله عنه حضرتلری بیوردیلر:

مثنوی

هر که خواهد همنشین با خدا ** تا نشیند در حضور اولیا

ترجمه

اوطورمق ایستهین نزد خداده ** اوطورسون او حضور اولیاده

بو طائفهمه کلیاً صفات بشریه دن محو اولمش بولندقلرندن حق ایلهمه حی و حق ایلهمه ناطق و حق ایلهمه سامع اولمشدر. نته کم خواجه کائنات علیه السلام حدیث قدسیده خبر ویرلر که حق تعالی حضرتلری بیورر. [اذا احببت عبداً کنتله سمعاً و بصرأ و یداً و لساناً فبی یسمع و بی یبصر و بی یبطش و بی یتکلم] یعنی بر قولمی سودیکم وقت آنک سمعی و بصری و یدی و لسانی اولورم. بنم ایلهمه ایشیدر، بنم ایلهمه کورور، بنم ایلهمه طوتار، بنم ایلهمه سویلر.

نظم

آنانکه ربوده الستند ** از عهد الست باز مستند

در منزل دردبسته پابند ** دردادن جان کشاده دستند

فانی زخود و بدوست باقی ** این طرفه که نیستند و هستند

این طائفهمه اهل توحید ** باقی همه خویشتن پرستند

ترجمه

هر کیم که ربوده الستدر ** تا عهد الستدن او مستدر

باغلانمش آیاغی درد اونده ** جان ویرمک ایچون کشاده دستدر

کندندن او فانی دوستله باقی ** حیرت که او نیستدر و هستدر

بوزمرهدر آنجق اهل توحید ** باقیسی جهانده خودپرستدر

و علماء اهل توحیددن خلاچ الاسرار حسین ابن منصور قدس الله روحه حضرتلرینک آتیده کی کلاملری بو مقامک صفاتندن خبر ویرر.

بیت

أ أنت أم أنا هذا العین فی العین ** حاشاک حاشای من اثبات اننین

ترجمه

سنمیسک بنمیم آیاکه بو عینهمه کی عین ** هم سنی هم بنی تنزی یه ایدرم یوق اثنین

و شیخ اولحالددین کرمانی رحمة الله علیه بو مقامده بیوررلر:

رباعی

تاظن نبری که هست این رشته دوتو ** یک توست خود اصل و فرع بنگر تونکو

این اوست همه ولیک پیداست بمن ** شك شك نیست که این جمله این جمله منم لیک بدو

ترجمه

بو رشته پی ظن ایلمه که سن ایکی قاتدر ** باق اصل ایله فرعه آپی بر قاتدر او دائم
بو هپ در اماکه ظهور ایتدی بنمله ** بی شك که بن ایم هپ بو فقط حق ایله فائم

و حضرت خداوندگار قدس سره بیوررلر:

ای اولیای حق را از حق جدا شمرده ** گر ظن نیک داری بر اولیا چه باشد

ترجمه

اولیای حق حقدن ای جدا صایمش اولان ** اولیایه حسن ظن ایتسهك سکا واری زیان

امدی معلوم و محقق اولدی که اولیاء الله صفت حقك مظاهریدرلر. اگر بر کیمسه آنلری ظاهر کوزیله
کوره مز ایسه جائز اولور. نته کم کلام مجید خبر ویریور: استعیز بالله [و تر جهم ينظرون اليك وهم لا يبصرون]
یعنی ای حبیبم سن آنلری کورورسك که سکا نظر ایدرلر حال بوکه آنلر سنی کورمز لر. و حضرت خداوندگار
بیوررلر:

در تو کجارسد کسی تا نرود بپای تو ** مرغ توکی شود ولی تا نپرد ببال تو

ترجمه

پا يك ایله کیتمزسه سکا کیمسه یتشمز ** مرغك اوله ماز او حمپایان اصلا قنادکله
خداوندگار رضی الله عنه موضع آورده بیوررلر:

دیدن روی تو بسی نادرست ** ای خنك آن گوش که نامت شنید

ترجمه

نادر اولور وجهکی کورمك سنك ** نامکی گوش ایتدی سعادتلی گوش

آنلرك مبارك جماللری ایچون اولاً دیده بنیا حاصل ایتملی. آندن صوکره آنلرك جماللرینه نظر ایلملیدر.
و هم بنیالق حاصل اولدقده دخی کندیلرینی کوسترمدقجه آنلری کورمك نصل ممکن اولور. نته کم
حضرت خداوندگار قدس سره بیوررلر:

او نماید هم بدلها خویش را ** او بدوزد خرقة درویش را

ترجمه

کوکلره کندیسینی کوسترنده اودر ** خرقة درویشی دیکنده اودر

عالمده بو قدر کامل و واصل و بینا اولیا واردر. و اولیانك بر قسمی واردرکه حقك مستورلریدر و حقدن
بشقه کیمسه آنلره مطلع دکلدر. ذکر اولنان اولیای کاملین و واصلین یارب بزدن مستور اولان ولیرندن بریسنی
بزه کوستر دیو حقدن نیاز و طلبده بولنورلر و بعضیسنه کورمك میسر اولور. نته کم شیخ ابو بکر کتانی رحمة الله
علیه رحمه واسعه دن منقولدرکه بر کون کندیسینی کعبه معظمه نك اولوغی آلتنده اوطورمش ایدی. باب بنی
شیبه دن بر پیر ظاهر اولوب هیبتله آنك یاننه کلدی.

و ای شیخ نیچون مقام ابراهیم علیه السلامه کیتمیورسك که خلق اوراده اوطوروب حدیث شریف
دیکله یورلر. بر پیر کلمشدر، روایاتی صحیح و اسانیدی عالیدر. سنده کیدوب دکلسهك اولمازی؟ دیدی. شیخ
ابو بکر حضرتلری بیوردیلر که ای شیخ آنك اوراده اسناد ایله سویله دکترینك اسانیدی اوزوند. بن براده اسنادسز
دیکله یورم. کیمدن دیکله یورسك دیدی. ابو بکر حضرتلری حدثنی قلبی عن ربی یعنی قلبم ربمدن اخذ حدیث
ایلپور دیو جواب ویردی. بوکا دلیلک نه در. دیدی. او ده دلیم اودر که سن حضر علیه السلامك جوابنی ویردی.
حضر علیه السلام دیدی که بو وقته قدر طانیمدیغم هیچ بر ولی یوقدر ظن ایدر ایدم. ابو بکری کوردیکمه بکا
یقین کلدی که حق تعالی حضرتلرینك اوپله قوللری واردرکه بن آنلری طانیمام فقط آنلر بنی طانیرلر والحاصل
اولیاء الله معنی و توحید کوزیله کوریله بیلوب زبان و بیانه کتیریلیرسه محل تعریض اولور.

نظم

بارها گفته امکه فاش کنم ** هرچه اندر زمانه اسرارست
لیک از زخم چشم و بیم جفا ** بر زبائن نهاده مسمارست

ترجمه

دفعه لره دیدم که فاش ایده‌یم ** نه قدر وارسه اورته‌ده اسرار
بد نظردن، جفا هراسندن ** میخلاندی زبانه مسمار
و حضرت خداوندگار قدس سره بیوررلر:
هر کرا اسرار کار آو ختند ** مهر کردند و دهانش دو ختند

ترجمه

هر کیمه سرکاری سویله‌دیلر ** آغزینی دیکدیلر مهرله‌دیلر
و اگر زبان حال ایله سویله‌نوب یازیلورسه تصرح و تلویح اولور.

شعر

زان که طوطی گویاست باهزار بیان ** زصدیکی نکند سر حال دل تقریر
قلم که چون زبانت و بسته بندو بند ** چگونه سر دل عاشقان کند تحریر

ترجمه

ببان که بونجه بیانیه سوزجی طوطیدر ** ایدرمی حال دلی بوزده بر قدر تقریر
قلم که باغلا ایله باغلی تحتهدن دیلدر ** نصل او سر دل عاشقی ایدر تحریر
بناءً علیه بو طائفة علیه نك صفتی بیان خصوصنده هر نه قدر مبالغه اولنسه آنلرك كمالتنه نسبتله
عین تفسیر اولور.

امدی الله سنی دارینده موفق ایلسون. بیلملیدرکه انبیا علیهم السلامده اولدیغی کبی اولیاء اللهدن هر
بررلرینک بر مشرب مخصوصلری وارد. آدم صفی علیه السلام کبی کیمنک مشربی علم لدنیدر و موسی کلیم الله
صلوالة الله علیه کبی کیمنک مشربی تکلم و تقریدر و عیسی روح الله علیه الطحیه کبی کیمنک مشربی روحیدر و
افضل اولین و آخرین صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری کبی بعضیسنه جمیع مشارب مسلم اولوب اسماء
حسنینک کافه سی اوزرینه عبور واقع اولمشدر و حضرت خداوندگار رضی الله عنه دائره ولایتده بو مشاریدن
بالنسبه مشرب نبوی فیضندن بهره‌داردر. نته کم رضی الله انه بیوررلر:
بگشادند و خزینه همه خلعت پوشید ** مصطفی باز بیامد همه ایمان دارید

ترجمه

آچدیلر کنز فیوضی اولکز خلعت پوش ** مصطفی کلدی ینه جمله کز ایمان ایدیکز
امدی بو ضعیف ایچون وجوه عدیده ایله آنلرك مقاماتنی تقریر ایله مک ایجاب ایدیور. اولاً ذات
مبارکری اقسام لغت و عربی و فقه و حدیس و تفاسیر و معقولات و منقولات کبی علوم رسمیده واصل مرتبه
اقصی اولوب او عصرده سر آمده جمله علمای دهر اولمشلر و جمیع فنونده اجازات عالی استحصال بیورمشلر
ایدی. و اوائل شیا بلرنده حلبده بر قاچ مدرسه‌ده اصناف علوم و شهرته عالمده نظیری اولمیان مولانا کمال
الدین بن عدیمدن استفاده و افاده ایله مشغول اولدیلر.
اول وقتده اقرانلری بر مشکل واقع اولان مسئله‌ی ذات حضرتلرینه عرض ایدرلر، آنلر او مسئله‌ی بر قاچ
وجه ایله تحقیق بیوررلر ایدی که سائله آنک ذوقندن کمیک ایچنده ایلک حال اولور ایدی، نظرگاه مبارکری
دائما لوح محفوظک صفحاتنه ناظر اولدیغندن کمترین مقاملری اولان علوم رسمیده واصل اولدقلری بو درجه‌لره
تعجب اولنماز. نته کم بو حاله اشارت بیوررلر:

شعر

ایادلی چوصبا ذوق سبجها دیده ** زدیده مست شدی باز ذوق نادیده
گهی بجر تحیر گهی بدامن کوه ** کمر ببسته و در کوه کهریا دیده
ورای دیده و دل صد دریچه یکشاده ** برون زچرخ و زمین رفته صد سها دیده
نه طالب است و نه مطلوب آنکه در توحید ** صفات طالب و مطلوب را جدا دیده
اله را که شناسد کسی که رست زلا ** زلاکه رست بگو عاشق بلا دیده

رموز لیس و فی جبتی بدا نسته ** هزار بار مرآن جبه را قبا دیده
بییش دیده دو عالم چو دانه پیش خروس ** چنین بود نظر پاک کبریا دیده

ترجمه

ای بر کوکل که باد صبا کجی صبا حُرک ذوقنی کوروب، کورولمشدن و کورولمامشک ذوقندن مست
اولوردی. او کوکل بعضاً دامن کوهده مهیای خدمت اولوب کوه ایچنده کهریای کورمشدر. کوزک و کوکلک
آردنده یوز پنجره آچیلمش و او کوکل سما و زمیندن خارجه چیقوب سها اسمنده کی ییلدیزک یوز دانه سنی
کورمشدر. امر توحیدده طالب ایله مطلوبک صفاتی یکدیگرندن آیری کورن کیمسه نه طالبدر و نه مطلوبدر.
اللهی کیم طانیر؟ لادن خلاص اولان کیمسه طانیر. لادن کیم خلاص اولمشدر. عاشق بلادیده اولان
قورتمشدن. او کوکل لیس و فی جبتی سوی الله رموزینی بیلوب او جبه نک ستره اولدیغنی بیک دفعه کورمشدر.
ایکی جهان کوز اوکنده خروسک اوکنده کی دانه به بکزر. ایشته کهریای کورن نظریاک بویله اولور.
وقتاکه نظر کبریا ایله نظر ایتدیلر. کوردیلر که اوکده اولان منازل و مقامات شریفه و یولده اولان اطوار
عالی یه نسبتاً علوم ظاهری و بو علوم ایله اتصاف حجاب راهدر و حصول علمدن مقصود اولان شی ایسه
حاصل اولوب ذات شریفلرینه ملازم بولنمشدر. بعده جمله سنی جریده خاطر عاظرلرندن محو بیورمشدر و نهایت
ذات حضرتلرینه علوم لدنیه منکشف و علومدن کچوب حق تعالی حضرتلرندن عبارت اولان معلومه وصول
اولمشدر. نته کم بو تقریری تأییداً بیان بیوررلر:

بیت

زدانشها بشویم دل زخود خودر اکتم غافل ** که پیش دلبر مقبل نشاید ذو فنون رفتن

ترجمه

آتوب دلدن علومی ایله یم بندن بنی غافل ** حضور دلبره لایق دکلدر ذو فنون کیتکم
و دیگر بر محله بیوررلر:

یک حمله مردانه مستانه یکردیم ** تا علم بدادیم و بمعلوم رسیدیم
با آیت کرسی بسوی عرش پریدیم ** تاحی بدیدیم و یقیوم رسیدیم

ترجمه

مرده لایق، مسته لایق ایلدک بر حمله بز ** علمی ویردکده ایریشدک عاقبت معلومه بز
آیه الکرسيله سوی عرشه پرواز ایلدک ** حی کوردکده ایریشدک عاقبت قیومه بز
و دیگر بر یرده علوم ظاهر قیدنده قالمش اولان طائفه یی ارشاد ایچون بو مقامدن بیان بیوررلر.

شعر

کر علم خرابات ترا همنفس استی ** این علم و هنر پیش توباد و هوس استی
ورطائر حییی بتو برسایه فکندی ** سیمرح جهان درنظرت جون مکس استی
ورصبح سعادت بتو اقبال نموده ** کی دامن و ریش تو بدست عسس استی
کر کوکبه شاه حقیقت بنمودی ** این کوس سلاطین بر تو جون جرس استی

ترجمه

اولمش اولسیدی سکا علم خرابات همنفس ** هپ او اولوردی سنده کی علم و هنر و هوس
طائر غیبی اگر که سایه صالسیدی سکا ** چشمکه سینرغ اولوردی شبهه سز مثل مکس
ایلسه یدی کر سکا صبح سعادت ابتسام ** لویه کی دامانکی طوتماز ایدی دست عسس
لشکر شاه حقیقت ظاهر اولسه یدی سکا ** کوش سلطانان کلیردی سمعکه مثل جرس

بو مقامه دائر و بوکا مماثل بر چوق کلمات مبارکه لری واردن. جمله سنک ذکر ی طویل اولور.
خداوندکارمز قدس سره حضرتلرینک مجاهدات و ریاضات خصوصنده کی صدق و عشق لری مرتبه
غایه ده ایدی. عجباً مجاهدات و ریاضاتک بو درجه سی ذات حضرتلرندن اول و صوکره هیچ بر ولیدن صادر
اولمشمیدن. نته کم بیوررلر:

شعر

در اولین و آخرین عشقی نه بنمود اینچنین ** ابصار عبرت دیده را ای عبرة الا بصر من

ترجمه

اولین و آخرینده بویله بر عشق اولمدی ** عبرة الا بصارم عبرت بین اولان ابصاره بن

ابتدای حاللرندن انقراض وقتلرینه قدر کوندن کونه ریاسات و مجاهداتی تضعیف بیوررلر ایدی. قرق سنه مدت ذات حضرتلرینه ملازمتله پرکار کبی سر بر نقطه آستانلری اولان بو ضعیف آنلرک یاتاقده یاتدقلرینی کورمدم. و راحت ایتمک ایچون بر کیجه آنلری یانلری اوستنده اویومش بر حالده مشاهده ایتدم. حق تعالی حضرتلرینک دغدغه محبتی دائما ریاضتله مألوف بولنان وجود شریفلرینک محرکی اولدیغندن لاجرم کندی صفت حاللرینی بیان بیوررلر:

چه آساید بهر یهلوکه خسپد ** کسی کز خار دارد او نهالین

ترجمه

نصل راحت ایدر هر تن اویورکهن ** یاتاغی اولسه آلتنده دیکندن

ذات حضرتلرینک خواب و آسایشلری اصلا کورلماش اولدیغندن اویقوسزلقلری و بی قرارقلرینک صفتی نصل شرح اولنه بیلیر. کیجه لرجه اویقوسزلقدن و کثرت سماع و حرکاتدن صوکره اصحابه اویقو غلبه ایتدیکی وقت، ترک ادب ایده مدکلری ذات حضرتلرینه معلوم اولدقده، مریدان و معتقدان حقلرنده که حس و احسانلرندن ناشی، بر زمان مراقب اولوب آرقه لرینی دیواره طیارلر و سر مبارکلرینی دخی دیزلری اوزرینه قویارلر ایدی. بر بیوق فرجه لری وار ایدی. شیخ محمد خادم کلیر دوش مبارکلرینه وضع ایلر ایدی. اولیه که وجود سعادت لرینی تمامیه اورتیر ایدی. اصحابک جمله سی اویقویه طالقدده کندیلری ینه قالقوب نمازه طورورلر و بعضاده کزینورلر و آرام و استراحت ایتمز لر ایدی. نته کم بیوررلر: رضی الله عنه

ندارد پای عشق اودل بی دست و بی پایم ** که روزوشب چومجنو نم سرزنجیر خایم
میان خونم و ترسم که گر آید خیال او ** بخون دل خیالش راز بیخویشی بیسلایم
همی گردد دل پاره همه شب همچو استاره ** شده خواب من آواره زسحریار خودرایم
رهاکن تاچو خورشیدی قبای بوشم از آتش ** دران آتش چو خورشیدی جهانی رابیارایم
اگر یک دم بیاسایم روان من نیاساید ** من آن لحظه بیاسایم که یک لحظه نیاسایم

ترجمه

آنک عشقنده شدت وار بنی شاشقین ایدر هر بار ** که روز و شب کمیرمکدر ایشم زنجیری مجنون وار
غریق خونم او یارک خیالی کلمسه باری ** آنی بی هوشلغمدن دلدن آلود ایتمه دن قورقار
بنم گریانلیغیمی پریرلر لشکرندن صور ** که ظلمتده کزینتمدن پریرلر اولمه ده ییزار
کوکل دونمکده ییلدیزلر کبی شب تا سحر بی خواب ** او سرکش یارمک سحرندن اولدم دائما بیدار
براق تا آفتاب آسا لباسم اولسون آتشدن ** او آتشدنه جهانه کون کبی نشر ایلیم انوار
اگر بر دم قرار ایتسه م روانم اولماز آسوده ** قرار ایتمز ایسه م بر دم بکا او لحظه راحت وار

و بویله جه دیگر بر محله بو حالک بیاننه اشارت بیوررلر. قدس الله سره:
همه خفتند ومن دلشده را خواب نبرد ** همه شب دیده من بر فلک استاره شمرد
خوایم ازدیده چنان رفت که هر کز ناید ** خواب من زهر فراق توبنوشید وبمرد

ترجمه

جمله خلق اویقوده بن دلشده دائم بیدار ** کوزلرم روی فلکده کیجه استاره صایار
اولیه کیتدی که کوزدن ابدی خواب ** اولدی اویقوم ایچه رک زهر فراقک ای یار

و بو کلام لطیفده آنلرکدر قدسنا الله بسرہ العزیز:

دیده خوب گشت خون نمی خسپد ** دل من از جنسون نمی خسپد
مرغ و ماهی زمن شده حیران ** کین شب و روز چون نمی خسپد
پیش ازین در عجب همی بو دم ** کاسمان نکسون نمی خسپد
آسمان خود کنون زمن خیره است ** که چرا این زیون نمی خسپد

عشق بر من فسون عزظم خواند ** جان شنید آن فسون نمی خسپد
این یقینم شده است پیش از مرگ ** کز بدن جان برون نمی خسپد
هین خمش کن باصل راجع شو ** دیده راجعون نمی خسپد

ترجمه

دیده خون اولدی چونکه خون اویوماز ** کوکلم آزرده جنون اویوماز
حیرت ایلرده مرغ و ماهی دیر ** که بو هر روز و شب نیچون اویوماز
بوندن اول تعجباً دیر ایدم ** که نیچون طارم نکون اویوماز
شیمدی حیرتده در بکا کوکمر ** دیر ننددر که بو زبون او اویوماز
اوقودی عشق بکا فسون عظیم ** طویدی جان اوپله بر فسون اویوماز
بو یقین اولدی موتدن اول ** که بدنن بو جان برون اویوماز
آگاه اول صوصده اصله راجع اول ** دایما چشم راجعون اویوماز

و دیگر محله تجلیات جلالیه سببیه مستغرق اولدقلاری قوی و هیبتلی بر حالن بحث بیوررلر:

بوی هیمن آید مرا مانانکه باشد یارمن ** بر یاد من یمیود می آن با وفا خمار من
کی یاد من رفت ازدلش ای در دل و جان منزلش ** هر لحظه معجونی کند بهردل پیمان من
کو نعره یابانکی اندر خور سودای من ** کو آفتابی یا مهی ماننده انوار من
نظاره کن کز بام او هر لحظه پیکام او ** ازروزن دل می رسدر جان آتش خوارمن
امشب درین گفتار هار مزی ازان اسرار ها ** در پیش بیداران نهد آن دولت بیدارمن
لاف صالش چون زنم شرح جمالش چون کنم ** کان طوطیان سرپیکشنداز داماین گفتارمن
آن پیل بجنواب ای عجب چون دید هندستان بشب ** لیلادر آمددر طلب در جان مجنون وارمن
صبر از دل من برده مسن و خرابم کرده ** کو علم من کو حلم من کو عقل زیرک سار من
امشب چه باشد قرنها نشانند این نار لظی ** من آب کشتم از حیا کن ساکن نشداین نار من

ترجمه

بر قوقو کلدی بکا بکزر او بوی یارمه ** می ایچردی عشقمه باق ساق دلدارمه
کیتمدی فکرم دلدن جان و دلدر منزلی ** بر دوا ترتیب ایدر هر دم دل بیمارمه
چاشنی عشقمده بر نعره و یاس نردهدر ** نرده بر خورشید ویا مه بکره سین انوارمه
باق که بامندن آنک، هر لحظه پیغامی آنک ** روزن دلدن کلیر تا جان آتش خوارمه
بر اشارت وار بو سوزلرده بو شب اسرارن ** آلدیلر محرم اولاندر دولت بیدارمه
لاف وصلن شرح حسنن ایلکم ممکنمیدر ** کم او طوطیلر طوتولماز دام اولان گفتارمه
او یقوسز او ²فیل نصل کوردی کیجه هندی عجب ** کلدی لیلا ایسته یوب بو جان مجنون وارمه
دلدن آلدک صبری مست و خراب ایتدک بنی ** علم و حلم نرده نولدی عقل زیرک سارمه
ناری سوندرمز هنرلر بو کیجه بیلیم نهدن ** صو کسلدم بن حیادن حکمی یوق بو نارمه
و دیگر بر غزلده بیوررلر قدس سره:

اگر خواب آیدم امشب سز ای ریش خود دبیند ** بجای مفروش و بالین همه مشت و لکد بین

ترجمه

²* فیل هندستانی رؤیاسنده کورنجه مست اولور نته کیم مثنوی شریفک بشنجی جلدنده (زانکه پيلم دید هندستان بی خواب) بیورلمشدر. پیلدن مراد حضرت پیر دستگیر افندمزک روح شریفلریدر. و هندستاندن مراد دخی عالم حقیقت اولور. بالاده کی بیت شریفده ایسه فیلک اویقوسز اولدیغی حالده هندستانی کوردیکنه تعجب بیوریلور یعنی روح مظهرلری کیجهلری بی خواب اولور عالم حقیقتده مست اولدیغنه اشارت بیوررلر.

بو کیجه اویقو کلیرسه بولور او لایقنی ** تیمه یومروق کورر او مفرش بالین یرینه اویقو وجود راحتندن و آسایشدن و ترطیب دماغدن حاصل اولدیغی و کثرت مجاهده و ریاضات سببیه بو حالرک او حضرتده وقوعی ممکن اولمدیغی جهتله شبهه سز اویقوسزلق خصوصنده شان عظیملری وار ایدی. و بو حالده آنلردن کلمات عالییه صادر اولمشدر. بو رساله اونک ذکرینه متحمل المدیغندن بو قدرله اختصار اولندی.

ذات معالیصفتلری صوم و مجاهده و آچلقده دخی بر آیت ایدیلر. آنلردن مشاهده اولنان مجاهده مقدور بشر دکل ایدی و حضرت حق عز اسمہ نک کلام مجیدنده خبر ویردیکی -اطعمهم من جوع و ثمنهم من خوف- آیت کریمه سیله حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمzk خبر -ویردیکی الجوع طعام الله فی الارض یحیی به ابدان الصد یقین- یعنی جوع حق جل و علا حضرتلرینک یر یوزنده طعامیدر. آنکله صدیقلرک ابدانی حیات بولور. حدیس شریفنک تحقیق حقیقتی ذات حضرتلردن کشف و آنلرک معامله سندن معاینه اولندی. نته کم آندن بر شمه بیان بیوررلر.

کی که شب بخر ابات قاب قوسین است ** درون دیده بر نور او خمار لقاست
ابیت عندر بی نام آن خراباتست ** نشان یطعم یسقینی از پیبر ماست

ترجمه

او کیمسه که کیجه می نوش قاب قوسیندر ** درون دیده پر نوریدر خمار لقا
(ابیت عندر بی) دیرلر او خراباته ** نبیده یطعم یسقینی اولدی جلوه نما

سنهده بر آی اوروج طوتمق ارکان اسلامدن اولدیغی حالده اهل تقوی اوچ ماه و فضله اوله رق هفتهده اوچ کون طوتارلر فقط افطار ایدرلر و اربعینیا تده دخی اکل طعام ایتدکلی اکا بردن منقولدر. لکن آچلغی مرتبه غایه یه ایصال بیورمش اولان حضرت خداوندکارمز قدس سره العزیزدن [تمام قرق سنه بنم معدمه طعام اویومادی] بیوردقلری مسموعدر. کاقال العارف عن لسان حضرته قدس الله سره العزیز.

حق علیم است و رسول الله کواه ** قوت وقوت من آی از اله
در گذشت اکنون جهل سال تمام ** که نکشتم مفتقر من بر طعام
چون ابیت عندر بی حاصل است ** نک طعام الله بجانم واصل است

ترجمه

حق بیلیر پیغمبری اولسون کواه ** بخش ایدر هپ قوت وقوتم اله
کچدی آچلقله بو کون قرق ییل تمام ** اولمدم مضطر و محتاج طعام
وار ابیت عندر بی ده صفام ** جانمه واصلدر اللهدن طعام

نته کم بر کاملدن منقولدر که بیورمشدر: یا نفس اجتهدی وقومی فانها اخرلیله من عمرک فصامت وصلت و راحت من عمرها اربعین سنة علی هذا یعنی- ای نفس قالدق، مجاهده ایت زیرا عمرک آخر کیجه سیدر. آندن صوکره صائم اولدی و نماز قیلدی و عمرینک قرق سنه سی بویله جه کچدی.

اوائل سلوکلرنده اوچ کون و بر هفته و قرق کون اوروج طوتوب افطار ایدرلر ایدی. و لکن رمضان شریفک نهایتنده ایکی دفعه افطار بیوررلر ایدی. و بتون رمضان شریفده بایرام کونی افطار بیوردقلری بالدفعات کورلمشدر. سلطان المحبوبین مولانا شمسالدین تبریزی عزم الله ذکره حضرتلرینه ایلک دفعه ملاقی اولدقلرنده تمام آلتی آی هر ایکیسنه اکل و شرب و حاجت بشردن بر احتیاج واقع المامق اوزره اوتورمشلر ایدی. و افطار بیوردقلری وقت بر نوع غذا ایله اکتفا بیوررلر ایدی. نته کم بیان بیوررلر:

نان جوحقا حر امست و فسوس ** نفس را تو بیش نه بان سپوس

ترجمه

هم حرام همده یازق نان جوی عرض ایتتمک ** قوی او نفسک اوکنه ساده کپکدن اتمک

و اک چوق طعام بیدکلی وقت دخی اون لقمه بیرلر و بر مدت صوکره تکرار معدله لرینی تطهیر ایدرلردی و بیوررلر ایدی که -بنم سینه مده بر اژدرها واردکه غدایه تحمل ایتمیور- و وقت استفراغده که مجاهده لری مجاهده جوعدن زیاده اولوب مبارک النلردن قطره قطره تر دوکرلر ایدی. آچلق حقنده بیان بیوررلر:

مرغت زخورو هیضه ماندست درین بیضا ** بیرون شو ازین بیضه تابار شود پرها
صفر ای ای صیام ارچه سودای سرافز اید ** لیکن زچنین سودا یابند ید بیضا

ترجمه

مرغ جانك طعام دردندن ** اولدی محبوس تنکنای بدن
بیضه تن ایچندن ایله خروج ** پر آچوب ایت سمای جانیه عروج
خلط صفرایی اوینادنجه صیام ** کرچه سرده ایدر خیال قیام
لکن ایشته بونك کبی سودا ** بولدییر آدمه ید بیضا

و بو ذکر اولنان احوالك جمله سی صوم ظاهریدر. ترك ماسوی اللهدن عبارت اولان صوم باطن دخی
آنلره حاصل اولمش ایدی. نته کم اهل معرفت دیمش لدر: الصوم ثلثة صوم العام و صوم الحاص و صوم الاخص
و صوم العام ترك الاكل والشرب و صوم الخاص محافظة الجوارح والا شضا و صوم الاخص ترك ماسوی الله-
یعنی اوروج اوچ نوعدر. عوامك اوروجی، خواصك اوروجی و اخصك اوروجی اعضا و جوارحی حفظ ایلمكدر. و
اخصك اوروجی اللهك غیرینی ترك ایتمكدر.

خانه ده طبخ و تكلف اولدیغی کون اهل خانه یه کوجنورلر و اسباب اغدیه و تكلف آز اولدیغی کونده
بشاشت عظیم بیوروب اصحاب خانه یه چوق التفات ایدرك -بو کون بو خانه صاحب لریك آلنلرنده نور فقر
لمعان ایدیور- دیرلر و دائماً فقر ایله افتخار ایلرلر ایدی. نته کم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم افندمز
مناجاتلرنده بیورلر ایدی. -اللهم احیني مسکیناً و امتنی مسکیناً و احشرنی فی زمرۃ المساکین- یعنی یار پی بنی
مسکین اوله رق یاشات و مسکین اوله رق اولدر. و زمرۃ مساکین ایچنده حشر ایله- حضرت خداوندگارمز ایسه کافه
امورنده اول حضرتیه متابعت بیوردرلرندن فقرده دخی انلره اتباع ایلرلر ایدی. نته کم بیورلر:

طاق و طرنب فقر و فنا از گداز نیست ** هر جاکه دود آمد و پی آتشی نبود
گر نیست عشق را سر ما وهوای ما ** چون از گدازه اولد و دشتار ما ربود

ترجمه

بیهوده دکل کر و فری فقر و فنانك ** هر نرده دومان توتسه آنك آتشی واردر
کر اولمسا عشقك سرمز میل و هوامز ** عشقك دل و دستار ایله یا نه ایشی واردر

و دیگر بر غزلده بیان بیورلر:

کشته شهوت پلید کشته عشق است و پاک ** عشق زده خیمه زان سوی پاک و پلید
جمله دل عاشقان خیمه زده کرد فقر ** فقر و چو شیخ الشیوخ جمله دلهمرید

ترجمه

اولن مرداردر شهوت یوزندن ** شهید عشق اولاندر پاک و احسن
چادر قوردی شه عشق سایه صلدی ** بتون پاک و پلیدی ضبطه آلدی
احاطه ایله مش فقری کوکلر فقره کویا ** قوروب اطرافنه هپ خیمه یر یر
مرد اولمش کوکلر فقره کویا ** او بر شیخ الشیوخ حکمفرما

و دیگر بر محله دخی بیورلر:

آتش عشق لا مکان سوخته جسم من ** گوهر فقر در میان بر مثل سمندری

ترجمه

آتش عشق لا مکان یاقدی بو جسمی کاملاً ** گوهر فقر اورته ده بکزه دی بر سمندره
و دیگر بر یرده بیورلر.

هر بشری که صاف شدد دو جهان و را دلی ** دید غرض که فقر بد بانگ الست را بلی

ترجمه و ایضاح

صاف اولان هر بشرک ایکی جهانده بر کوکی واردر. زیرا او بشر صاف -الست بر بکم- یعنی بن سرك ربکز
دکلمیم خطابنه بلی جواب ویرلمکدن غرض فقر اولدیغی کوردی.

[ایضاح] کدورات نفسانیه دن پاک اولان هر بشر دنیا و عقبی علاقاتندن تجرد ایله فقری اختیار ایتمش اولدیغندن کندیسی آنجق بر کوکل صاحبی اوله رق قالمشدر. زیرا مربوب جمیع احوالده ربه محتاج اولدیغی ایچون بلی جوابندن غرض، اعتراف افتقار اولدیغی بو ذات پاک بیلدی. [يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ] سورة فاطر و [اللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ] شیخ بدرالدین تبریزی که شعبده کیمیا و سیمیا ماهر و او حضرتک مرید و عاشقی ایدی. حین ملازمتنده اصحابک فقر و فاقه سنی و مجاهده و ریاضاتی کوروب آنلردن بر طائفه یه دیدی -اگر حضرت خداوندکار اذن و پررلر ایسه بر تدبیر ایدهیم که اصحابه امر معیشتده بر رفق حصوله کلسین و بملازمانه بر وجه فائده مهیا اولسون. تا آنکه انتعاش ایتسونلر- اصحابدن بر طاقمی تعلیم کیمیا ایچون آنک نزدینه کیدرلردی. بو معنی سمع اشرف خداوندکاره واصل اولدقده غضب عظیم بیوردیلر و کمال حدتلدن بدرالدینی چاغیروب بیوردیلر:- بن اصحابی هر نه قدر که فقره ترغیب ایدیورم و متاع دنیای کوزلرینه خوار و حقیر کوستریورم. سن بکا مخالفته کلمشسک و آنلرک دنیالرینه رهبرلک ایدیورسک و کپروسی کپرویه جهنمه چکیورسک. بو دفعه معافسک. اگرینه بو بابدن دم اورور ایسهک و باشکی هوایه ویررسک- و عاقبت بیوردقلری کبی اولدی. بر وقت که سلاطین و امرا بزم اسباب معیشتمز ایچون سیم و زر کوندرلر و خداوندکارمزده شیخ صلاح الدین زرکوب قدس الله روحه حضرتلرینک خانه سنه یوللار ایدی. و صوک زمانلرده دخی چلی خسام الدین قدس الله روحه حضرتلرینک خانه لرینه ارسال ایلرلر و قطعاً اهل بیت ایچون بر شی آلیقویمازلر ایدی. آنجق ضرورت شدیده حاصل اولوبده حضرت سلطان ولد رضی الله انه دخی التماس ایدرسه آندن صوکره آنلره جزئی بر شی ویرلر ایدی.

ذات حضرتلرینک صورت نمازلرینه کلنجه دیده ظاهر ایله مشاهده اولنان بو وجه ایدی که نماز وقتی ایریشدکده قبله یه متوجه اولورلر و چهره مبارکلی رنکدن رنکه کیرر ایدی. نته کم امیر المؤمنین حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله عنه افندمزدن منقولدرکه [اذا حضر وقت الصلوة فتزلزل و تلون فقیل له مالک یا امیر المؤمنین فیقول قد جاء وقت امانه عرضها الله تعالى على السموات و الارض والجبال فابین ان يحملنها و اشفقن منها و حملها الا نسان فلا أدري أ احسن اداء ما حملت املا] یعنی نماز وقتی کلنجه رنکدن رنکه کیرر ایدی. ذات معالیصفا تدرینه دینلدی که یا امیر المؤمنین حضرتکزه نه اولدی بیوردیلرکه الله تعالی حضرتلرینک سموات و ارضه و طاغله عرض ایلدیکی امانت وقتی کلدی که آنلر او امانتی یرینه کتیره میه جکری خوفیله آنی یوکلنمکدن ابا ایدوب دفعنی رجا ایتدیلر. و امانتی انسان یوکلندی. بیلیم که تحمل ایتدیکم بو امانتی احسن صورتله ادا ایده بیلیریم، یوقسه ایده مزیم.

نمازده حدسز استغراق و خشوعه و حسابسز نیاز و حضوعه مستغرق اولورلر و بالکلیه صفات بیچونه متصل بولنورلر ایدی. نمازدن مقصود ایسه اتصالدر. نته کم دیدیلر- **الصلوة اتصال بالله من حیث لا یعلم الظاهر**- یعنی صلاة ظاهرده بیلنمیان بر حیثیله الله تعالی حضرتلرینه اتصالدر و حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم بو نماز حقنده بیورلر که -**لا صلوة الا بحضور القلب**- یعنی صلوة آنجق حضور قلب ایله اولاندر و زوات مختلفه ایله مشاهده اولندی که اول اقسام قیام ایدوب تکبیر آلرلر و تا اول صبحه قدر ایکی رکعت نمازده مستغرق اولورلر ایدی. و بویله جه رکوع و سجوده تمام بر کون، بر کیجه مستغرق اولدقلری مشاهده اولنور ایدی. نته کم بیورلر قدسنا الله بسره انعزین.

چو نماز شام هر کس بنهد چراغ و خوانی ** منم و خیال یاری غم و نوحه و فغانی
چو وضو ز اشک سازم بود آتشین نمازم ** در مسجد بسوزد چوبدو رسد اذانی
رخ قبله ام کجاشد که نماز من قضا شد ** ز قضا رسد هماره بمن و تو امتحانی
عجبا نماز مستان توبگو درست هست آن ** که نداند او زمانی نشناسد او مکانی
عجبادور کعت است این عجبا چهارم است این ** عجبا چه سوره خواندم چونداشتم زبانی
در حق چگونه گویم که نه دست ماندنی دل ** دل ودست چون تو بردی بده ای خدا امانی
بخدا خبر ندارم چو نماز میگذارم ** که تمام شد رکوعی که امام شد فلا نی

ترجمه

قورار افشام نمازنده چراغ سفره یی هر کس ** بنم یارک خیالیله غم و نوحه فغانم وار
وضو یی اشک ایله آلدن نمازم آتشین اولدی ** اذانی یی یاقان بر مسجد آتش فشانم وار
هانی او سوی قبله م که نمازم وار قضا اولمش ** قضا نازل بکا دائم سنکله امتحانم وار

نماز مست ایکن بیلیم درست اولمشمیدر دیرسک ** زمان بیلیم مکان بیلیم غریب بر حال و شانم وار
ایکنجی رکعتم می بو عجب دردنجی رعتمی ** یا هانکی سورهی قوشدم که لال اولمش زبانم وار
در حق سویلنیر می هیچ نه ال قالدی نه دل قالدی ** الهی دست و دل کیتدی تمنای امانم وار
نمازی قیلدیغم ائناده بن والله فرق ایتمم ** تمامی رکعتم هانکی امام شرع دانم وار

بر دفعه قیش موسمنده متمکن اولدقلری مدرسه ده کیجه ابتداسنده مدرسه نك دوشه مه تحته سنه
سجده ایتمش و مبارک کوزلرندن چوق یاش دوکمش ایدیلر. اولیه که برودت هوادن مبارک یبوز و صقاللیر بوز
طوتمش و صفه یه یابشمش ایدی. کوندوز اولنجه اصحاب صیجاق صوتیروب روی سعادتلرینه دوکدیلر.
نهایت بوزلر ایدی. و آنلرک نماز باطنیلرینک اسرارینه کیم مطلع اوله بیلور. نته کم بیان بیوررلر:
صد گونه نماز است رکوع ست و سجود ** آنرا که جمال دوست باشد محراب

ترجمه

یوز درلو نماز اولدی رکوع ایله سجود ** اول کیسه یه که جمال دوستدر محراب

و ذات حضرتلرینک بی نهایت اولان ورع و تقوالری صورتنی شرح و بیان نصل ممکن اولور که آنلرک تقواده
عظیم بر شانلری وار ایدی. و او بابده کلمات عالییه بیان بیورمشلردر و حقیقته اصحاب و اخیاردن صوکره [ان
اگر مکم عند الله اتقییکم] آیت کریمه سنک دائره ولایتنده آنلره اشارت واقع اولمش ایدی. تقوانک ظاهری حق
تعالی دن خوف سببیه معاصیدن پرهیز ایتمکدن عبارت اولدیغندن [التقوی محافظه آداب الشریعه] یعنی
تقوی آداب شریعتک محافظه سیدر دنیلمشدر و تقوی کندوسنده حظوظ نفس اولدیغی ایچون حق جل و علا
حضرتلرینک حرام ایتدیکی شیلردن اجتنابدن عبارت اولدیغنه نظراً [التقوی حظوظ النفس] دنیلمشدر. و تقوی
حصول کماله مانع اولان هر شیدن امتناع اولدیغنه کوره [التقوی مجانبه کل مایبعدک عن الله عزو جل] یعنی
تقوی سنی حق تعالی حضرتلرندن تبعید ایدن شیلرک کافه سندن مجانبتدر دنیلمشدر. تا که مقتضای سلوک و
وصول اولان شی او کیسه یه حاصل اولوب ابواب رزق آکا مفتوح اوله.

روزی بی رنج میدانی که چیست ** قوت ارواح است و ارزاق نبیست

ترجمه

بیلیرمیسک که نه در دخل بی مزاحمی سن ** غذای جاندر او همده نبینک ارزاق

نته کم کلام مجید خبر ویرر [و من یتق الله یجعل له مخرجاً ویرزقه من حیث لایختسب] یعنی کیم
که الله تعالی دن قورقوب مناهیدن اجتناب ایدرسه الله تعالی آنی دنیا و آخرت محنتندن اخراج ایدر و آکا
خاطرینه خطور و مأمول ایتمدیکی رزق احسان ایدر.

تقواده ذکر اولنان بو مقام سالک متقینک ابتدای مقامیدر. زیرا تقوانک مقام اعلاسی نظری ماسوی
اللهدن بالکلیه قطع ایدوب غیر ایله مشغولیتی کندینه حرام محض بیلمکدر.

نته کم جعفر صادق رضی الله عنه حضرتلرندن منقولدر که بیورمشلردر: [التغوی ان لا تری فی قلبک
شیئاً سوی الله تعالی] یعنی تقوی قلبکده حق تعالی حضرتلرندن غیری بر شی کورمه کدر و شیخ النصر آبادی
رحمة الله الیه بیورمشلردر که [التقوی ان یتقی العبد عن ماسوی الله تعالی] یعنی تقوی عبدک الله تعالی
حضرتلرینک غیریسندن اتقاسیدر. بو ذکر اولنانک جمله سی حضرت خداوندکارمک ذات مقدسلرینه صفت
اولمش و بو آداب ایله متحلی بولنمش اولدقلرندن لا جرم کندی معامله لرندن بیان بیوررلر. بیض الله وجهه

بیت

بسوزید آتش تقوی جهان ماسوی الله را ** بزد برقی زالله و بسو زانید تقوی را

ترجمه

جهان ماسوای حقی یاقدی آتش تقوی ** اوروب بر برق حقدن ایلدی احراق تقوایی

امر تقواده بر مثابه ده ایدیلر که جمیع عمرلرنده ذات حضرتلرندن دنیانک غم و شادیسنه دائر بر سوز و
مصالحی حقدنه بر شی ایشیتماش ایدک و بو حال مشغولیت باطنه دلیلدر. نته کم بیوررلر:

مثنوی

شهوٲ دنيا مثال گلخن است ** که ازو حمام تقوى روشن است
ليک قسم متقى زين تون صفاست ** زانکه درگرمابه است و در نقاست

ترجمه

دنياده شهوت کويا که کلخن ** حمام تقوى روشنر آندن
اصحاب تقوى آنده صفاده ** حمامده زيرا طاهر و نقاده

[ان الله مع الذين اتقوا و الذين هم محسنون] يعنى الله ذو الجلال حضرتلرينك نصرٲى مناهيدن اتقا
و خلقنه شفقتله احسان ايدنلر ايچوندر.

جذبات وصل و صفت و جدلرينه کلنجه بويله کوچک رساله لر آنک عشر عشريني تقريره کفايت
ايدهبيله جک مرتبه ده دکلدلر لکن (القليل يدل على الكثير) حکمنجه آنلره طارى اولان هر بر حالدن بر شمه بيان
ايتمک واجب اولدى. (والعاقل يكفيه الاشارة)

الله سنى موفق ايلسون معلوم اوله که جذبه، مع التوفيق بر عنايت ازليه در که قبل الخلق استحقاقا
حق جل و علا حضرتلرى اصحاب عنايتدن بر طائفه نك ارواحنه رفيق ايلر. نته کم عارفک برى بيورر [الجذبة
والتوفيق حسن عناية الحق الى العبد ليس له فيه سبب ولا منه له طلب] يعنى جذبه و توفيق حقك قوله
سببسز و طلبسز حسن عنايتيدر. بناء عليه او دولت ابتدادن مساعد اولنجه براز جد جهد مؤمنى مقاماتک
اعلاسنه ايصال ايدر. نته کم نبى عليه الصلاة والسلام افندمز بيورمشلدر. [جذبة من جذبات الحق خير من
علادة الثقلين] يعنى جذبات حقدن بر جذبه انس و جنك عبادتندن خيرليدر.

مؤمنه هر وقت سلوکه بر مقام طارى اولورکه اوراده توقف ايدر. حق جل و علا حضرتلرى کمال
لطفندن آنى او مقامدن جذبات توفيقيله سلامتته کچيروب مقصود و مطلوبنه ايريشديدر. حضرت
خداوندکارمزه جذبه توفيق ازلى رفيق اولمش اولديغندن پى در پى ذات شريفلرينه فائض اولان جذبات ايله
اطوار سلوکی عبور بيوررلر ايدى. لا جرم وقت سلوکه ايريشدکلى هر بر محل و مقامده کنديلرينه منکشف
اولان حقايقک متننده بر شمه بيان بيوررلر عظم الله جلال قدره:

ببرد عقل ودلم را براق عشق معانى ** مرا پيرس کجا برد آن طرف که ندانى
بدان رواق رسيدم که ماه و چرخ نديدم ** بدان جهان که جهان هم جدا شو دز جهانی
فرو خور دمه و خورشيد قطب هفت فلک را ** سهيل جان چو بر آيد زسوى رکن يمانی

ترجمه

براق عشق معانى کوتوردى عقل و دلى ** کوتوردى بر يانه که او طرف سکا پنهان
ايشدم اويله روقه که کوردمد مه و چرخ ** هم او جهاننه جهائلقدن اولدى آيرى جهان
يوتاريدى فلکک قطبنک مه و مهريں ** چيقنجه رکن يمانيدن او سهيل روان

و ديکر بر محله ده دخی بو معناده عظيم قوى اولان بر حالک سرنندن بيان بيوررلر:
-سعادت طوغانى کلوب اتکمزدن چکدى، چادرمزی، کوشکمزى فلکک بالاسنه قوردق مصر اقليمينک اصلا
رؤياسنده بيله کورمديکى شکرى حمد اولسون که بز ديشيمزک ديبنده بولدق، دور قمر عمرلرى نقصان و قيصة
ايتديکى حالده او محبوب حقيقى دورانمزه اوزون بر عمر بخش ايلدى.-

بوندن هر بر کلمه بيکلرجه حقايقکن مفتاحيدر. اگر آنک شرحنه شروع اولنسه طويل و مقصود غائب
اولور. بناء عليه بز مقصوده کله لم وسلطان المحبوبين سلطان ولد قدس الله سره العزيز حضرتلرينک کندى حالنک
سرنندن آنلره رفيق اولمش اولان عنايت ازلينک بياننده بيورمش اولدقلى حقايقدن مثال طريقيله بحث ايده لم
ننه کم بيوررلر:

بيت

بکمال بود عشقم زازل که آفريدى ** نه زمين نه گردون که دعای من شنيدى
نه خورى بدو نه ماهى نه سرى بدو کلاهى ** که مرا براى عشقت زکريد کان گزيدي

ترجمه

کمالنده ايدى عشقم ازلدن ** کمين آفرينشده طورورکن

زمین یوقدی فلك یوقدی او دمدہ ** دعامی کوش ایدردک سن عدمده
نه واردی شمس تاباتی نه ماهی ** باشی نابود ایدی یوقدی کلاهی
حریم عشقکه آلمق ایچون سن ** بنی سچدک سچلمش لر ایچندن

و حضرت خداوندکار قدس سره افندمز دیگر بر محلده، صبح ازله ذات حضرتلرینک طینتلیله توأم
اولان عنایات عظیمه نك شرحنده و ساقی باقینک الندن بر دهان معنوی ایله طاتمش اولدیغی بر شرابک حلاوتندن
بیان بیوررلر:

ساقیا بر خاک ماچون جر عها می ریخی ** کر نمی جستی جنون ما چرامی ریخی

ترجمه

او دم که خاکمه جرعه زیر ایدک ساقی! ** نیچون دوکردک امل ایتسمه ک جنونمزی

و دیگر بر غزلده بیان بیوررلر:

بیت

کشید این دل گریبانم بسوی کوی آن یارم ** در آن کوی که می خوردم گروشد کفش و دستارم

ترجمه

بو دل طوتدی گریبانی او یارک سمتنه چکدی ** ایچوب او سمتده رهن ایتمش ایدم بن کفش و دستاری

عنایت ازلی حضرت خداوندکارمزه حاصل اولمش و او عنایتک قانادی ایله انانیتک خونخوار چوللرندن
پرواز بیورمش اولدیغندن سالکان طریقتک ارشادی ایچون او حالک بیانندن عبارات مختلفه ایله بر شمه تقریر
بیوردیلر. بو مختصر آنک جمله سنی متحمل اولمدیغندن ایجاز طریقیله ذکر اولندی و او حضرتک سکر و
استغراقنه کنجه نصل بیان اولنابیلور که آنلرک اکثر کلمات طیباتی حالت سکرده بیانه کلمشدر و بو بر مقامدر
که رجال الله مقام قرب و وصاله ایریشدکری وقت لطف و وصال و حسن لقاء سبحانینک زیاده لکندن شراب
محبتی نوش ایدرک مست لقاء الله اولورلر نته کم نبی علیه الصلوة والسلام افندمز بیوررلر - ان لله شراباً اعدۀ لاو
لبائۀ اذا شر بو اسکر وا اذا سکرو طابوو اذا طابو صامتوا- یعنی تحقیقاً الله تعالی حضرتلرینک اولیاسی ایچون
احضار و تهیه بیورمش اولدیغی بر شرابی واردر. ایچدکری وقت سکران و سکران اولدقلری وقت طیب و طیب
اولدقلری وقت سامت اولورلر.

منقولدرکه حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم افندمز کاب قوسین او ادنی قرب خاصی ایله مشرف
اولوب جمال و جلال حضرت احدیتی-جل جلاله-دیدۀ بصیرتله مشاهده بیوردقلرنده آیات سبحانینک کشفندن
و رموز ربانینک تحقیقندن صوکره حضرت حق عز اسمهدن بری شراب و دیکری سود ایله مالی نوردن ایکی قدح
کلوب ایکیدن برینک اختیارینه اشارت اولندی. حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم افندمز -اخترت اللبن- یعنی
سودی اختیار ایله دم. بیوردیلر: زیرا اول وقت احکام قوانین شریعت و استحکام اساس او امر طریقتک ابتداسی
ایدی. جام جهاننمای شراب حقیقتی عارفلر و عاشقلر و امتنک خواصی ایچون صاقلامش لر ایدی. و حضرت
خداوندکار او شرابک صفتندن کلمات کثیره بیورمشلردر-سقا نال الله منه آمین-ننه کم بیان بیوررلر:

قطعه

از آن شراب که گر جرعه ازو بچکد ** ز خاک شوره بر وید همان زمان گلزار
شراب لعل که گر نیم شب بر آرد جوش ** میان چرخ و زمین پر شود ازو انوار
مراچومست کنی آهنگی تماشاکن ** که شیر مست چگونه است در میان شکار

ترجمه

شراب عشقک اگر اولسه قطره سی ریزان ** زمین شوره ده درحال ظهور ایدر کلزار
شراب عشقک اگر نیم شبده جوش ایتسه ** میان چرخ و زمینه صاچار بتون انوار
ایدنجه مست بنی کل ده سیر آهنگ ایت ** که شیر مست نصل ایله مکده عزم شکار

و ذات حضرتلری دیگر بر غزلرنده دخی بیان بیوررلر قدس الله سره العزیز:

پیش از آن کاندلر جهان باغ و می وانگور بود ** از شراب لایزالی جان مامور بود
ما به بغداد جهان جان اناالحق می زدیم ** پیش از آن کین دارو گیر و نکته منصور بود
پیش از آن کین نفس کل در آب و گل معمار شد ** در خرابات حقایق عیش ملمعمور بود

ترجمه

عالمک باغی، می انکوری موجود اولمدن ** لایزالی باده سندن جانمز مخمور ایدی
عالم جان بغدادنده بز اناالحق دیر ایدک ** نکته منصور اولدن دخی مذکور ایدی
ایتماشکن آب و گلده نفس کل معمارلق ** تا خرابات ازلده عیشمز معمور ایدی

بو غزلک شرحی اوزوندلر لکن مقصود بو محلهده بیوردقلری شرابک صفتنی بیاندر عهدینک محققلرندن
بولنان شیخ محقق ابن فارض نورالله روحه حضرتلری عهد الستده ایچمش اولدیغی شراب محبتک صفتندن بر
قاچ بیت بیان بیوررلر:

شرینا علی ذکر الحبيب مدامه ** سکرنا بها من قبل ان یخلق الکرم

ترجمه

آگدق نکاری نوش شراب ایلدک مدام ** مست می اولدق آصمه ده خلق اولنمدن
و کندیلرینه حاصل اولان او شرابک و صفت سکرینک بیاننده حضرت خداوندکارمز کلمات عالیله انشا
بیورمشلردر. و بو ایکی بیتده بیوردقلری اشارت عظیم اهل معرفته سرمایه تمامدر.
ساقی جان خویرو باده دهد سبو سبو ** تا سر و پای گم کند زاهد مرتضای من
ازکف خویش جسته امدرتک خم نشسته ام ** تا همکی خدا بود حاکم و کد خدای من

ترجمه

دستی دسی می ویرر ساقی جان خویرو ** زاهد مقبولنه بیهوش و مست اولسون دیو
قورتیلوب اولدم کفمدن خم دیبنده جانشین ** حاکمدر، صاحبمدر کاملاً رب المعین

صاحب سکر اولان اولیاءالله و کاملاندن امثالی کلمات کثیره منقولدر. لکن حضرت خداوندکارمزک بو
حالده تمکینی جمله سندن زیاده اولدیغی ایچون آنلرک کلماتی دخی جمله سندن اعلی و مقاملریده کافه سندن
اشرفدر. نته کم ذات حضرتلری بیوررلر. عظم الله ذکره

شعر

رندان خرابات بخور دندو بر فتند ** مائیم که جاوید بخور دیم و نشتیم

ترجمه

رندان خرابات ییدی ایچدیده کیتدی ** بزلر ابدیاً ییوب ایچدکده اوتوردق

ذات حضرتلرندن بونک امثال کثیره سی منقولدر ذکر اولنان مقدار نمونه اوله رق ایراد اولندی.
امدی وقتاکه مؤمن کامل استغراقدن مجذوب و شراب وصلدن ممذوق اولوب مست جمال و جلال
اولور. و وقتاکه عالم بشریتدن عبارت اولان کندینک کندیلکنه نزول ایلر. حال سابقک اذواقندن مفارقتندن ناشی
آکا عشق و شوق حاصل اولور، وجد ایسه عشق و شوق غلبه سندن عبارتدر نته کم عارفک بری بیورر-الوجد
انزعاج الروح عن احتمال غلبة الشوق-یعنی وجد غلبه شوق حصولدن ناشی روحک بیقرار المه سیدر. حضرت
خداوندکارمز قدس سره العزیز بو صفاتله متحلی اولمش و آنلرک ظاهر مبارکری باطنلرینه متابعت حسبیلله عشق
صورتنی طوتمش بولندیغندن شبهسز عشق و شوق قدمی ایله اطوار بی پایان حقیقتی طی بیورمشلردر. نته کم
بیان بیوررلر. و سالد بولندقلری او اطوارک عظمتندن خبر ویررلر. قدسنا الله بصره العزیز.

شعر

سر قدس گر دیم و آخر سوی جیحون تاختیم ** عالمی بر هم زدیم چست بیون تاختیم
اولین منزل یکی دریای پر خون رونمود ** در میان موج آن دریای پر خون تا ختیم
چون براق عشق عرشی بود زیران ما ** کنبدی کردیم و سوی چرخ گردون تاختیم
فهم و وهم و عقل انسان جملکی درره بریخت ** چونکه ازش حدانسان سخت افزون تاختیم
عالم چون را مثال ذرها بر هم زدیم ** تا بپیش تخت آن سلطان بیچون تاختیم

ترجمه

ره عشقه کیروب قوشدق نهایت سوی جیچونه ** ایدوب آلت اوست جهانی صیجرادق سرعتله بیرونه
برنجی منزله کلدک کوروندی قانلی بر دریا ** او قانلی بحرك اواجنده قوشدق غرق اولوب خونه
براق عشقنه بینمش ایدک زیراکه بز عرشک ** همان بر صیجرادق، قوشدق او سوی چرخ کردونه
دوکولدی یولده قالدی فهم و وهم و عقل انسان هپ ** که آلتی حد انسانیدن ایتدک سعی هر کونه
ایدوب زیر و زیر ذرات آسا عالم چونی ** قوشوب کیتدک نهایت جانب سلطان بیچونه

و دیگر بر غزلده عشق یوزندن مشاهده ایلدکری کثرت اشتیاقی بیان بیوررلر:

شعر

سی سال درپی تو چو مجنون دوپدهام ** اندر جزیره که نه خشک ست ونه تری
غافل بدم از آنکه تو مجموع هستی ** مشغول بود عقل بایمان و کافری
ای دل توکل کوئی بیرون زهر دوکون ** ای جمله چیزها توواز چیز هابری

ترجمه

مجنون کی پیکده اوتوز ییل قوشار ایدم ** بر بوش جزیره ده که نه وار خشکی نه تری
غافل ایدم که جمله سی سنسک بو وارلغک ** ایمان و کفر ایلر ایدی عقلی سرسری
ای دل دو کون خارجی سن جمله کون سک ** هر شیئسک فقط ینه هر شیئدن بری
و دیگر بر غزلده بیان بیوررلر قدس سره

شعر

سالکان قدس را محرم شدم ** ساکنان قدس را همدم شدم
طاری دیدم برون از شش جهت ** خاک گشتم فرش آن طارم شدم
هر نفس همراه عزرائیل بود ** جان مبادم کراز ودر هم شدم
روبرو بامرک کردم حریها ** تاز عید مرگ من خرم شدم
خون شدم خوشیده درر کهای عشق ** در دوچشم عاشقان شبنم شدم
که چو عیسی جملکی گشتم زبان ** گه دلی خاموش چون مریم شدم
آنجه از عیسی و مریم یاوه شد ** گر مرا باور کنی آن هم شدم
پیش نشترهای عشق لم یزل ** زخم گشتم صدره و مرهم شدم
سست کردم تنگ هستی را تمام ** تا که بر زین بقا محکم شدم
بانگ نای لم یزل بشنو زمن ** گر چو پشت چنگ اندر خم شدم
رو نمود الله اعلم مرمرا ** کشته آه و بسی اعلم شدم
اید اکبر شمس تبریزی که بود ** عید را قربانی اعظم شدم

ترجمه

سالکان قدس اولدی محرمم ** ساکنان قدس اولدی همدمم
قبه کوردم شش جهتدن طشرده ** بن آکا فرشم بنم او طارمم
هر نفس همراه عزرائیل ایدی ** سن بنی ظن ایتمه آندن در همم
بن اولومله یوز یوزه جنک ایلدم ** عید موتمدن نهایت خرمم
قوریمش قانم عروق عشقده ** عاشقانک کوزلرنده شبنمم
گاه عیسی وش دیل اولدم سرتسر ** گاه خاموشلقده مثل مریمم
مریم و عیسی که غیب ایتدی آنی ** اعتماد ایت که آیت که آنکله همدمم
عشق حق نشترلری پیشنده بن ** یارهیم هم، همده دلچ مرهمم
سست ایتدم کاملاً طار وارلغی ** شمدی بن زین بقاده محکمم
لمیزل نای دمن بندن ایشیت ** کرچه چنکک ظهیری آسایم خمم
رونمود اولدی بکا حق علیم ** کشته آهم و پک چوق اعلمم
شمس تبریزی بیوک بر عیددر ** عیده بر قربان و کبش اعظمم

بو غزله اولان ابياتك هر بر كلمه سی آنلره فتح و منكشف اولمش اولان اسراره اشارتدر. اكر آنك شرحندن بحث اولنورسه تطويله منتهی اولور. اكا بر عصردن اولان عزيزك بری بو بیتلردن بریسنی شرح بیورمش و ایکی طبقه كاغده یقین بر مسوده اولمشدر. امدی بز سر رشته کلامه رجوع ایده لم و عشقده شرح بیوردقلری اسراردن وینه عشقده ذات حضرتلرینه حاصل اولمش اولان مقاماتدن بحث ایده لم:

ای طالب تحقیق معلومك اولسون که حضرت خداوندكازمك-رضی الله عنه-عشقده بی حد وعد شان عظیملری وار ایدی. و ابتداء حاللرندن انقراض واقترلرینه قدر آنلرك عشق و شوقلری متضاعف اولور ایدی. و افراط عشقندن قانمق بیلملر و دائما او حالك ازدیادینی آرزو ایلرلر ایدی. نته کم بیورلر قدس الله سره العزیز:

بیت

ریگ ز آب سیر شدمن نشدم زهی زهی ** لایق جز کمان من نیست درین جهان زهی

ترجمه

قوملر صودن اولدی کیتدی سیراب ** بن تشنه یم آب ایچنده بی تاب
عالمده اولان کیریشلر انجق البته کمانمکدر الحق
عاقبت او همت ایله مقامات عالییه عبور بیوردلر نته کم او حالک صفتندن بیان بیورلر-قدس سره-

نهادم پای در عشقی که بر عشاق سر باشم منم فرزند عشق ای جان ولی پیش از پدر باشم

ترجمه

قودم بر عشقه پای که بتون عشاقه باش اولدم ** بنم فرزند عشق لکن بابامدن اول اولدم بن
و دیگر بر غزله بالکی محو عشق اولدقلرینی بر عبارة مرموز ایله نفس تفسیرلرینه اشارت بیورلر. بیض
الله تعالی وجهه-

تمام اوست که فانی شد اوست آثارش ** بدوست کانی اول تمام شد کارش
مرادلی است خراب درره عشق ** خراب کرد خراباتی بیک بارش
بکو بعشق بیاگر فتاده میخو اهی ** چنان فتاده که خواهی بیا و بردارش

ترجمه

کمالیدر که آنک فانی اولدی آناری ** که آن اول ایچنده تمامدر کاری
طریق عشقده خرابک خرابی کوکلم وار ** خراب ایتدی خراباتی بردن اسراری
اکرکه دوشکون آراسهک دی عشق ایله بر کل ** دیلرسهک اوילה که کل داره چک او پر زاری

وینه دیگر بر غزله ذات حضرتلرینک عشقده کی ثباتلرینی بیان بیورلر:
من طربم طرب منم هره زندنوای من ** عشق میان عاشقان شیوه کند بر ای من

ترجمه

بن طربم طرب بنم زهره نوای مشق ایدر ** ایتمه ده عاشقان ایچنده بکا عشق شیوه لر

و دیگر بر غزله عشق حصوصنده کندیلرینه ظاهر اولان بر قوی مقامک صفتندن بیان بیورلر رضی
الله عنه.

شعر

این نیم شبان کیست چو مهتاب رسیده ** پیغام بر عشق ست زمحراب رسیده

ترجمه

مهتاب کبی کیمدر بوکان نصف لیلده ** محرابدن ایریشمدر او پیغمبر عشقدر
و دیگر بر غزله صفت عشقک بیاننده بیورلر قدس سره السامی

شعر

عشق اندر فضل و علم و دفتر و اوراق نیست ** هر چه گفت و کوی خلق آنره ره عشاق نیست
شاح عشق اندر ازل دان بیخ عشق اندر ابد ** این شجر را تکیه بر عرش و ثرای و ساق نیست

ترجمه

بو عشقك نسبتی یوق فضل و علمه كتب و اوراقه ** یولی یوق گفتکوی خلقك اصلا راه عشاقه
ازلده دالری بیخی ابدده اولدی بیل عشقك ** دکدر مستند عشقك درختی ارض ایله ساقه
و ارشاد طریقیله بیوررلر:

جان بقدای عاشقان خوش هو سیست عاشقی ** عشق بر ست ای پسر باد هواست مابقی

ترجمه

خوش هوس اولدی عاشقه جانی ایلمک فدا ** عشق قناددر ای اوغل غیریسی هپ آنک هوا
و ینه بیوررلر قدسناالله بسرہ العزیز

عاشق شو و عاشق شو بگذر زحمیری ** سلطان بچه آخر تاجند اسیری

ترجمه

عاشق اول عاشق اول الویردی اشکلکدن کچ ** پادشاه زاده سک آخرده اسیرلک نه گه در
و ذات حضرتلری بیوررلر بیض الله وجهه

عمر که بی عشق رفت هیچ حسابش مگیر ** آب حیاتن عشق دردل و جانس پذیر

ترجمه

بی عشق کچن عمریکی هیچ قاتمه حسابہ ** عشق آب حیاتدر دل و جانندن آنی اخذ ایت
ذات حضرتلرینک بو مقامده پک چوق کلاملری بولندیغندن بو قدرله اختصار اولندی. امدی اولیاء کاملینه اثناد
سلوکه حادث اولان خوف و خشیت و رجا و بسطک سبی نه در و حضرت خداوندکارمز رضی الله عنه بو
قسمده نه وجهله سلوک بیورمشلر و نصل کلام روح افزا بیان ایتمشلردر بو صورتلر تقریر اولنور اکر بر سائل
صورار ایسه که نص کلام مجیدده اولیا حقنده - **الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون** - صادر اولدیغی
حالده خوف و خشیت اولیاء کمله نه سببدن لازم کلیر.

الله تعالی حضرتلری سنی موفق ایلسون معلومک اولسونکه ولایت مؤمنی محیط اولان عنایتدن بر
دیواردر. هجوم وساوسدن نفسی امین ایدوب صراط مستقیم اوزرینه توجیه ایلر و خوف انخطاطدن خلاص
ایدر و حقیقت خوف اوچ قسم اوزرینه اولوب خوف عام و خوف خاص و خوف اخصدر. خوف عام کثرت
معاصی و ارتکاب کناهدن و خطاب و عقابدن قورقمقدرد و خوف خواص مقامندن اینمک و مقام قریدن اوزاق
دوشمک قورقوسیدر و خوف اخص ادب نفسک کمالندن و زیاده تقریبندن ناشیدر. زیرا که کاملاً مقام قریته واصل
اولدقده و سائط بقدرالا مکان اورتهدن قالقار و عزمت و جلال هویت بیچون و چکونه پی مشاهده ایدرلر. حق
جل و علا حضرتلرینک قریبندگی عظمت و هیبتدن آنلره خوف و خشیت غالب اولور. نته کم حق تعالی
حضرتلری بیورر- **انما یخشی الله من عباده العلماء** - و نصل که حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله عنه
افندمزک پرورده لری و جمله مشایخک مفتداسی و پیر طریقت حسن بصری رضی الله ورحمة الله علیه دن منقولدر
که خوف و خشیت آکا اوپله مستولی اولمش ایدی که معتکف اوطوردیغی وقتده کویا قیلج اوکنده اوطورمش
کبی اولور ایدی. و کوکلنده اولان خوف و سوزشدن ناشی هیچ بر کیمسه آنی کولر کورمز ابدی زیر و سائط
اورتهدن نه قدر زیاده مرتفع اولور ایسه عظمتده او قدر زیاده تجلی ایلر

بیت

نزد یکانرا بیش بود حیرانی ** کایشان دانند سیاست سلطان

ترجمه

اهل الله زیاده در حیرانلق ** آنلر واقف سیاست سلطانه

حضرت جنید بیورر رضی الله عنه - ان الله تعالی عباداً اذا خافو الله تقطعت او صالهم وکلت السنهم و
طاشن عقولهم فرعاً من الله تعالی و هیبة له وانهم الفصحاء والطلاء والنبلاء لباء العالمون بالله و آیاته - یعنی
حق تعالی حضرتلرینک قوللری واردرکه جناب ذوالجلالندن حین خشیتلرنده حقندن فزعلربندن و آنک هیبتندن
ناشی وصللری منقطع ولسانلری کللی و عقللری خفیف اولور. حقیقاً آنلر اللهی و آیاتنی عالم اولان عقلای فصحا
و طلقا و اذکیادر.

و حضرت خداوندکارمز قدس الله روحه العزیز و افاض الله نوره علینا محل قریته واصل اولمش
بولندقلرندن آنلرک اکثر کلاملری شرح وصاله دائردر. انوار تجلیاته مستغرق اولدقلری و قتلرده وجود مبارکلرینه
حزن و خوف غلب اولوب او حال سببیه خوف و حزنی مبین کلام انشا بیوررلر ایدی. نته کم بیوررلر.

بیت

هر طریبی که در جهان گشت ندیم کهتری ** می بر مد ازودلم چون دل توز مقدری

ترجمه

عالمده اک کوچوک برینک بر مسرتی ** توحیش ایدر بنی نجه سکی سن غنا ایله
و دیگر بر غزلده بیان بیوررلر:

اگر دلت بیلای غمش مفرح نیست ** بقین بدان که تودر عشق شاه مختصری
زربخ گنج بترس و زربخ هر کس نی ** که خشم حق نبود همچو کینه بشری

ترجمه

آنک بلای غمیله فرح دکلسه دلك ** سن امر عشقده محقق حقیرسک شاها
أذای خلقی براقده عذاب حقدن قورق ** که خشم حق دکل او کینه بشر آسا
و دیگر بر غزلده بو حالک صفتنده و تسلیم و رضانک بیاننده بیوررلر:
مجوی شادی چون در غمست میل نگار ** که در دوپنچه شیرى توای عزیز شکار

ترجمه

دوشونمه شادی پی غمده اولنجه میل نگار ** که پنجه سنده سک ارسلا نك ای عزیز شکار
و بویله جه رجا دخی مسیح علیه السلامه منسوب صفاتدن اولان بر مقامدر که سالک طریق حقه لوازم
ذاتی سندن اولمق ایجاب ایدر. نته کم شیخ عثمان حضرتلری بیوررلر- **الخوف من عدل الله والرجه من فضله**
تعالی امامع الخوف- یعنی خوف حق تعالی حضرتلرینک عدلندن و رجا فضلندندر. ولكن رجا خوف ایله برابر
اولملی اول وجه ایله که هیچ بریسی دیگری اوزرینه ترجیح و تفضیل ایتماملی. نته کم دینلمشدر- **لو وزن خوف**
المؤمن ورجوه بمیزان تربص لا اعتدلا- یعنی مؤمنک خوف و رجاسی میزان ایله وزن اولنسه بریسی دیکرندن زیاده
کلمیوب مرتبه اعتدالده کورلور ایدی و اگر رجا خوف اوزرینه غالب اولورسه امن لازم کلیر. نته کم حق جل و
علا حضرتلری بیوررلر- **مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ**- الایه یعنی سنی مغرور ایدن شی نه در که رب کریمکه عصیان
ایتدک. و اگر خوف رجا اوزرینه غلبه ایلر ایسه یأس موجب هلاک اولور. نته کم حق تعالی حضرتلری بیورر- **إِنَّهُ**
لَا يَأْسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ- یعنی الله ذولجلال حضرتلرینک رحمتندن امیدنی کسنلر انجق ذات
شریفه و صفات جلیله سنه کافر اولانلردر. بناءً علیه رجا حق تعالی عز اسمه حضرتلرینک لطف و رحمتنه حسن
ظنک زیاده لکی و یقینک کمالی و وثوق قولکی در. نته کم حق جل و علا حضرتلری بیورر- **انالذین امنوا وهاجروا**
فی سبیل الله اولئک یرجون رحمة الله- الایه یعنی تحقیقا او کیمسه لکه ایمان ایدوب ترک دیار ایتدیلر. والله
یولنده مجاهده ایلدیلر ایشته اللهک رحمتنی رجا ایدن آنلردر. و بو هر ایکی صفت کاملده متساوی درجه ده المق
لازمدر. مثلا اگر دائما کونش اولورسه حرارت و ییوستدن هیچ بر نبات نشو و نما بولماز و اگر هپ یا غمور
اولورسه ینه بویله در. ولكن آخر وقتده رجاده مستوثق و عنایت و رحمت حقه مستظهر اولمق ایجاب ایدر.
نته کم یحیی بن معاذ بیورر- **مستقی الخوف من بحر عدله و مستقی الرجا من بحر فضله و قد سبق الفضل**
العدل قوله تعالی سبقت رحمتی علی غضبی- یعنی آب خوفی ایچن حقه بحر عدلندن ایچر و آب رجایی ایچن
بحر فضلندن ایچر و حق جل و علا حضرتلرینک سبقت رحمتی علی غضبی قول شریفی موجب نجه فضلی عدلنی
کچمشدر.

امدی حضرت خداوندکارمک تجلیات جمالندن دخی حظی و فیر و نصیبی کثیر اولدیغندن و حسن طن
مبارکری حق الیقینه واصل اولمش بولندیغندن بو قسمده دخی کلمات منبسطه و رجایه دائر حکایق کثیره و
دقایق و فیره بیان بیورمشلر و کندی سلوکرندن بر شمه کوسترمشلردر. هر کیمک که سیری مستقیم و کوزی
کورچی قولاغی ایشیدیجی اولورسه بو قطره دن معانی و حقایق دریالرینه طالار و بونک ایچون بیوررلر قدسنا الله
بتقدیسه:

عارفان را شمع و شاهد نیست از بیرون خویش ** خون انگوری نخورده باده شان هم خون خویش
خون مابر غم حرام و خون غم برما حلال ** هر غمی کوگردما گردیشد در خون خویش
من ینم موقوف نفخ صور همچون مردکان ** هر زمانم عشق جانی مید هدزا فسون خویش

ترجمه

کندیسندن عارفک خارج دکدر شمع و یار ** آب انکوره نه حاجت کندی خونی باده در

خونمز غم ایچون حرام بزلر ایچون دم غم حلال ** دور ایدن هر حم بزی خوننده اولمشدر مصر
نفخ صوره انتظارم یوقدر اولمشدر کبی ** عشق هر دائم فسوندن بکا بر جان ویرر

وله رباعی

تادردل من صورت آن دَشک پری ست ** دل شاد چومن درین همه عالم کیست
والله که بجز شاد نمیتانم زیست ** غم می شنوم ولی نمیدانم چیست

ترجمه

کوکلمده آنک صورتیدر رشک پری ** بر بن کبی دلشاد بو عالمده همایی
دیرلک ایده مم شادلغک غبری ایله ** غم وار، طویارم بیلمیورم لکن آنی
و بویله جه دیگر بر غزلده بیان بیوررلر قدس سره:
غم راجه زهره باشد تانام مابرد ** دستی بزن که از غم و غمخوار فارغیم
مالاف می زینم و توانکاری کنی ** زاکرار هر دو عالم و انکار فارغیم

ترجمه

حدی دکل که ناممزی غم آگه بزم ** ال چرپ که شمدی بز غمی، غم خواری تارکز
بز سویلرز و سن بزم انکارمزده سک ** اقرار هر دو عالمی، انکاری تارکز

وینه بیوررلر:

غم مرد و گریه رفت بقای من و توباد ** هر جاکه گریه ایست کنون خنده می شود

ترجمه

غم اولدی کریه کیتدی ده قالدق سنکله بن ** هر نرده کریه وارسه بتون شمدی خنده ده
و دیگر بر غزلرنده بنده لربنی ارشاد ایچون بیوررلر: طیب الله ارواح المریدین بطیب انفاسه الطیبه
الشریفة:

خورانمت می جان تادکر تو غم نخوری ** چه جان غم که زهر شاد مان گرو بیرری

ترجمه

غمک کیده دیو ویردم سکا می جانی ** دوشوبده غملره هر شاد اولاندن اوومه مدد
تجلئ جمالدن بهره یاب اولدقلری وقت دیگر بر مقامده بیوررلر:
بخند بر همه عالم که جای خنده تراست ** که بنده قدو ابروی نست هر کژ وراست

ترجمه

جهانه کول که سنک کولمه وقتک اولمشدر * هر اگری، طوغری قد و ابروانکه بنده
و بو مقامده کلمات کثیره بیورمشلر و حقایق عالییه شرح ایله مشلردر. رضی الله انه حضرت خداوندکارمزمک
—قدسنا الله بانفاس مقدسته— اهل تصوف عندنده اشراف القلوب دینیلن سرائر و ضمائره شعور و وقوفلری صفته
و مؤمن کامله بو مقامک نه وقت حاصل اولدیغنک بیاننه کلنجه— ایدک الله بروج القدس منه— معلوم اولسون که
مؤمن درجه کماله متوجه اولنجه دیدۀ بصیرتله جمله موجودات علوی و سفلی یه نظر انداز اولمسی و جمیع
حقایق و دقایقه مطلع اولمسی اویچون اکا سیر الی اللهده کافۀ ملکوت روحانی و جسمانی کشاده اولور. نته کم
حضرت خداوندکارمزم رضی الله عنه حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم افندمزمک معراج شریفلرندن خبر ویررلر.

بیت

چون کرد بر عالم کدر سلطان مازاغ البصر ** نقشی بدید آخرکه نقشها عاشق نشد

ترجمه

عالمدن ایتدکده کدر سلطان مازاغ البصر ** بر نقش دیگر کوردی که سائر نقوشه باقمادی
آندن صوکره سیر مع اللهده علم البیقین عین البیقینه ایریشور. و بلکه حق البیقینه واصل اولور. نته کم
حضرت علی کرم الله وجهه العزیز افندمز بو حالک و صفندن و کندی یقینلرندن بیان بیوررلر—لوکشف الغطاء
ما ازدددت یقینا—اگر پرده آچیله ایدی یقینم زیاده اولمازدی. امدی سالک بو درجه شریفه عروج ایتمش و عالم
کبری ده نقوش کبریایی مطالعه ایله مش بولننجه عالم صغیر اولان انسانک ضمائرینه شعور و وقوف حاصل
ایدرسه غریب دکلد. حالبوکه حضرت خداوندکارمزم قدس سره العزیز نفس عزیزلربنی تطهیر بیورمش و سبجان
قدسده عاکف و حظائر انسده واقف و جلابیب عشوده متبر بولنمش اولدقلرندن نقوش نامسطورهی ضمیمه

خواطردن روشن و هویدا کورورلر ایدی. نته کم نفس مبارک‌ترینه اشارت بیوررلر رضی الله عنه و نور نالله بنور جماله

بیت

زهی قلم که ترانقش کرد در صورت ** که نامه همه را نانبشته می خوانی
دلا چوباز شهنشاه صید کرد ترا ** توتر جمان شده سر زبان مرغائی

ترجمه

او نقش ایدن سنی بویله نه خوش قلمدر که ** یازلما مشکن او قورسک جهانیه نامه سنی
شهنشاهک طوغانی اولادی سنی ای دل ** او ایتدی قوش دیلنک ترجمانی شمندی سنی
و ذات حضرتلری دیگر بر غزلده بیان بیوررلر:
چنانکه از رنگ رخجوران طبیب از علت آکه شد ** ز رنگ روی و چشم تو بدنیت پی برد بینا
ببیند حال دین تو بداند قهر و کین تو ** ز رنگت لیک بوشاند نکر داند ترار سوا
نظر درنامه می دارد ولی بالب نمیخواند ** همی داند گزین حامل چه صورت آیدش فردا

ترجمه

رنگ رخجوری کورنجه علتی آکلار طبیب ** بویله جه رنگکندن اکلار دینکی بنا اولان
حال دین و کینکی کوردکده رنگکدن بیلیر ** ستر ایدر لکن سنی ایتمز او رسوای جهان
کوزلری مکتوبده در ایتمز قرائت لبلری ** او بیلور فردا بو حاملدن نه صورتدر طوغان
و مثنوی معنویه بیان بیوررلر:

این طبیبان بدن دانشورند ** بر سقام توز تو واقف ترند
همزنبضت هم زچشمت زهم ز رنگ ** صدسقم بینند درتو پی درنگ
این طبیبان نو آموزند خود ** که بدین آیانسان حاجت بود
کاملان ازدور نامت بشنوند ** تا به قعر تار و پودت در روند
بلکه پیش از زادن توسالها ** دیده باشند ترا باحالها

ترجمه

بو طبیبان بدنر دانا ** مطلع سقمکه سندن اعلا
نبض و چشمانک ایله رنگکندن ** سنده کشف ایلر او امراض بدن
بونو آموز طبیبانه همان ** دائما لازم اولور بویله نشان
آدیکی طویسه اوزاقدن کامل ** او اولور قلبکه البت داخل
طوغمه دن اول او بلکه نیجه سال ** سنی کورمشدر او هپ با احوال
بو قسمده ذات حضرتلرندن مشاهده اولنان کراماتی بیان ایتمک ایستردم. ولکن محل مخصوصنده ذکر
ایدیله جکندن تکرارندن صرف اولندی. والله اعلم

اقتابه حاصل اولان توحید و مقام اتحادک صفاتی و هر ایکسینک آره سنده کی فرق بیان اولنور

جناب حق سنی حقایق یقینیه نک غایه سنه و معارف الهیه نک نهایتنه واصل ایلسون. معلومک اولسونکه
ذکری کچن بو مقامات رجال الله ایچون شدید و مخوف اوله رق بیوک مقام و پک سرکش و مشکل بر منزلدر و
حقیقت توحیده اهل ظاهرده هیچ بر کیمسه نک اطلاعی یوقدر. نته کم مثنوی شریفده بیوررلر قدس سره العزیز:
تالس دریا نشان پا یهاسب ** پس نشان پادرون بحرلاست

ترجمه

آیاقلرک ایزی لب دریایه قدردر. بناء علیه دریانک ایچنده آیاق ایزی یوقدر.
-ایضاح- لب دریادن مراد عالم خلق درون بجردن مرادده عالم امردر. یعنی بحر ذاته واصل اولوب سیرفی
اللهه کلندکده اوراده نه نشان و نه ده بو سیره پایان واردر-
توحیدک معناسی بر بیلیمک و بر دیمکدر. نته کم حق جل و علا حضرتلری بیورر [ولاتجعل مع الله الها
آخر] یعنی الله ذوالجلال حضرتلریله برابر دیگر بر اله اتخاذ ایتمیکز- و اتحادک معناسی بر اولمقدر. بو مقام،

مقام توحیددن ده‌ا عالی‌در. ولکن بر اولمقدن مقصد قاصر نظر اولان بر طائفه‌نک توه‌م ایتدکری حلول دکلدر.
تعالی الله عن ذلك علو کبیراً و بو معناده حضرت عطار بیوررلر: رضی الله عنه
ایخبا حلول کفر بود و اتحاد هم ** این و حدتی است لیک بتکرار آمده

ترجمه

کفر اولدی بو یرده اتحاد ایله حلول ** بر وحدتدر بو کلدی لکن تکرار
لکن اتحاددن مقصود اولان اودر که وقتا که سالك جميع مقاماتی کچمش اولور. و مجاهداتی و ریاضات
قوتیله نفسنک باقرینی اکسیر اعظم یاپوپ و بالجمله اعمالی هیچه صایوب قابل صفات احدیت اولمش بولنور.
آندن صوکره جميع ارادات روحانی و جسمانی صوری و معنوی قالقوب حقه اراده‌سنه متصل و عاقبت آنک
صفتیله متصف اولور.
نته کم شیخ ربانی اوحدالدین کرمانی رحمة الله علیه بیوررلر.

بیت

چندان برو این ره که روی بر خیزد ** ورهست دوئی بره روی بر خیزد
تواو نشوی ولیک اگر جهد کنی ** جائی برسی کز توتوئی بر خیزد

ترجمه

او قدر کیت که بو یولده ایکیلکر قالقسون ** سالك اول که ایکیلکر وار ایسه کر قالقسون
سن او اولمازسک اگر غیرت ایدرسه که اما ** ایریشیرسک او یره سنلکک اولماز اصلا
و بو مقامدندر که خواجه کائنات وسر دفتر موجودات صلوات الله علیه حضرتلری - فی بسمع و بی
بصر- مرتبه‌سنه واصل اولوب صفات پاک احدیته اتصال بولدقده حضرت حق جل و علا حضرتلری انلرک
حقنده - ومار میت اذر میت ولکن الله رمی یعنی ای حبیب ذیشانم آتدیغک وقتده سن آتمادک ولکن الله
ذولجلال حضرتلری آتدی - و [ان الذین یبایعونک انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم] یعنی ای رسول ذیشانم،
حدیه‌ده تحت شجره‌ده سکا بیعت ایدنلر کانه الله تعالی حضرتلرینه بیعت ایتمشلردر. الله ذولجلال حضرتلرینک
ید تصرفی آنلرک ید طاعاتی فوقنده‌در- آیتلریله خطاب بیورمشلردر که بو معنایه اشارت عظیمه‌در و سلطان
العارفین بایزید بسطامی قدس سره العزیز بیورمشلردر: اوتوز ییل واردر که حق بیوردی بن آتی یاپدم شمدی اوتوز
ییل وار که بن سویلرم حق آتی یاپار- زیرا مبادئ سلوکه هنوز آنک اراده‌سی اراده حقه مستهلک دکل اید. اوتوز
ییل کندی نفسی حقه اوامر و نواهیسنه مطاوعته سوق ایله‌دی و اوتوز ییلدن صکره آنک اراده‌سی اراده حقه
فانی اولدی و آنده حقه اراده‌سندن غیری اراده قالمدی. و آندن انجق حقه دیلدیکی صادر اولور و آنک دیلدیکی
انجق حقه بیوردیغیدر. مثلاً بر کیمسه دکزه دوشسه آنک حرکتی موجود اولدقجه الی و ایاغی دریانک حرکتی
خلافنده چیرپینیر. تمامیه غرق اولوب هیچ بر حرکت قالمینجه آندن صوکره آنک حرکتنک حکمی دریانک
حرکتیدر. و حضرت خداوندکار بو معناده بیوررلر رضوان الله علیه:

آب دریا مرده را بر سر نهد ** ور بود زنده زدریا که رهد
چون بمردی توز اوصاف بشر ** بحر اسرار نهد بر فرق سر

ترجمه

آب دریا اولوی یوزده طوتار ** دیری دوشسه دکزه قعره باتار
قالماسه وصف بشردن آثار ** باشنه قور سنی بحر اسرار
بناء علیه اگر بر کاملدن بو حالده بو معنایه دائر بر سوز صادر اولورسه حقندن صادر اولمش اولور زیرا
شجردن بویله معنا ظاهر اولمشدر: حق تعالی حضرتلری بیورر [فلما ایتها نودی من شاطئ اولوادی اولایمن
فیالبقعة المباركة من الشجرة ان یا موسی انی انا الله رب العالمین] یعنی موسی علیه السلام او آتسه کیتدیکی
وقت وادی ایمن طرفندن بقعة مبارکه‌ده عناب ویا عوسج اغاجندن آکا ندا اولندی که یا موسی بن عالملرک ربی
اولان الله ذولجلالم.

و خداوندکارمز دخی بو معناده بیوررلر:

بیت

درخت آتشین دیدم ندا آمدکه جانانم ** مرا می خواند آن آتش مکر موسی عمرانم
دخلت التیه بالبلوی وذقت المن بالسلوی ** چهل سال ست چون موسی بگر داین بیابانم

ترجمه

درخت تشين كوردم دیدی بن ايشته جانانم ** بنی چاغردی آتش غالبا موسای عمرانم
دوشوب تیهه بولا چكدم و طاتدم من وسلوايی ** تمام قرق ییل که موسی مثلی دوار بیابانم
و دیگر محله بیوررلر قدس سره العزیز:

بیت

تو آن نوری که با موسی همی گفت ** خدايم من خدايم من خدايم

ترجمه

سن اول بر نورسك موسایه دیردك ** خدايم بن خدايم بن خدايم
بو خطاب اغاچدن صادر اولنجه اشرف موجودات و مظاهرک اعلاسی اولان آنلردن ظهوری بطریق
اولیدر. نته کم بیوررلر
حق زشجر گفت منم وان شدمقبول همه ** کرز بشر کوید این دور مدار شزعمی

ترجمه

حق شجردن-بن-دیدي مقبول عالم اولدی بو ** کر بشردن سویله سه کورلکدن انکار ایلمه
و سلطان العارفین بایزید بسطامی قدس الله روحه العزیز حضرتلردن منقولدر که حالت استغراقده-
سبحانی ماعظم شانی- بیوررلر ایدی. وقطب وقت شیخ جنید بغدادی قدس سره العزیز -لیس فی جبتی
سوالله- و ریحان رجال الله وقتیل فی سبیل الله حسین ابن منصور حلاج رحمة الله علیه انا الحق بیوررلر ایدی.
و نته کم بونک امثالی عزیزلردن منقولدر. و حضرت خداوندکارمک قدسنا الله بصره المقدس منزلی بو مقامک
نهایتنده اولوب اعلائی درجاته واصل اولمش بولندقلرندن بو صفات ایله متحلی اولدقلری هر بر وقتده لاجرم بو
سیاق اوزرینه سوز سویله مشلردر. شویله که:

از شربت اللهی و زجام اناالحقی ** هر يك به قدح خوردند من باخم وقینه

ترجمه

الله شرابندن، هم جام اناالحقندن ** ساغرله جهان ایچدی بن کوپلر ایله ایچدم
و دیگر بر محله بیوررلر:

نه از خاکم نه از بادم نه از آتش نه از آبم

ترجمه

نه حاکنم نه باددتم نه ناردتم نه آبدتم

و دیگر بر مقامده بیوررلر:

من عیسی آن چرخم کزماه گذر کردم ** من موسی آن طورم کالله درین ژندااست

ترجمه

مسیحیم بن او چرخک که ماهدن کذر ایتدم ** کلیمیم بن او طورک که حق بو کهنه قباده
و دیگر بر یرده بیوررلر:

آن چیز شدم کلی کو ** بر همه سو کندست

ترجمه

بن تمامیه اول شی الودم که ** جمله نك اول یمینی اولمشدر

و دیگر بر مقامده بیوررلر:

این هیکل آدم است روپوش ** ماقبله جمله سجد هائیم

ترجمه

بو هیکل آدم اولدی پرده ** بز قبله سیز بتون سجودک

و ینه بیوررلر:

خانه جسمم چرا سجده که خلق شد ** زانکه بروز و بشب بردر و دیوار اوست

ترجمه

خانه جسمم نیچون سجده که خلق اولور ** چونکه آنک روز و شب هر طرفنده یاز
و دیگر بر یرده بیوررلر قدس سره العزیز

منصور اشارت گو از خلق بدار آمد ** از تندئ اسرارم حلاج زند دارم

ترجمه

اشارت گو الان منصورى طوتدى داره چكدى خلق ** بنى تندئ اسرارم ايچون حلاج چكر داره
و كذا بيوررلر:

همه دعا شده ام من زبس دعا كردن ** كه هر كه بيند رويم زمن دعا خواهد

ترجمه

دعاي جمله يه ايتدم بكا دعا يتيشير ** كورن بنم يوز مى ايسته يور دعا بندن
و بو حالده بوكا ممائل بر چوق كلام بيورمشلردر. و آنلرك بيوردقلى سر حقايقك مثالى هيچ بر كاملدن
منقول دكلدر. ولكن بيلمليدر كه اهل توحيد دائماً بو حال اتحاد ايله موصوف اوله مازلر. زيرا حضرت رسالت
صلى الله عليه وسلم افندمز -لى مع الله وقت- بيوررلر ايدى. وقوت بشريه بو بار ثقبه نصل طاقت كتيره بيلير
و حسين ابن منصور حلاج رحمة الله عليه بو بارقه نك بغايت مشتاق اولديغندن دائماً بو حالده قالمق ايستردى.
حالبوكه قواى بشريه تحمل ايتمز ايدى. لاجرم وقت مناجاتده حق تعالى حضرتلرندن خرائى ظاهرى و هدم
وجودى طلب ايلر ايدى. نته كم بيورر-الهي افنيت ناسوتيتي في لاهوتيتك فبحق ناسوتيتي فل لاهوتيتك ان
ترحم على من سعي في قتلي-يعنى يارى ناسوتيتى سنك لاهوتيتكده افنا ايلدم. امدى لاهوتيتكده اولان ناسوتيتم
حقى ايچون بنم قتلمه سعى ايدنلره رحمت ايله-و خاقانى دخى بو معناده اولان حقايقى ايكي بيتده بغايت كوزل
بيورمشدر:

خار ياي من منم خودرا زخود فارغ كنم ** اين دوئى يكسو شودهم من توكردم هم تومن
باتو بنشينم بكام خويشتن بى خويشتن ** تامرا سوداى تو خالى نكرد اندير زمن

ترجمه

پايمك خارى بنم بن چيقه يم كندمدن ** ايكيك بر اوله بن سن اوله يم هم سن بن
كندم اولمقسزين آرزومله سنكله اوله يم ** تاكه سوداك ايله مالى اوله دائم دل و تن

جناب مولانا افندمرك سماع بيورملرينك سبى بياننده در

اى عاشق صادق و انيس موافق الله سنى دارينده موفق ايلسون معلومك اولسون كه حضرت
خداوندكارمز -افاض الله نوره علينا-ابتداى حالرنده پدر عاليلى حضرت مولانا بهاء الدين الولد رضى الله عنه
افندمرك طريق و سيرتلى اوزره درس اوقوتمق و وعظ ايتكم و مجاهده و رياضت ايلمك كى احوال ايله مشغول
اولورلر. و حضرت رسالت صلوات الله عليه افندمزدن منقول اولان هر درلو عبادت و رياضته متابعت ايلرلر
ايدى. و هيچ بر كامله ميسر اولميان تجليات و مقاماتى آنلر صورت صلاة و صوم و رياضته مشاهده بيورمش
ايديلر. ولكن اصلا سماع ايمامشلى ايدى. حضرت مولانا سلطان المحبوبين مولانا شمس الحق والدين التبريزى
عظم الله ذكره حضرتلرينك معشوق و سلطان الاوليا اولديغنى و مقامات محبوبانك اعلاسنده مقامه صاحب
بولنديغنى نظر بصيرتله كورونجه آنك عاشقى اولدى. و او نه امر ايدرسه آنى غنيمت بيلور ايدى. بناءً عليه آنلر
بيورديلر كه سماعه كيركه آرادىغك سماعده زياده اوله جقدر.

سماعك خلقه حرام اوليشى آنلرك هواى نفس ايله مشغول اولملرندن ناشيدر. آنلر سماع ايدنجه او
حالت مذمومه و مكروهه زياده اولور. و حركتلى لهو و بطر سبيله در. لاجرم سماع بويله طائفه اوزرينه حرام
اولور. او طائفه نك خلافه اوله رق طالب و عاشق حق اولان زمره نك ايسه سماعده او حالت عشق و طلبى زياده
اولور و او وقتده آنلرك نظرينه اللهك غيبرىسى كورونمز. بناءً عليه بويله بر زمره اوزرينه سماع مباح اولور.
حضرت شمس الدين تبريزى افندمرك اشارتلىرينه امثالاً جناب مولانا افندمز حضرتلى سماعه كيرديلر
اشار بيورمش اولدقلىرىنى حالتى سماعده مشاهده ايدوب معاينه ايله كورديلر و آخر عمرلرينه قدر بو سياق اوزره
عمل ايدوب آنى طريق و آئين اتخاذا ايديلر و اكثر مشايخ و عرفاء صاحب و جدك سماه ايلدكلى مرويدر. و اثنائى
سماعده كلمات عاليه بيان بيورمشلردر. منقولدر كه بر كون اعرابينك برى نجلده خوش و دلکش آواز ايله بو
بيتلى اوقور ايدى.

ابيات

كل صبح وكل اشراقى ** تبك عيني بدمع مشتاقى

لسعت حیه الهوی کبدی ** لاطیب لها ولا راقی
الاحبیب الدی شغفت به ** عنده رقیتی وتریاقی

ترجمه

هر صباح هر زمان اشراقده ** چشمی اشتیاق ایدر ابکا
سینه می حیه هوا صوقدی ** حاذق خوان و طبیب یوقدر آکا
بنی مشغوف ایدن جیبده ** بولنور یالکز بو درده دوا

حضرت سیدالاولین والآخرین علیه الصلاة افضلها و من الطحیات اکملها بو بیتلری ایشیتدکده قلب
منورلرنده کی معرفت و محبت و شوق دریالری جوشه کلوب بو بیتلری تکرار ایتمسنی اعرابی یه اشارت بیوردیلر.
و ذات حضرت رسالتپناهیلری غایت شوقدن دست مبارکیرینی آچهرق حرکت عنیف ایلدیلر. او وجهله که ردای
مبارکری اوزلرندن دوشدی.

اباحت سماعک بیاننه دائر اهل الله پک چوق رساله لر تصنیف ایتمشلر و اهل تحقیق آنی مسلم و جائز
طوتمشلردر. آواز غنا عاشقلره آندن طولایی خوش کلیر که بزم الستده روحانی اولان خوش صدالر ایله انسیت
ایتمش و آنک صفای استماعیله پرورده اولمش ایدیلر. بو کون که عالم نفس و کدورت وجودده کرفتار و او عالم
روحانیدن دور اولمشلردر. او لطیف و خوش صدالردن بر شمه کوش هوشنه واصل اولنجه دل محزون غایت
شوقدن اضطراب و جوشه کلیر و تنی بالمتابعه حرکت کتیرر. سماعده محققلردن صادر اولان حرکاتک کافه سی بر
نکته و حقیقته اشارتدر. نته کم چرخ اورمق یعنی دونمک توحیده اشارتدر. بوده عارفان موحدک مقامیدر که او
حالده محبوب و مطلوب حقیقی پی جمله جهتلرده کورورلر و دوندکری هر طرفده آنک فیضندن بهره بولورلر.
صیچرامق و آفاق اورمق ایکی وجهه اشارتدر. اولکیسی غایت شوقدن ناشی عالم علوی یه اتصالدر و آفاق اورمق
سالکک او حالده نفسی کندوسنه مسخر ایلوب ماسوایی پای همتنده پست ایتمسنه اشارتدر. و ال آچمق بر
قاچ وجهه اشارتدر. اولکیسی حصول شرف وصال مسرتندن و درجه کمال توجهندنر. ایکنجسی نفس اماره
اوزرینه ظفردر که جهاد اکبر آندن عبارتدر. سماع ایچنده بر عزیزی قوجاقلایوب سماع ایتمک بر وقتده واقع
اولورکه کنیدیسی بالکلیه کندیلکندن مستهلک اولوب وقت افاقده او جمعیتک آره سنده هر کیمک آیینۀ دروننده
کندیسی صفای تمام ایله مشاهده ایلر. و یاخود کندی جمالنک خیالی هانکی عزیز ایله عشقبازلق ایدرسه او
عزیزی قوجاقلار و هرکسی سماعه چکمک و حرکت تشویق ایتمک اهل صحو مقامیدر که فیضی بالجمله حضارک
قلوبنه صاچارلر و رحمتی کافه یه عام قیلارلر نمازده اولدیغی کبی محبوبه قیام و رکوع و سجود ایله عبادت اولنمق
ایچون سماعده تواضع و سجده ایتمک مقام عبودیتدن عبارتدر. و بوندن بشقه هر کیمک دروننده صفات
حقدن بر صفتی کندیلرینک سیری نسبتیله مشاهده ایدرلرسه او صفته سجده ایدرلر. بو معنا اوزوندر طالب بو
مقامه واصل اولمدقجه او حالک کیفیت و لطافتی کلام ایله تصویر ایتمک ممکن دکدر. -من لم یدت لم یعرف-
طاطمیان بیلمز.

بیت

پر سیدیکی که عاشقی چیست ** گفتم که چومن شوی بدانی

ترجمه

بری صورتی که نه در عاشقلق ** بن دیدم بن کبی اول که بیله سک
و حضرت خداوندکارمز رضوانالله علیه حقایق سماع آره سنده کلمات عالیه انشا بیورمشلردر. هر کیم
آنک مطالعه سینه مداومت ایلر ایسه البته آنک آیینۀ ضمیری منور اولور و آنک سر حقیقته وقوف پیدا ایدر. و
سماع حقنده بیورلر:

بیت

بس غدای عاشقان آمد سماع ** که در او باشد خیال اجتماع

ترجمه

عاشقانه بر غذا اولدی سماع ** چونکه آنده وار خیال اجتماع
طراوت و تلطفک ازدیادی ایچون اصحابمزه سماع ایچنده معدنه نک بوش اولمسی شرطدر. نته کم
حضرت خداوندکارمز بیورلر:

بیت

ای مرد سماع معده را خالی دار ** زیرا چوتهیست نی کندناله وزار
چون پرکردی شکم زلوت بسیار ** خالی مالی مانی زدلب و بوس وکنار

ترجمه

ای اهل سماع معده کی خالی طوت ** زیرا بوش اولنجه نی ایدر ناله وزار
بر اولسه اکر طعام ایله معدهك چوق ** آغوشكه هیچ کلیر می دلدار نکار
حرکت و سکون اهل سماع بطر و هزله دکل جده مبنیدر. نته کم بیوررلر:
یار در آخر زمان کرد طرب سازی ** باطن اوجد حد ظاهر اوبازی

ترجمه

یار صوکنده بزه ایتدی طرب سازلق ** باطنی جدی فقت ملعبه در ظاهری
اگر بر شخص تقلید یوزندن انوار سماع منکر اولورسه عیب صایمه-لکم دینکم ولی دین-آیت کریمه سنی
اوقو ولکه آنده بو وقایعی تمییزه او مذاق صحیح موجود اولماش اولور زیرا [المؤمن کیس ممیز فطن] یعنی
مؤمن ذکی و تمییز صاحبی و فطین اولور. و حضرت خداوندکارمز بیوررلر:
سماع آرام جان زندکانست ** کسی داندکه اوراجان جانست

ترجمه

حی اولان کیمسه لره راحت جاندر بو سماع ** جاننک جانی اولان کیمسه بیلیر بو حالی

خداوندکارمز قدس الله سره افندمز حضرتلرینک نیچون شعر ایله مشغول اولدقلری و کلاملری باشند
باشه سر توحید و تحقیق اولدیغی حالده نه سبیدن شعر ایله تکلم بیوردقلری بیان اولنور
الله تعالی حضرتلری سکا دارینده اکرام ایلسون. معلومک اولسون که حضرت خداوندکار - فیه مافیه-
نامنده کی کتاب عالیلرنده کندی زبان مبارکلیله تمهید عذر خصوصنده بو مقدماتی بیان بیورمشلردر که :
- بنم بر خویم واردرکه بندن هیچ بر کیمسه نک کوکلی قیرلدیغی ایسته مم بر طاقم کیمسه لر سماع
اثناسنده کندیلرینی بکا چارپارلر. ویا آنک بعضیلریده آنلری منع ایدرلر. او بکا خوش کلمز و یوز دفعه دیمشدر
که بنم ایچون کیمسه یه بر شی سویله میکز بن آندن راضیم او بندن راضی. بو حده قدر کوزه دیرم که بنم حضورمه
کلن دوستلرک ملول اولملرندن قورقه رق آنکله مشغول اولسونلر دیه شعر سویلرم. او قدر ترک ایلدیکم حالده
ینه شعر سویلمک ایجاب ایدر. نته کم بیوررلر:

من کجا شعر از کجا لیکن بمن درمیدم ** آن یکی ترکی که آید گویدم هی! کیمسن
ترک کی تاجیک کی رومی کی زنگی کی ** مالک الملکی که داند موبمو سرو علن

ترجمه

نردهیم بن نرده شعر اما کلوب ترکک بری ** شیوة ترکانه سیله دیر بکا هی کیمسن!
ترک کیم، تاجیک کیم، رومی کیم، زنگی کیم ** مالک الملکه نمایاندر بتون سرو علن
یوقسه شعر نرده بن نرده والله که بن شعردن بیزارم بنم عنده شعردن بدتر بر ایش یوقدر. بنم
شعر سویلمهم آکا بکزر که بر کیمسه مسافرک آرزوسنه تبعاً الی اشکمبه یه صوقوب یبقار مادام که مسافر
اشکمبه اشتها ایله مشدر. لازمدر. نته کم بیوررلر:

بیت

ازکاسه استار کان وزخوان گردون فارغم ** بهر گدارویان بسی من کاسها لیسیده ام

ترجمه

بن کاسه نجمله گردون سفره سندن فارغم ** لکن کدارولر ایچون پک چوق صییردم کاسه لر
حد ذاتنده بر آدم فلان شهرده خلقه هانکی متاع لازم اولدیغنه و نه کبی متاع صاتون آلدیغنه باقوب او
دخی ولو اک اشاغی متاعلردن اولسه بیله همان اشتراک ایدرک آنی صاتار. بن، نزدمه فاضلر، محققلر، عاقلر و
دور اندیشلر کلسونلر دیه تحصیلر ایتدم. و علومده زخمترلر چکدم، حق تعالی حضرتلری ایسه بویله مراد ایله دی.
بتون او علمای بوراده جمع ایتدی. و او مشقتلری بو ایشله مشغول اولمه مه منحصر قیلدی.
نه یاپه بیلیرم بزم ولایتمز ده قوممز عندنده شاعرلکدن ده عیب بر ایش یوق ایدی. اکر بز دخی کندی
مملکت مزده قالمش اولسه ایدک آنلرک طبیعتلرینه موافق اوله رق یاشار ایدک. و درس اوقوتمق و کتابلر تألیف

ایلمک و وعظ و تذکیر ایتمک کبی آنلرک ایسته دکترینه سعی ایلر ایدک. مثلا طبیب خسته نك باشی اوجنه کیدوب خسته بی اشربه تناولندن متنفر و فقاغ یعنی آریه دن معمول شریث آرزو ایدر بر حالده بولدقده خسته نك ایچوب شفایاب اولمسی ایچون طبیب او بهانه ایله ادویه بی بو نوع شرابی محتوی بر قدحه ترتیب ایلر.

حضرت خداوندکارمک کلامی اگرچه ظاهرده شعردر ولکن باشند باشه توحید و تفسیر قرآن و احادیث و اخبارک سری و حقایق و معانی و آثارک ایچیدر. و راه طریقه سالک اولانلرک مرشدی و حرم حقیقت سالکرینک مونسى اولوب سالکرک مجموع سلوکری آنک ضمیرنده مندرجدر. نته کم خداوندکارمک لسان مبارکریله بیوردیلر که بزدن صوکره مثنوی شیخلک ایدر. و طالبلره مرشد و آنلرک سائق و سابق اولور. حقیقه بیورمش اولدقلری اشارت بو وقتده ظهوره کلمدهدر ولکن بر آدمک جانی جمله دن مجرد و موحد اولمدقجه مولانا عظم الله ذکره حضرتلرینک مثنوی شریفندن بر قوقو آنلرک صفتندن بر شمع آلاماز و آنی کندى عقليله قیاس ایدن کیمسه مثنوی دکل مثنوی (یعنی دیکلنمز) ایدر. حالبوکه حضرت خداوندکارمک قدس سره جمیع مشایخک حقایقنى و جمله عالمک مقصودینى مثنوی شریفک هر بر بیتنده بیان بیورمق مراد ایلمشلددر. نته کم بیوردیلر قدس سره: خواهم که کفک خونین ازدیک جان بر آرم ** گفتار دو جهانرا ازیک دهان بر آدم

ترجمه

چیقارمق ایسترم قانلی کوپوکر ظرف جانمندن ** ایکی عالم کلامن بر دهندن ایله یم اظهار و حضرت سلطان المحبوبین سلطان ولد بیض الله وجهه اولیا ایله متکلمین سائره نك شعرلری آره سنده کی فرقک بیاننده بیوردیلر که شعر اولیاءالله بالجمله تفسیر و اسرار قرآندر. زیرا آنلر کندیلرندن یوق اولوب خدا ایله قائم اولمشلددر. آنلرک حرکت و سکونی حقدندر. چونکه -قلب المؤمن بین الاصبغین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء- یعنی مؤمنک قلبی اصابع رحماندن ایکی اصبع آره سندهدر. آنی دیلدیکی کبی تقلیب ایلر. شعرآنک شعرى ایسه آنک خلافنه اوله رق فکر و خیالاندن سویلنمشدر و آنلرک غرضلری اظهار فضل و خودنمالقدر. بو طائفه شعرلرینی دجی کندى شعرلری کبی ظن ایدرلر. بیلمزلرکه حقیقتده آنلرک فعل و قوللری خالقنددر. و مخلوقتک آنده مدخلی یوقدر. زیرا آنلرک شعرى خودنمالق دکل خدانمالقدر. بو ایکی نوع شعرك مثالی اوله درکه روزگار کلشن طرفندن کلدکده کلشن قوقوسی و کلخندن کلنجه فنا بر قوقو کتیرر. مع هذا روزگار بر و فقت کذرکه مختلفدر. هر کیمک مشامی صحیح ایسه بو ایکی نوع شعرى تفریق ایده بیلور. مثلا صارمساق یمیش اولان بر کیمسه مشک لفظنی سویلسه ده مشامه صارمساق قوقوسی کتیرر و دماغلره بو قوقو عکس ایدر. آنک خلافنه اوله رق اگر آغزنده مٹک وار ایسه صارمساق دیمش اولسه ده دماغلر بتون مشک قوقوسندن معطر اولور. نته کم حضرت سلطان المعشوقین والمحبوبین سلطان ولد قدس سره بیورلر:

بیت

شعر عاشق بود همه تفسیر ** شعر شاعر بود همه تفاسیر
شعر عاشق زحیرت و مستی ست ** شعر شاعر نتیجه هستی ست
گفت در همچو شان بیچون ** شاعرا یتبعهم الغاؤون

ترجمه

عاشقک شعریدر بتون تفسیر ** شاعرك شعریدر بتون تفاسیر
عاشقک شعرى حیرت اظهارى ** شاعرك شعرى وارلق آثارى
دیدى آنلر ایچون حق بیچون ** شعرا یتبعهم الغاؤون

و حضرت خداوندکارمک قدس سره کلام عالیلری بویله جه سر توحید و باشند باشه لب تحقیق اولدیغی حالده ذات حضرتلری دائما او حالدن بری اولمق ایستلر و سکوتی تمنی ایلرلر ایدی. نته کم بیوردیلر: رضی الله عنه

کی باشد ای گفت زبان من ازتو مستغنی شده ** با آفتاب معرفت درسیاه شاه آمده
یارب مرا بیش ازاجل فارغ کن ازعلم و عمل ** خاصه که علم منطقی در جمله افواه آمده

ترجمه

ای سوز عجب هانکی زمان بن سندن استغنا بولوب ** آسوده قالسه م معرفت شمسند زل شاهده
یارب بنی قبل الاجل علم و عملدن فارغ ایت ** بالحاصه منطقدن که هپ دوران ایدر افواهدده

و دیگر موضعه کلامدر یا مثاللرینک حال شریفلرینه نسبتاً حجاب اولدیغنک بیاننده بویلهجه تقریر بیوررلر: رضی الله عنه

بیت

برده است بر احوال من این گفتن و این قال من ** ای تنگ گلزار ضمیراز فکرت چون خارمن
یارب بغیر این زبان جانی زبانی ده روان ** در قطع و وصل و حدتن تا بکسلد زناارمن
روزی برون آرم زخود فارغ شوم از نیک و بد ** گویم صفات آن صمد بی نطق در انبار من

ترجمه

بر پرده در احوال من بو سویلمک بو سوزلم ** بر خاره بکزر فکرتک ای عیب گلزار ضمیر
یارب دیلدن بشقه بر قوتلی دیل و یر جانمه ** تا قطع و وصل و حدتکده اوله زناار کسیر
بر کون کندمدن چیقوب نیک و بدی ترک ایلیم ** حقه صفاتن سویلهیم بو تنده بی نطق جهیر
وینه بیوررلر رضی الله عنه

بشتن دست از گفتن طهارت کردم از منطق ** حوادث چون پیپی شد و ضوی توبه بشکستم

ترجمه

کلامدن دست شو اولمقله منطقدن تمیزلندم ** حدنلر کلدی پی در پی وضوی توبه پی بوزدم

نهایت سلوک هانکیسیدر و سلوک نهایتی اولماقله برابر طریق حقیقتک سالک جاهدی ایچون کمال هانکی مقامدهدر. بو خصوصلر تقریر و بیان اولنور

ای طالب تحقیق کمال، عین کمال ملاظه ذاتکدن کلیلاً زائل اولمسون. معلومک اولسونکه جناب رب العزة سالکه عنایتنی رفیق ایلدکده انتهای سلوک اولان سیر فی اللهدن صوکره ابتدای مقامات انبیا اولان عالم محو و اتحاددن عالم صحو و اثباته ایریشدیروب جمیع عبادک زمام و عقدینی آکا تفویض ایلر. و یر یوزنده آئی کندی نیابتیه قائم قیلار و تدریج ایله نقطه قطبه واصل ایدر. عرش اعلادن نازل اولان ایلک فیض آنک قلبنه نزول ایلر. و آندن صوکره آنک صاغ و صولنده که وزرایه و آندن صوکره الاقرب فالاقرب قاعدهسی اوزره جمله اهل عالم آنک وجودندن فیض و بهره بولورلر. و آنک درون مبارکندن اکتساب کمالات ایلرلر و عالم اصلا قطبک وجودندن خالی قالمیهجقدر. نصل قالسون که عالمک عماد و رکنی آنک وجودیدر و عالم آنک ایله قائمدر وقتاکه بریسی عالم فانیدن عالم باقی یه رحلت بیورر الی یوم القیامه آنک نقطه وجودینک قریبنده اولان دیگر برینی او مقامه قائم قیلارلر. ولکن آنلردن بعضیسی کندی اهل تحقیقندن اولهرق اظهار ایدر و بعضیسی اولورکه هیچ بر کیمسهنک آکا اطلاع و وقوفی اولماز. وقتاکه حضرت خداوندکارمز قدس سره بو مقامده متجلی اولوب کندی وقتنک قطبی اولمش ایدی. لاجرم او عصرده بالجمله مشایخ و علماء و حکما و امرانک مداری ذات مبارکری ایدی. بو تقریری تصدیقاً بیوررلر بیض الله وجههالعزیز

بیت

ستاره ایست خداراکه بر زمین کردد ** کهدر هوا یویست آفتاب وچرخ کبود
بسا سحرکه در آید بصو معه مؤمن ** کهمن ستاره سعدم بجوز من مقصود
ستاره ام که من اندر زمین ویر چرخم ** بصد مقامم یابند چون خیال خدود

ترجمه

حقک ستارهسی واردرکه یرده دور ایلر ** آنلر هواسنه دوشمش کونشله جرخ کبود
نیجه سحرکه کلیر مومنین صو معهیه ** بن ایم ستاره سعد ایسته بندهدر مقصود
ستارهیم که زمینده و آسمانده بنی ** نیجه مقامده بولورلر خیال کبی موجود

و دیگر بر غزلده بیوررلر رضی الله عنه

وی بر سرم تاج زری بنهاده است آن دلبرم ** چندانکه سیلی میزند آن می نیفتداز سرم
شاه کله دوز ابد فرق من از فرق خود ** شب پوش عشق خود نهد پاینده باشم لا جرم

ترجمه

دلبرم باشمه کیدیردی بر آلتوندن تاج ** او قدر سله اورور دوشمز او باشند اصلا

ابدك شاه كله دوزى باشندن چيقاروب ** كيديرر عشقى كلاهك بولورم بنده بقا
 كامل بو درجه شريفه واصل اولوب بالجمله وجودى كندى ذاتنك طفيلى بولدقده مقام و شانندن اهل
 عالمى خبردار ايتمك و عظمتنى جمله يه آشكار ايلمك آكا واجب اولور. نته كم حضرت رسالتپناه صلى الله عليه
 وسلم افندمزدن منقولدركه - كنت نبياً و آدم بين الماء والطین - يعنى نبى ايدم حالبوكه آدم ما ايله طين بيننده
 ايدى. و شاه نبوتك شكوفه سى اولان جعفر صادق رضى الله انهدن بويله جه مرويدركه آره صره نفس مباركرينى
 تزكيه بيوررلر و خلق نزدنده مقاملرينك وقارينى ازهار ايدرلرو خلفا و ملوك هيج بريسنه التفات بيورمز لر ايدى.
 عاقبت بر كييمسه آنلردن سوال ايتدى كه: - اى امام المؤمنين زهد و تقوى و علم و عملدن بتون هنرلره مالكسك
 و سندن بر خصلت فوت اولمامشدر. آنجق متكبرسك بيوردى كه- بن متكبر دكلم لكن بنده كبريالق وارد و وقتاكه
 بن كبرمدن تجرد ايتدم. آنك كبرياسى كلوب كبرمك يرينه اوطوردى و شمدى كبر دمنى او سورر و بن آراده يوقم-
 و سلطان العارفين بايزيد بسطامى قدس الله روحه العزيزدن منقولدركه بيورمشدر. بنى كورن رقم
 شقاوتدن امين اولدى و حضرت خداوندكارمز بيوررلر:

بيت

بمن نكر كه بجز من بهر كه درنكرى ** يقين بود كه ز نور خداى بى خبرى

ترجمه

بنم غيرم اولان هر كييمسه يه عطف نظر ايتسهك ** محققدر كه انوار خدادن بى خبرسك سن
 و ديكر بر غزلده بيوررلر:

يمن نكر بدو رخسار زغفرانى من ** بگونه گونه علامات آن جهانى من

ترجمه

نگاه قيل ايكي رخسار زغفرانيمه ** بنم او عالمه منسوب بلغم نشانه سنه
 و ديكر بر محله بيوررلر:

آنچه مى آرد زوصف اين زبان اندر دهن ** بر مريد مرده خوانم اندر اندازد كفن
 خود مريد من نميرد كآب حيوان خورده است ** و انگهان از دست كه ازساقيان ذوالمنن
 گرب انداد زرويت باد دولت پرده ** از حياگل آب كردد نه چمن ماند نه من
 صورت صنعى توآمد ساعتى در بتكده ** كه شمن بت مى شد آن دم گاه بت مى شد شمن

ترجمه

بو لسانك وصفدن آغزمنده ايراد ايتديكن ** سويلسه م اولمش مريده ايلر او رفع كفن
 لكن ايچمشدر مريد حيوان اولمز او ** كيم ايچيرمشدر او آي؟ ساقيان ذوالمنن
 كرزوكدن قالديرده باد دولت پرده يي ** صو اولور طوپراق حيانن نه چمن قالير نه بن
 كلديكي دم صورتى بر صنعك تخانه يه ** گاه بت اولدى بت پرست بعضانده بت الودى شمن
 و ديكر غزلده بو حاله و مريدان و معتقدان حقنده كه عنايت و تعلقه دائر بيوررلر:

بيت

نيم زكار توفارغ هميشه دركارم ** كه لحظه لحظه ترامن عزيز تر دارم
 بذات پاك من و آفتاب سلطنتم ** كه من ترانه گذارم بلطف بردارم
 رخ تراز شعاعات خويش نوردهم ** سر ترابده انگشت مغفرت خارم

ترجمه

سنگ ايشكدن اوشنم هميشه مشغولم ** كه رفع شانك ايچون لحظه لحظه اوغراشيرم
 او مهر سلطنتمله و ذات پاك ايله ** براقم اويله سنى لطف ايله طوتوب طاشيرم
 شعاع ذاتم ايله ايلرم يوزك پر نور ** اونيله مغفرت انگشتنك باشك قاشيرم
 و ديكر بر غزلده كندى عصرلرنده مجموع وجودك او حضرتدن بهره و كمال بولدقلارينك و عنايات
 ذوالجلال ايله آنلره دنيا و اهل دنيا دن هيج بر شيئه احتياج اولمديغنك بياننده بيوررلر:

بيت

كارى ندارد اين جهان تاچند گل كارى كنم ** حاجت ندارد يارمن تاكى منش يارى كنم
 چون سر شكسته نيستم سررا چرا بندم بگو ** چون من طبيب عالمم بهرچه بميارى كنم

ترجمه

یوق بو جهانك بر ایشی لازمیدر گل کارلق ** یوق احتیاجی یارمك كه ايلهیم بن یارلق
باشمده یوقدر علتیم نیچون آنی بن باغلایم ** چونكه طبیب عالمم لایقمیدر بیمارلق

**اولیای کاملدن کراماتك نیچون صادر اولدیغی و آنك شرح و تفصیلی و معجزات ایله کرامات آره‌سنده نه
فرق بولندیغی بیان اولنور**

معلوم اولسون كه معجزات افعال و سنن انبیا علیهم السلامند و کرامات ایسه اولیا رضوان الله علیهم
اجمعین حضراتنك آثارند. هر ایکسی آره‌سنده کی فرق اودر كه کرامات انوار بواطن اولیانك صفاتیدر. و
معجزات ایسه بر شینك عدمدن اخراجی و اعیانك تقلیبیدر. نته کم اهل معرفتدن بعضیلری بیورمشلردر [کرامه
الولی هو قوة فعل و كصاية مؤنة يقوم لهم الحق بماهی ماخرق من العادات و معجزه النبی اخراج الشی من
العدم الى الوجود تقلیب الاعیان] یعنی -ولینك کرامتی آنلر ایچون حق جل و علا حضرتلرینك خوارق عاداتدن
قائم قیلدیغی قوه فعل و کفایت مؤنتدن عبارتدر و نبینك معجزه سی ایسه تقلیب اعیان صورتیله بر شینك
عدمدن ساحه وجوده اخراجیدر. و اهل کلام دیمشلردر -للاولیاء کرامات وللانبیاء معجزات فالمعجزات
بالدعوی لانها حجة والکرامات بغير دعوی لانها اجابة دعوة- یعنی کرامات اولیایه و معجزات انبیایه
مخصوصدر. معجزات دعوايه مقارن اولور زیرا حجتدر و کرامات دعوايه مقارن اولماز. زیرا اجابة دعوتدر. شمدی
حقه توجهه ملکه حصول بولدقده کاملردن کراماتك نه سببدن ناشی صادر اولدیغی تفصیل اولنور.
معلوم اوله كه جنس کرامات افعال مبتدیاندند. ولکن کاملان سبیل حقیقت و شاریان سلسبیل طریقت
کراماتدن احتراز و اجتنابی واجب بیلرلر و بلکه آنکه مشغولیتی عین حجابدن عد ایدرلر. نته کم منقولدرکه بر
کیمسه شیخ الطوائف جنید رضی الله عنه حضرتلرینك حضورنده نقل ایلدی كه فلان عزیز شط نهری اوزرینه
سجاده سنی یایوب نماز قیلار و هواده اوچار وبوکا مماثل سوزلر سویلدی. شیخ بیوردی تاسف اولنورکه او
اویونجاقله مشغول اولمش و بو مقدار ایله اکتفا ایله مش و کندی حالنه قناعت ایتمشدر. و آنی چاغروب ارشاد
ایلدی و بو حالدن کچیردی
و لكن خدا جویان دکل خرده جویان اولان اهل ظاهردهن بر طائفه کامللری کندی فعللرینه قیاساً وزن
ایدرلر و آنلرک جمله خارق العاده و قیاساتدن خراج اولان افعال واقو اللرینه سوء ظن ایله انکار ایلرلر. نته کم
حضرت خداوندکارمز بیوررلر:

بیت

همسری با انبیا بر داشتند ** کاولیارا همجو خود پند داشتند
گفته اینك ما بشار ایشان بشر ** ما و ایشان بسته خوا بیم و خور
این ندانستند ایشان از عما ** هست فرقی درمیان بی منتها
این خورد گردهمه بخل و حسد ** و آن خورد گردهمه نور احد
کارپا کانرا فیاس از خود مگیر ** گرچه ماندر نبشتن شیر و شیر

ترجمه

بر کوروندی آنلره هپ انبیا ** صاندیلر آنلر کبیدر اولیا
ایشته دیرلر بز بشر آنلر بشر ** بز کی آنلر اویور هم بیر ایچر
کورلکندن بیلمدی آنلر بونی ** اورته ده فرق عظیم اولدیغی
بیر بری اما اولور بخل و حسد ** دیکری بیرده اولور نور احد
اولیای کندیکه طوتمه نظیر ** کرچه بر املاده واقع شیر و شیر

لاجرم اهل شقاوتدن اولوب عذاب و عقابه مستحق اولورلر و حضرت حق عز اسمه کندی خاصلرینه
اولان کمال تعلق و محبتدن طائفه منکرانی اولیاسنك احوال و ذکرینه مشغول ایدوب مجرد بو مقدار ایله آنلری
اهل سعادتدن قیلیمق ایستر. او طائفه نك بو مقدماتله تزاید اعتقادی و اهل نجاتدن اولملری ایچون لاجرم افعال
کاملاندن بلا قصد کرامت صادر ایلر. بناءً علیه اکر بر مؤمن اعتقاد تام ایله یوزینی کاملره توجیه ایدوب بتون

عمريئي بو طائفه نك محبت و ملازمتنه صرف ايدرك درجات اهل دلك اعلاسنه واصل اولورسه موجب استغراب اولماز. نته كم حضرت خداوندكارمز قدس سره العزيز بيوررلر:

زخاص خاص خودم لطف كي دريغ آبد ** چواز كمال كرم دست گير اغيارم

ترجمه

نصل دريغ ايدرم لطفی خاص خاصمدن ** کمال لطف و کرمدن معین اغيارم
خداوندکار بیض الله غرته حضرتلرینک اقوال و افعال و حرکات و سکناقی باشند باشه کرامات و ظاهر و باطنلری کافه پسنديده عالم و عالمیان و انس و جنک مسجود ارواحی ایدی. نته كم بیان بیوررلر:

بيت

خانه جسمم چرا سجده كه خلق شد ** زانكه بروز و بشب بر درود يوار اوست

ترجمه

خانه جسمم نيچون سجده گه خلقدن ** چونكه شب و روز آنك هر طرفنده ياز

بوندن صوكره ذات حضرتلرندن صادر اولوب معروف و مشهور اولان كراماتی بیان ایدهلم والله ولی التوفیق و صی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم

منقولدر كه بر وقتنده حضرت خداوندكارمز حلبده كائن حلاویه مدرسه سنده فقه و تفاسیر و اصولده بی نظیر و علامه عالم بولنان مولانا كمال الدین بن عديم نزننده تحصیله مشغول ایدی. مدرس آنلرك ناصیه مبارکرنده آثار رشد و هدایت مشاهده ایلدیکندن اعزاز و اکرام عظیم و بذل شفقت و محبت بیورر و دیگر اقرانلرندن ممتاز طوتوب وقت تدریسده دائما آنلره متوجه اولور ایدی.

جماعت طلبه و شاگردان و شرکانك خشونت طبعلری غلیانه کلدی. هر وقت مدرس نزننده زیان خشونتی آنلرك حقنده اطاله ایدوب تشنیع ایدرلرده دیرلر ایدی كه -بر غریب و اجنبی یه بو قدر اکرام و شفقت ایدیورسك ده بزه هیچ التفات ایتمیورسك- مدرس مشارلیه تمهید عذر ایلده دیر ایدی كه-زیرا بن او عزیزده قابلیت کوریورم و تقریر ایتدیكم مسائلی او آکالیور و آنك حرکات و سکناقی تامیله نهج شریعت اوزره کوریورم و دائما آنی عبادت و ریاضتله مشغول حس ایدیورم آنك حقنده نصل دريغ شفقت ایدرم-

نهایت بر دفعه معترضلرندن بر طائفه مدرسك حضورینه کلوب دیدیلر كه -بز علم و تقوايه منسوب عد ایلدیك فلانك هر کیجه مدرسه قاپوسنك کلیدی آچوب طیشاری یه چیقدیغی و کوندوزه قدر ایستدیکی محله طولاشوب صباحلین ینه مدرسه یه کلیدیکی حس ایدیورز- مدرسك آنلرك حقنده کی اعتقادی راسخ بولندیغندن بو سوزلر آکا صوك درجه مستحیل کوروندی و کندی کندینه دیدی كه -بو کیجه بر کوشه یه کیزلنیم بونك نصل اولدیغی تحقیق ایدهیم- و بو قرار اوزرینه حجره سنده ساکن اولدی. کیجه اولدقده هرکس کندی حجره لرینه کیتدیلر و بوابلر مدرسه نك قاپولرینی قپادیلر. کیجه نك آخری اولدقده حضرت خداوندكارمز کندی حجره لرندن چیقوب مدرسه قاپوسنه کلدی و پارماغی کلید اوزرینه وضع ایتمكله قاپو قدرت خدا ایلده آچیلدی آندن صوكره طیشاری یه چیقوب روان اولدی.

مدرس بو حالی حس ایدوب آنلرك آرقه لرندن کیتدی نهایت شهرک انطاکیه جهتنده اولان قلعه قاپوسنه واصل اولدیلر قاپو آچیلدی طیشاری یه چیقدیلر. مدرس آرقه لرندن کیدر ایدی. آز بر وقتنده اوزاقدن توصیفی غیر قابل بر قبه نورانی ظاهر اولدی. حالبوکه او حوالیده بشقه دفعه او بنا کورولماش ایدی. حضرت خداوندکار کلوب اوراده بولنان روحانیلرندن بر جماعته سلام ویردی. بر زمان مراقب اوتوردیلر و آندن صوكره تسبیح و تهلیل مشغول اولدیلر صباح اولنجه ده قالقوب اقامت ایدرك نمازك فرضی ادایه مباشرت ایلدیلر. او جماعتك الله اکبر دیمه لرینك هیبتندن مدرسك عقلی زائل اولدی. قوشلق وقتنده عقلی باشنه کلنجه کندیسینی بر صحرا ده کوردی او قبه دن و سکنه سندن بر اثر قالماش ایدی. حیرتندن کوزلرینی سیلدی. کوکلی حیران و دیده سی کریان اوله رق قیام ایتدی و دوشه قالقه شهر جانبنه متوجه اولدی.

و جماعت طلبه کوندوز اولنجه مدرسی حجره ده کورمدکرنندن آنی تحری یه کیتدیلر و هیچ بر یرده اثرینی بوله مدیلر. حضرت خداوندکارمز مدرسك ضعفیتی و مسافه نك بعدیتی بیلدیکندن پیاده اوله رق کله میه جکنی ملاحظه ایدوب بر کوشه یه چکلدی و کندولرینه اعتقاد عظیمی اولان و روم ولایتندن بولنان

مدرسك سايسنى چاغردى. و آكا تعريف ايدوب ديدى كه -شهرک فلان قاپوسندن طيشارى يه چيق و مسجد ابراهيم عليه السلام طريقتده آنى آرا-سايس دوهيه بينوب او طرفه روان اولدى. كون اورته سنده مدرسك حضورينه ايرشوب كوردى كه مدرس يول يوريمه دن خسته اولمش ايدى. دوه دن اينوب آنى بينديردى. مدرس سايسه صوردى كه-سكا يولى تعريف ايدن كيم ايدى و سن بنم بوراده اولديغى نصل بيلدك- سايس، -بكا فلان عزيز اخبار ايتدى-ديدى. مدرس بو حالدن متأثر اولدى ولكن بر شى سويلمدى وقتاكه مدرسه يه كلديلر حضرت خداوندكار هر كس دن اول كيدوب بو شرك افشا اولنما سنى استدعا بيورديلر. مدرس قبول بيوردى جماعت طلبه هر نه قدر مدرس دن استفسار حال ايتديلر ايسه ده مدرس اعتذار ايلدى. بو حال دن صوكره مدرس خداوندكارك حضورنده ادب ايله ايكي ديزى اوستنه اوطورور ايدى. و خداوندكارمز دخى شرك فاش اوله جغنى كوردى كندن جزئى بر مدت صوكره كندى خداميله دمشق شام جهتنه عزيمت بيورديلر.

بر وقتده اصحابمزدن اون سكر نكر مسهله احتياجى اولدى. و فن طبه زمانك بى نيزى و بتون اطباء رومك استادى اولان مولانا اكمل الدين طبيب اوراده حاضر ايدى. اون سكر ترتيب شريت طبخ ايلدى. حضرت خداوندكار صباحلين اصحابك ياننه كلوب آنلرك شريتي ايچمكدن نفرت ايتدكلىنى كوردى درحال شريتلك هپسنى بر كاسه يه طولديروب جمله سنى بر حمله ده ايچدى. و بر زمان صوكره ذاكرلر بر شى اوقوسونلر بيوردى. او ائنا ده سماعه قيام ايدوب اقشامه قدر سماع و حركت بيوردى. سماع دن صوكره حمامه كيدوب بر چوق زمان اوتوردى. آندن صوكره امر ايتدى بوز كيتروب قيرديلر آنلريده ييدى. وقوع حالى مولانا اكمل الدينه خبر بيرديلر همان حمامه كلوب -اى خداوندكارم نفس مباركزه روا كوردى ككز بو قصد نه در؟-ديو فرياد ايلدى. مع مافيه بو قدر حركت و سماع و حمام ذات شريفلىنه قطعاً بر ضرر ايراث ايتمدى. و مزاج شريفى اولديغى كى بر قرار ايدى. طبيبلك جمله سى بردن بللرندن زنا رانكارى كسوب ذات حضرتنه مريد اولديلر.

مولانا اكمل الدين دن منقولدركه مشارليه ديدى: بر وقت سلطان سعيد ركن الدين ترياق فاروقى ترتيبى امر ايتيدى. بر موجب امر آنك كافه اجزا و مصالحى هر طرف دن احضار اولندى. يوم تركيبه خانه نك بر كوشه سنه كيدوب ترياقك تعجىيله مشغول اولدم. و او ك قاپولرينك كافه سى و مخارج و مداخلى قپالى ايدى. ترياقى تمام ايتديكم وقت حضرت خداوندكار قدس الله روحه العزيز بغته اوطه نك بر كوشه سندن ظاهر اولدى. حضورينه كيدوب دست شريفى اوپدك دن صوكره بلكه مبارك پارماغيله مشرف قيلار ملاحظه سيله ترياقك حميرىنى حضور شريفلىنه قويدم. اصلاً التفات بيورمىوب -اى مولانا اكمل الدين بزم ايچيمزى بر اژدرها صوقم شدر كه اكر بحر محيط ترياق اولسه آكا علاج ايتكم ممكن دكلر-ديدى. و درحال ينه غائب اولدى.

بر وقت حضرت خداوندكارمز قدس الله سره العزيز قونيه حمامنه عزيمت بيوردى. اصحاب اولجه كيدوب بخورلر ياقه رق استقبال ايچون عودت ايلديلر و او ائنا ده همام تنها قالدى. جذام علتيله معلول اولان بر طاقم كيمسه لر حمامه احضار ايديلن موضعى تنها بولوب صويه كيرديلر. وقتاكه خداوندكار تشریف بيورديلر اصحاب معلولينى اينجيدوب صودن چيقارديلر. خداوندكار اصحابه سسلنه رك درحال صويونوب آنلرك ياننه كيتديلر. وصويى معلوللرك زير اعضالرندن آلوب كندى مبارك باشلىنه دوكرلر و او جماعتى تطيب بيورلر ايدى. حاضر نك كافه سى او حضرتك حسن خلق و كمال نفسى پسند ايلوب بو بيتى انشاد ايلديلر.

از خدا آده آيت رحمت بر خلق * * و آن كدام آيت حسن است كه در شان تونست

ترجمه

خلقه بر آيت رحمتسك افندم حقدن * * هانكى بر آيت حسن اولمدى شانكده سنك

بر وقتده حضرت خداوندكار بر كول كنارنده اوتوربو تقرير معارف و حقايقله مشغول ايدى. صو ايچنده قوربغه لر فرياد ايدى بولر ايدى. اول صورتده كه آنلرك فريادندن استماع معارف ممكن اولمىور ايدى. حضرت خداوندكار قدس الله سره العزيز قوربغه لر هيبه تمام ايله باغروب بيورديلر كه-اكر سز ده اى سويليور ايسه كز

سویلیکز بز صوصه لم و الا مستمع اولکز- قوریغه لر درحال صوصدیلر و بر خیلی مدت او حوالیده کیمسه قوریغه صداسی ایشیتمدی.

بر کون حضرت خداوندکار قونیه قالدیرمی اوزرنده کیدیور ایدی. کوپک بیریده یول اوزرنده اویومش ایدی. خدانکار توقف ایلدی اصحابک کافه سیده طوردیله. شخصک بریسی اوکدن کلیوردی. یول اوزرنده کوپک اویودیغنی کوروب ادباً کوپکی یولدن قوغدی. حضرت خداوندکار او کیمسه یه طاریلوب بیوردی که- نیچون آنک راحتنی بوزدک- او حضرتک محلوقات سائره یه اولان کمال لطف و خلغنی بورادن قیاس ایتلمی.

بر کون امیر معین الدین پروانه رحمة الله علیه جمعیت عظیم ترتیب بیورمش و اکبر و عزیزانی چاغروب حضرت خداوندکاری دخی دعوت ایلهمش ایدی. سماعدن فارغ اولدقن صوکره خداوندکار قدمخانه یه کیتمک ایچون محمد خدمدن ابریکی طلب ایلدی. امیر پروانه شکرانه اوله رق خادمه اوچبیک درهم و یروب ابریکی آله رق حضرت خداوندکاره کتیردی. و ذات حضرتلری امیره چوق دعا بیوروب قدمخانه یه کیردیله. امیر پروانه خلا قاپوسنده خروجلرینه انظار آتوردی. بر زمان صوکره امیرک خدمتکارلرندن بر طائفه کیتدکلی محلدن عودت ایلدیله. الی اوپدکدن صوکره امیرک سبب توقفی حاضریندن استفسار ایلدیله. اوراده بولنانلر وقوع حالی اعلام ایتدیله. آنلر دیدیلر که بز شمعی خداوندکارک (توروت) جهتنده کزدکلینی کوردک. امیر بو معنایی ایشیتدکه شیخ محمد خادمه امر ایتدی که قدمخانه یه کروب تحقیق ایلیم. خادم خلایه کیردکه خالی اولدیغنی و آنلردن اثر بولنمدیغنی کوردی. حاضرینک جمله سی سجده ایدوب حضرت خداوندکاره اولان حسن اعتقادلرینی تضعیف ایتدیله.

سلطان سعید رکن الدین نور الله قبره حضرت خداوندکارمژک اوغلم دیه چاغردیغی بر مریدی ایدی. بنده لرندن بر طائفه آنک حضورنده -شهره [بزاغوا] نامنده بر پیر کلوب پک عزیز بر آدم اولدیغنی و جنیلر هر کیجه آنی زیارته کلدکلینی تقریر ایتمش ایدیلر. بونک اوزرینه سلطان خواصندن بر قاچ کیمسه ایلهم مومی الیهک نزدینه کیتدی. وقت مکالمه ده سلطانه بر قاچ دفعه اوغل! دیه خطاب ایتدی. سلطان آنک افعالینی تجسس ایدوب آنی عامی و تقریر اولنان حالدن خلای بر شخص کوردیکندن زیارتنه کلدیکنه پشیمان اولدی. بر کون بعض کیمسه لر بو حالی حضرت خداوندکاره عرض ایتدیله. اولیاده اولان غیرت سببیلهم بو وقعه درون شریفلرینه گران کلدی. و بیوردی که -پک اعلا اگر آکا بر پدر و بر شیخ دیکر ظاهر اولدی ایسه بژده بشقه اوغل اختیار ایده لم- بو حالی سلطانه خبر ویردیله امیر پروانه یی چاغروب تمهید عذر ایچون تدبیره مراجعت ایلدی. امیر پروانه بیوردی که حضرت مولانانک سماعدن غیری هیچ بر شیئه التفات ایتدیکی یوقدر. تدبیر اودر که جمعیت سماع ترتیب ایدوب ذات شریفلرینی دعوت ایلیم. بو تدبیری منسب کوره رک حضرت خداوندکاری قونیه نک بالجمله اکبر و مشایخیله او مجلسه دعوت ایتدیله. بوندن صوکره پروانه کلمات طیبه ایلهم تمهید عذر ایلدی. بر زماندن صوکره کاسه لری سیم و زردن بر مطمئن و مکلف سفره قوردیلر. مغنیلر عادت سلطان وجه ایلهم تغنی یه باشلادیله، حضرت خداوندکار سماعه قیام بیوردیلر. بالضروره خدام سفره یی تکرار طوبلادیله. سلطانه بو معنانک خوش کلمدیکی حضرت خداوندکاره معلوم اولمغله اثنای سماعده بو غزلی انشاد بیوردیلر:

بخدا میل ندارم نه بچرب و نه بشیرین ** نه بدان کیسه پر زرنه بدین کاسه زرین

ترجمه

آله ماز کوکلی بالله نه یاغلی نه ده طالتی ** نه او آلتون طولو کیسه نه ده بو کاسه زرین

بو غزلی اتمام بیوردقن صوکره مبارک یوزلرینی چلی روحانیان حسام الدین حضرتلرینه چویروب کوریورمیسک بیوردیلر. آنلرده کوریورم دیدیلر و اورادن طیشاری یه چیقوب سماع ایدرک کندی مدرسه لرینه کیتدیله. بو حالدن صوکره سماع اثناسنده کوریورمیسک بیورملرینک نه یه اشارت اولدیغنی حضرت چلبیدن استفسار ایتدیله. حضرت چلی بیوردیلر که سلطانی کوستریورلر ایدی. نظر ایتدیکم وقت باشسز اوله رق تحت اوزرنده اوتوردقیرینی کوردم. و او کوندنبری امور سلطاننده و حین و خلل ظاهر اولدی. بو تاریخده ده امرای

مغولدن بر طائفه قيصري يه كلمش ايديلر. امراي روم متفقاً سلطاني دعوت ايديلر. سلطان حضرت خداوندكاره
كلوب اجازت طلب ايتدي. حضرت خداوندكار عظيمتي مناسب كورمدي و قاچ دفعه اجازت طلب ايتمش ايسه
منع بيورديلر. عاقبت ضرورت سببيله عزيمت ايتدي. بر قاچ كون صوكره حضرت خداوندكار آنسرين قالقوب
جماعت اصحابه اشارت بيورديلر كه عزيزك بري راه آخرته سفر ايتمشدر. آنك ايچون غائبانه نماز قيله لم و بو
مقتضا اوزرينه نماز قيلديلر. بر قاچ كيمسه بو تاريخي قيد ايتديلر. او ائناده سماعه قيام ايدوب بو غزلي انشا
بيورديلر قدس سره العزيز:

نگفتمت مرو آنجا كه مبتلات كنند ** كه سخت دست درازند بسته پاى كنند
نگفتمت كه ازان سوي دردانه است ** چو در فتادی دردام كي رهات كنند

ترجمه

ديدممي كيتمه واز كچ سني مبتلا ايدرلر ** كه اوزوندر اللري بك سني بسته پا ايدرلر
ديدممي او جهته سكا دام و دانه واردر ** طوزاغه دوشونجه بيلم كه نصل رها ايدرلر
بر قاچ كون صوكره بو اشارت ظهور ايدوب سلطانك خبر شهادتني كتيرديلر. (رحمة الله عليه)

بر دفعه سلطان سعيد ركن الدين سراينده بر مكممل ضيافت ترتيب بيوروب او عصرك بالجمله اكبر و
مشايخي دعوت ايتمش ايدى. قاضى سراج الدين ارموى بر مقامده و شيخ صدرالدين قنوى ديكر مقامده و سيد
شرف الدين تختك اوكنده باقى اكبر يكديكريله تنكاتنك اوتورمشلر ايدى. ناكاه حضرت خداوندكار اصحابيله
تشریف ايدوب سلام ويرهرك سرايك اورته سنده بولنان بر حوضك كنارينه اوطوردى. امير پروانه او قدر اصرار
ايتديكي حالده تصدير ايلمدي. شيخ صدرالدين يوزيني حضرت خداوندكاره چويروب (و من الماء كل شئ حى)
يعنى هر شينك حياتي صودندر ديدى. حضرت خداوندكار جواباً (لا بل من الله كل شئ حى) يعنى خير بلكه هر
شينك حياتي اللهندر بيوروب صدر صفهيه كيتمدي. كافه مشايخ و اكابر آنلره موافقتله صحن صفهيه كلديلر.
و طعامدن صوكره همان اوراده سماع ايتديلر و اوراده كلام ايله افادهسى غير ممكن ذوق و شوق حصوله كلدى.
رضوان الله عليهم اجمعين.

بر كون امير پروانه حضرت خداوندكار ايله قونيه نك اعظمي دعوت ايتمش ايدى. طعامدن صوكره
حضرت خداوندكار سماعه قيام بيوروب بر شورش و حالت عظيم كوستردى. سيد شرف بر كوشه ده حضرت
خداوندكار حقنده انكار آميز برقچ سوز سويلدى. پروانه دخي الجاي حال و موقع حسبيله آنى ديكله دى. ناكاه
حضرت خداوندكار كمال حلم و لطف ايله سماع ائناسنده توقف بيوروب بو غزلي انشا بيوردى:
هذيان كه گفت دشمن بدرون دل شنيدم ** بي من تصوري راکه بکرد هم بدیدم
سگ او گزید پايه بنمود مش جفايم ** نكزم چو سگ من اورالب خويش را گزیدم
چو براز های فردان بر سیده ام چو مردان ** چه بدین تفاخر آرم كه برازتو رسيدم

ترجمه

هذياني عدونك ايشيدوب درون دلدن ** بكا ايتديكي تصوره كوروندى شمدى روشن
كوپكي ايصيردى پايه آكاز خمم ايتدم اظهار ** آنى كلب كبي ايصيرمام لجى ايصيرمق احسن
بكا راز قلب فردان كورينور مثال مردان ** بوكا وار تفاخر آرم كه برازتو رسيدم

بر كيجه شيخ صدرالدين رحمة الله عليه رؤياسنده حضرت خداوندكارى فصل و مذمت ايدر ايدى.
حضرت خداوندكار على الصباح شيخك خانقاهي قاپوسنه كلدى. شيخه خبر ويرديلر شيخ قاپويه كلوب
يكديكرينه سلام ويرديلر. اوتورملري ايچون او قدر رجا ايلديكي حالده ممكن اولمدي. بيوردى كه دون كيجه كي
تشويشاتك عذري ايچون سؤال ايدرمد كه شيخ دون كيجه كي زحمات والظافدن نصلدر. شيخ آنلرك ضمير
پاكلرينك روشنكندن متأثر اولوب يكديكرينه تواضع كثير ايديلر و حضرت خداوندكار عودت بيوردى.

حضرت خداوندكارمرك رياضاتندندر كه دائماً دهان مباركرنده صاري هليله طوتارلر و مريدانندن هر
بريسى بوني برر صورته تأويل ايدرلر ايدى. سببني تحقيق ايچون حضرت چلبى يه مراجعت ايتديلر. بيوردى كه

حضرت خداوندكاريك رياضي بر مرتبه‌دهدر كه صويك آغزلرنده دكل بوغازلرندن دخي لذيد اوله‌رق كچمه‌سني استه‌مزلر. بلكه بوروق و آجي اولمسنی آرزو ايدرلر. بو حال ذات شريفلرينك قوت رياضت‌لرينه بر دليلدر.

بر كون حضرت خداوندكار چلبی حسام الدين حضرتلرينك (رضوان الله عليهما) عيادت‌لرينه كلدی. اصحاب و ياران اوكدن و آرقه‌دن محله‌ي طولدردی. بر طار محلجكه بر كوپك كلدی. اصحابدن بريسي او كوپكه اوروب اوكدن قوغدی. حضرت خداوندكار او كيمسه يه باغروب بيوردي كه -اي بي خبر چلبينك محله‌سنة منسوب اولان كوپكي مي دوكيورسك بو معنا آنلرك كمال حلم و ادب‌لرينه و بندكاننه اولان رعايت‌لرينه و آنلرك حقنده كي عنايت‌لرينه دللدر.

حضرت خداوندكار اكثر ايامده چلبينك اوينه كيدرلر ایدی. بر قيش كيجه‌سي وقتسر چلبينك خانه‌سنة كيتدی. قاپو مسدود، اصحابي جملهً اويومش و پك چوقده قار ياغمقده ایدی. حضرت خداوندكار عودت بيورميوب اصحابه زحمت اولمسون ديه قاپوي ده چالماديلر. كوندوزه قدر آياق اوزرنده طورديلر. مبارق باشلرينه قارلر ياغدی. كوندوز اولنجه بواب قاپوي آچوب حضرت خداوندكارك طورديغني و سر مباركلرينه قارلر ياغديغني كوره‌ك ايچري يه قوشدی. و چلبی يه خبر ویردی. حضرت چلبی طيشاري يه چيقوب خداوندكار حضرتلرينك آياغنه قپانه‌رق و آغلايه‌رق عذر ديله‌دی. حضرت خداوندكار نوازشلر بيوروب آنلرك آلنلرندن اوپدی و حقيقتده بو معنا تعليمدر.

مريدانه بيورديلر كه شيخ مريدلردن مستغني اولمغله برابر ينه آنلره بو سياق اوزره عزت و حرمت ايدر. مريد ايچون شيخ حقنده بطريق اولادر (رضي الله عنهما)

خانن آخرت كرا خاتون رحمهاالله نقل ایلدی كه خيلي وقتدن بری بر كره حضرت خداوندكارك آرقه‌سنة نماز قيلمق و او سعادتي ذخیره اعمالمه ضم ايلمك ايستردم. فقط بر تصادف واقع اولمدي. بر كون حضرت خداوندكاره اول صبحدن حدسر بر شوق و بيخودلق و بي قياس استغراق و مستلك طاري اولمش ایدی. او وجهله كه كونك ابتداسندن تا وقت عشايله قدر سقف خانه اوزرنده آمد و شد بيورلر و اصلا هيچ بر آفریده‌يه نظر ايتمزلر ایدی. ناكاه اثنای سپرده طامك كنارينه كيدوب مبارك آياق‌لريني هوايه وضع ايدرك غائب اولديلر. بو ضعفه او حالك پرتوندن كندندن كچدی و تا وقت صبحه قدر بيحود قالمش ایدی. ناكاه صباح وقتنده حضرت خداوندكار بو ضعيفه‌نك باشي اوجنه كله‌رك قالقوب نماز قيلمه‌مه اشارت بيوردي. بونك اوزرينه صارقلرندن ايكي دوکومي چوزوب سجاده اتحاذايدرك فرضه نيت بيوردي. بو ضعيفه دخي درعقب متابعت ایلدی. نماز بيتدكدن صوكره پاپوشلريني چويرمك ايچون قالدیغمده حجاز قومي ايله طولو كوردم. او حاله واقف اولديغم حضرت خداوندكاره معلوم اولدقده -اولميه كه بو معنایي هيچ بر كميسه يه نقل ایده‌سك-ديو امر بيورديلر. حضرت خداوندكار قيد حياتده بولندقجه بو سری هيچ بر كيمسه‌يه سويلمدم و لكن او قومدن مستفيد اولدم. و كيمك كوزينه چكدم و هانكي خسته‌نك علاجنه قاريشديردم ايسه شفا بولورلر ایدی.

حضرت خداوندكارك جملهً مريدانندن بولنان خواننده عثمان بويله نقل ایلدی كه: بر كره عظيم بر مضايقه و ضرورته كرفتار اولدم. حال بوكه يكي تأهل ايتمش و نفقه تداركي خصوصنده شديد بر ضرورت چككمده بولنمش ايديم. بو حالم حضرت خداوندكاره معلوم اولمغله قالقوب حرمه كيتدی. و اهل خانه‌دن آلتی دينار سرخ بالتدارك ينه طيشاري يه چيقه‌رق اوطوردیلر. بر زمان صوكره سوز ائناسنده بو ضعيفه بيوردي كه اي عثمان بوندن اول سنك بر عادتك وار ایدی كه آره صره بزم ايله مصافحه ايلر ايدك. بر مدت بوني ترك ايتك، سبب نه در؟ النی اوپمك ايچون قالدقم كيزليجه آلتونلری اليمه صيقيشديردی. و بو سنتي محافظه ايت بيوردي. مسرور اولدم و بر مدت آنكله انعاش ايلدم.

و ينه مومي اليه نقل ایلدی كه بر كره ينه مضايقه‌يه كرفتار اولدم. هيچ بر وجه ايله اليمه خرچلق كچمز ایدی. ال اوپمك سنتي ايفا زماني كلدی ديوب ينه حضرت خداوندكاره كيتدم. -پك اعلا خاطريكي خوش طوت كه بوكون سكا ياغلی بر لقمه كله‌جكدر- بيورديلر. او كون اقشامه قدر ملازم آستانه اولديغم حالده بر شي ظهور

ایتمدی. اشارت علیه‌لرینک خلاقی نصل واقع اوله بیلور دیو بو ضعیفه بر حیرت مستولی اولدی. صولر قارارمغه باشلادقدہ براز یاغمور یاغیور ایدی. اورته‌لق قارارمه‌دن و چامور اولمه‌دن اول اوه کیده‌یم دیوب قاپودن طیشاری یه چیقدم. صو آقینتیسی خارو خاشاق سببیه اوک باغچه‌سنده بریکوب قالمش ایدی بو ضعیف ایاغیه تحریک ایتدی. نهایت آقوب کیتدی ناکاه بر کوشه‌ده ایاغمه بر ایپ ایلشوب طولاشدی. ایاغمی چکدیکمه درونده کموش اقچه بولنان بر کمر اولدیغنی کوردم. و قولتوغمه صیقیشدروب اوه کیتدم، صایدیم یدی یوز غروش ایدی. آندن بر قسمنی عیالمه ویردم و بر قسمنی ده لوازمه و کندی معیشته صرف ایتدم. ایرتسی کون ینه اوپله‌جه یوزیمی اکشیده‌رک یعنی فتوح حاصل اولمدیغنی ایما مقصدیه حضرت خداوندکاره کیتدم. درحال اشارت بیوردیلر که —عثمان اوتانمازمیسک که اقچه‌پی کمر ایله اوه کوتوردک و شمدی افلاصدن دم اورپیورسک-مبارک ایاقلرینه قپانوب توبه ایتدم.

سلطان رکن الدین زوجه‌سی بولنان ملکه سعیده کوماچ خاتون نقل ایلدی که؛ سلاتین قدیمه سرائلرینک برنده بر طاقم قادینلر ایله اوطورمش ایدک. ناکاه حضرت خداوندکار عظم الله ذکره قپودن ایچرویه کیردی-چابوق! خانه‌دن طیشاری چیقیکز- بیوردی. درحال یالین ایاق خانه‌دن طیشاری فی‌رلادق. جمله‌مز طیشاری یه چیقدیغمزده صفه‌نک طاوانی چوکدی. مبارک ایاقلرینه کپاندق و شکر حق ایفا ایلدک. و ارباب حاجاته صدقه‌لر ویردک.

بر کون حضرت خداوندکارک اهل دنیادن بولنان مریدلرندن بریسی حال احتضارنده حضرت خداوندکارک اوچ کون قبرمک باشنده بولنملرینی ارزو ایدرم دیو وصیت ایتدی. مومی الیهک وفاتندن صوکره بر کون کاملاً آنک قبری اوزرنده اوطوردیلر. کیجه متوفاتک اوغللرندن بر قاچی رؤیالرنده پدرلرینک تمیز البسه‌لر کیوب صالنه صالنه کلدیکنی کوردیلر و حالک ندر دیو صوردیلر. جواب ویردی که قبره وضعی متعاقب بکا عذاب ایتمک ایچون زبانلردن بر قاچی حاضر اولدیلر ولکن حضرت مولانایه رعایه یقینه کلمدیلر. ناکاه رحمت ملکی بر کوشه‌دن ظهور ایدوب ملائکه عذابه دیدی که هایدی سز کیدیکز که حق جل و علا حضرتلری بو شخصی درگاه مولانایه قویوب عفو و مغفرت ایلدی.

ز آن بیا ورد اولیارا بر زمین ** تا کندشان رحمه للعالمین

ترجمه

کتیردی اولیای حق زمینه ** که رحمت اولسون آنلر عالمینه

بر کون حضرت خداوندکار پازاردن کچدیکی صره‌ده ترکک بریسی ترکجه (دلکو! دلکو!) دیه باغیارق تیلکی صاتار ایدی. حضرت خداوندکار ایشیدنجه نعره آتوب چرخ اورهرق روان اولدیلر و بو غزلی بیان بیوردیلر:
دل کو دل کی ازکجا عاشق و دل ** زر کوزرکی زر ازکجا مفلس وزر

ترجمه

هانی دل؟ هانکی دلی صورمده‌سک ** هانی زر؟ هانکی زری ایسترسک

هانی زر؟ هانکی زری ایسترسک ** نرده زر؟ مفلس ایله زر نه کزرا!

شیخ صدرالدین رحمه‌الله علیه بر کیجه رؤیاسنده رسول صلی الله علیه و سلم افندمی کندی خانقاهنی تشریف بیورمش و صدر صفه اوزرنده اوطورمش و احباب ایله اولیا صاغنده و صولنده صف باغلامش کوردی. حضرت خداوندکار قدس سره دخی اوراده حاضر اولدی. حضرت رسالتپناه صلی الله علیه و سلم افندمز جناب خداوندکار حقنده عنایت بیوروب روی سعادت‌لرینی ابی بکر صدیق رضوان الله علیه حضرتلرینه چوپره‌رک —فرزند مقبلک وارد و آنکه کوزمز آیدین اولدی- بیوردی و بر موضعه اشارتله حضرت خداوندکاره اوطورملرینی امر ایتدیلر. صباحلین حضرت خداوندکار شیخک خانقاهنه کیتدی. شیخ استقبالنه قوشوب صدره اوطورتمق ایچون اکرام ایلدی. ممکن اولمدی. و —حضرت رسالتپناه صلوات الله علیه افندمزک اشارت بیوردقلری محله اوطوره‌لم-دیوب اورایه اوطوردیلر. شیخ او حضرتک ضمیر پاکنک روشنلکنی تحسین ایدوب صورت رویایی شرح ایلدی، حضرون دخی دیکله‌دیلر. حضرت خداوندکار طیشاری یه چیقنجه شیخ

اصحابنه وصیت ایلدی که؛ صاقین آنلرک حضورنده کوللرکزی جمع ایدیکز زیرا او جمله کوللرک احوالنه مطلعدر.

اوائل وقتلرنده بر وقتده حضرت خداوندکارمز -عظم الله ذکره- وعظ ایدرلر و موعظه لرنده حضرت موسی و حضرت حضر علیها السلام حکایه سنی تقریر بیوررلر ایدی. مریدلردن مولانا شمس الدین نامنده بریسی ده مسجدک بر کوشه سنده بر شخصی کوردی دائما باشنی صالار و -طوغری سویلیورسک و ايو نقل ایدیورسک، کویا بز اولمشسک- دیر ایدی. بو شخصدن بو سوزی ایشیدنجه آنک حضر علیه السلام اولدیغنی بیلدی و استعانه ایچون الیه اتکنی طوتدی او ذات شریف دخی اتکنی چکوب غائب اولدی.

بر دفعه حضرت خداوندکار بالجمله اصحاب ایلہ جلال الدین فریدونک باغنه کیتمشدر و اوراده تصادفاً جمعیت واقع اولمغله چوق حرکت بیورمشدر ایدی. سماعدن صوکره اصحابک هر بریسی بر اغاجک آلتنده استراحت ایلدیلر. حضرت خداوندکار دخی اصحابک استراحتلری ایچون بر لحظه مراقب اوطوردیلر. اصحابک جمله سی اویقویه واردقده کندیلری قالقوب استغراق تام سببیلہ باغ ایچونده کزینورلر ایدی.

جمله اصحابدن اولوب علوم کیمیا و سیمیا ده ماهر بولنان مولانا بدرالدین تبریزی او صهرده بیدار اولوب کندی کندینه - موسی علیه السلام و جعفر صادق رضی الله عنه و آنلرک امثالی انبیا و اولیای صاحب کشف علم کیمیایه مطلع ایدیلر. عجباً حضرت خداوندکارک دخی اطلاعی وارمیدر یوقمیدر- دیو تفکر ایدر ایدی. او ائنده ناکاه حضرت خداوندکار آنک باشی اوجنه کلوب -بدرالدین! نه ایشده سک و نه دوشونیورسک؟- بیوردی. مومی الیه یرندن فرلایوب قالقدی. حضرت خداوندکار -شو طوغله پارچه سنی بکا ویر- بیوردیلر. او ده صیجریوب اوراده بولنان طوغله پارچه سنی آلهرق مبارک اللرینه ویردی. آنک الندن آلوب جبه لرینک ایچنه چکدیلر. و دیگر اللرندن طیشاری یه چیقاروب بدرالدینه آل! دیوب ویردیلر. آی آیدینلغنده باقدقده ممسوخ و شفاف بر لعل کوردی که رنک و شعاعی کوز قماشدیر ایدی. بوندن صوکره بیوردیلر که (مردان طاشی لعل و کوهر یاپه بیلرلر. فقط آنلرک بوندن دها عظیم بر مشغولیتلری واردر) بدرالدین غایت دهشتدن بر نعره اوردی که اصحابک جمله سی اویقودن اویندیلر. و بر چوق اویقوسزقلردن صوکره استراحت بیوره جقلری زمان نعره بی فائده ایلہ حضرت خداوندکاری اویندردک دیو آکا طارلدیلر و مومی الیه دخی (ای عزیزان! خداوندکار خیلی وقتدن بری اویناق اولوب باغک اطرافنده جولان بیوررلر) دیدی. و احوالی اولدیغنی کبی شرح ایتدی؛ اصحاب او لعلی آرادیلر فطت ینه طوغله پارچه سی اولمش ایدی. بو نوع کرامات اولیاءاللهدن کثیر المنقولدر. و حضرت خداوندکار بیض الله غرته بو تقریری غزلنده تصدیق و بیان بیوررلر:

ای عاشقان ای عاشقان من خاکرا گوهر کنم ** ای مطربان ای مطربان دوشا برزر کنم

ترجمه

عاشقان! طوپراغی گوهر یاپارم ** مطربان! دفتری پرزر یاپارم

و ینه بیوررلر:

خاک چون در کف من زرشودو نقره خام ** چون مرا راه زند فتنه گر زر و درم

ترجمه

خاک مادام که دستمده اولور هپ زر و سیم ** باکا رهزمنی اولور فتنه جی آلتون، آقچه

و ینه بیوررلر:

زکیمیا عجب آید که زر کند مس را ** مسی نکر که بهر لحظه کیمیا سازد

ترجمه

تخاسی آلتون ایدر کیمیا عجیبدر بو ** نخاسه باق که بهر لحظه کیمیا چیقار

و ینه بیوررلر:

عیسی مسترا زر کند ور زربود گوهر کند ** گوهر بود بهتر کند هم بگزر داز بهتری

ترجمه

عیسی نخاسک زر یاپار آلتون ایسه کوهر یاپار ** کوهر ایسه بهتر یاپار هم آرتریر بهترلکی

کامل باقر کی اولان وجود ناقصی تام عیارلی آلتون و بلکه ده اکسیر اعظم یاپنجه باقری آلتون و یا طاشی کوهر یاپه بیلمسنه نه دن تعجب ایدیورسک.

بر دفعه سلطان رکن الدین و امیر پروانه جمعه کوئی وعظ بیورملرینی حضرت خداوندکاردن نیاز و استرهم ایدوب آنلره قبول بیوردیلر. تصادفاً جمعه کوئی اول صبحدن بری بی حد استغراقلری وار ایدی. خلقک مراجعت و کورلتیلرندن قاچوب میخانه نك بر کوشه خرابنده مستغرق جمال بیچون اولمش ایدیلر. بر غزلرنده او حالک صفتندن بیان بیورمشلردر. قدس الله سره العزیز:

بیت

درخانه خمار و خرابات که دیدست ** معراج و تجلی و مقامات افندی

ترجمه

میخانه ده کیم ایتدی عجب سیر و تماشا ** معراجی، تجلی بی، مقاماتی جدالده وقت استغراقده میخانه لره کیتمه لری خلقک مراجعت و ازدخامی سببیه و قتلرندن کیرو قالماق ایچون ایدی. نته کم بیوررلر:

بیت

در کوی خرابات مرا عشق کشان کرد ** و آن دلبر عیار مرادید و تشان رد

ترجمه

سمت میخانه ده قوردی بکا عشق خیمه سنی ** کلدی او دلبر عیار بکا ویردی نصیب قدم نهاده اولدقلری هر میخانه بی امرا و معتقدان عاقبت مسجد یاپارلر ایدی. والحاصل بالجمله اکبر جمعه کوئی نمازدن مجلس وعظده بولنمق اوزره مسجده کیتدیلر. جماعت اصحاب او حضرتی بوله مدیلر. چلبی روحانیان حسام الحق والدین حضرتلرنک امری اوزرینه جناب خداوندکاری آرامق ایچون هرکس بر طرفه کیتدی؛ آریانلردن بریسی ذات شریفلرینی بر میخانه ده بولدی. علی العجله عودت ایدوب حضرت چلبی یه اعلام ایتدی. حضرت چلبی کمال تقواسیله برابر جمعه کوئی بالضروره میخانه لر جانبته متوجه اولدی. یاقلاشنجه بیوردی که - کوزلریمی قاپادم ذات حضرتلرینه قریب اولنجه بکا خبر ویرکز که کوزلریمی روی مبارک رینه آچه ایم- وقتاکه حضرت خداوندکاری کوردی، دیدی- خداوندکارم میخانه یه می چادر قوردک- بیوردیلر- حاشا که چلبی حاشا که- آندن صوکره حضرت چلبی ذات شریفلرینک قبول موعظه بیوردقلرینی و انتظار اکبر کیفیتنی عرض ایلدی. اورادن قالقوب مسجده کلدیلر. فرض و سنت ادا اولنقدن صوکره جناب خداوندکار کرسی یه چیقوب کندیلرنده اولان حالدن ناشی شوق و سوز عظیم ایله جکردن و کولکدن چیقان بی حد آتش انکیز آهله ایله بو ایکی بیٹی اوقودیلر:

شعر

ای خوشاشب کز و صال یار مارا دوش بود ** مشتری در طالع و خورشید در آغوش بود
هر قدح کز می بمن دادی بگفتی هوش دار ** ای مسلمانان درین حالت چه جای هوش بود

ترجمه

ای نه خوش بر لیلدر که وصل یاره دوش ایدی ** مشتری طالعه ده هم خورشید در آغوش ایدی
هر قدح صوندقجه دیردی عقلکی باشنده طوت ** مسلمانلر عقل اولورمی آنده که سرخوش ایدی
بو بیٹی اوقور اوقوماز آنلرک معامله لرینک عکس و انوارندن بالجمله خلایق آغلامغه باشلادیلر و ضیع و شریفدن بر اوغوردن فریاد و فغان ظاهر اولوب خیلی دم آغلادیلر.

مصرع

سخن کز جان برون آید نشیند لاجرم دردل

ترجمه

اگر جانندن چیقارسه سوز کوکلده یر طوتار البت
جماعت کریه دن صوکره کندیلرینه کلدکلری وقت کوردیلر که حضرت خداوندکار کرسیدن اینوب کیتمش ایدیلر.

حضرت خداوندگار دائماً اصحابنه وصیت بیوررلر ایدی که هر نه حالده اولورسه م اولهیم اکر فتوالر کتیررلر ایسه منع ایتمیوب بکا کتیریکز تا که مرسوم فتاوی بزه حلال اوله و حالت استغراق و سماعده اصحاب دوات و قلم احضار ایدوب دست مبارکترینه ویررلر و آنلر دخی جواب شافی یازارلر ایدی.

بر کون تصادفاً فرقه مخالفه آره سنده موجب اختلاف اولان بر مسئلهیه دائر جواب یازدیلر. او قتوی فقه و تفاسیرده و امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلرینک اقوالنده عصرک علماسندن بولنان مولانا شمس الدین ماردینی نک الله کچدی و مشارالیه حضرت خداوندگارک رباب دیکله ملرینه معترض ایدی. او فتاوی جملہ علمانک استاد و پیشواسی اولان قاضی سراج الدین ارموی رحمة الله علیه حضورینه کوتوروب او جوابک بطلانندن بحث ایتدی.

مقربان حضرت خداوندگاردن بولنان مولانا اختیارالدین او مجلسده حاضر ایدی. بو حالدن جانی صبیقله رق قالب حضرت خداوندکاره کلدی و ماجرای عرض ایلدی. حضرت خداوندکار تبسم بیوردقدن صوکره دیدیلرکه - کیت موالی یه بندن سلام سویله و دی که بلا تحقیق درویشلر حقنده طعنه ایتمک موافق دکلد. مولانا شمس الدین حلبده ایکن شرح فتاوی یه دائر ایکی جلددن عبارت بر کتاب صاتون آلمش و بر مدتدن بری مطالعه سیله مشغول اولمامشدر. کتبخانه لرنده تحری بیورسونلر بولداقلرنده آنک فلان بابنده و فلان صحیفه و سطرنده بو مسئله نک حقیقتی بیان اولنمشدر. مطالعه ایتسونلر - همان شیخ اختیارالدین کیدوب حضرت خداوندکارک سلامنی آنلره تبلیغ ایدرک احوالی اولدیغی کبی تقریر ایتدی. جمله سی قیام ایتدیلر. آندن صوکره مولانا شمس الدین حاضرונה دیدی که - حلبده کتاب مبیاعه ایتدیکم و خیلی مدت مطالعه ایتمدیکم طوغریدر. لکن اخبارات سائره یی تحقیق لازمدر - مولانا سراج الدین کتابک اورایه کتیریلوب تحقیق اولنمسنی رجا ایلدی. مولانا شمس الدینک مخدومی کیدوب کتابی کتیردی. حضرت خداوندکارک اشارت علیه لری وجهله باب و صحیفه و سطر ی صایدیلر. تمامیه او مسئله یی اولدیغی کبی اوراده یازلمش کوردیلر. حضارک جمله سی او حضرتک نور ولایتندن متأثر اولوب قوت مکاشفه و حسن کرامتترینه متعجب اولدیلر.

استطرداد

معلوم اولدیغی اوزره او وقتده هنوز اصول طباعت ایجاد ایدلماش اولدیغندن کتابلر ال یازیلریله استنساخ اولنور و بر کتابک نسخه سی متعدد اولسه ده صحیفه و سطرلری تخلف ایدر ایدی. بناءً علیه مولانا شمس الدینک حلبده کتاب مبیاعه ایدرک خیلی زمان مطالعه ایتدیکنی بیان ایتمک نصل نور مکاشفه یه محتاج ایسه مشار الیه کتبخانه سنده بولنان بر یازمه کتابده کی فتوانک هانکی صحیفه و سطرده مندرج اولدیغنک اخبار بیورلمسی ده او یله جه بر کرامت باهردر.

مشارالیه مولانا جلال الدین نقل ایلدی که بر کیجه عالم منامده حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم افندمزی کوردم. اوطور مشلر ایدی. حضور رسالتپناهیلرینه کیدوب سلام ویرر ایدم. مبارک یوزلرینی چویرلر ایدی. چویردکلری جانبه کیدر ایدیم. آنلر دیکر جانبه چویرلر ایدی. عاقبت سوزه آغاز ایدوب دیدم که - یا رسول الله صلی الله علیه وسلم بو قدر سنه امید عاطفت و عنایتکز ایله زخمترلر چکدم. و احادیت و احکام شرعیه نک تحقیقنه جهد و غیرت ایدوب بالجمله اهل اسلامک حل مشکلرینی مساعی سائرمه تقدیم ایلدم. شمدی بو ضعیفک محرومیتنه هیچ بر سبب کوره میورم - حضرت رسالتپناه صلوات الله علیه بیوردیلر که [اوت، بونلرک هپسی طوغریدر فقت سن بزم اخوانمه نظر انکار ایله باقیورسک. بو ایسه جمله کناهلرک فوقنده در] او کوندن بری سلسله محبتی یوز قات ایدوب احوان ماضیه نک استغفار یله مشغول اولدم، لکن الامور مرهونه باو قاتها حکمنجه هنوز شرف ارادت ایله مشرف اولمامش ایدم. عاقبت آنی الذکر کرامتی دخی مشاهده ایلدم.

مولانا شمس الدین ماردینی دن منقولدر که بیوردی؛ بر کون حضرت خداوندکارک مدرسه سنده اجتماع عزیم وار ایدی. بالجمله امرا و اکابر اوراده حاضر اولوب سماع کرم اولدی. بزم مدرسه مز دخی اوراده اولدیغندن اصحابک ایتدکلری او ذوقلر استماع و مشاهده اولنیوردی. قالبوب تبدیل جامه ایدرک آشنالر و خدام غلبه لغی آره سندن کنندی اوطه ایچنه آتوب بر کوشه ده آدملرک آرقه سنده سورة سجده تلاوت یله مشغول اولدم. محل سجده یه کلیر کلمز حضرت خداوندکار سجده یه واردیلر. بو سجده احتمالکه تسادفاً واقع اولدی دیدم. دیکر بر سورة شریفه او قودم ینه سجده محلنده سجده ایلدیلر. بلکه سماع سجده سی قبیلندنر دیدم. دیکر بر سورة

شریفه قرائت ایتدم. ینه سجده محلنده سجده ایلدیلر. بکا یقین حاصل اولدی که آنلرک نظر مبارکری لوح محفوظه مقابلدر. کندی کنیمه دیدم که -ای محبوب بو قدر حجت و برهان کوردیکک حالده نه زمانه قدر بویله برکونشدن پرده حجابده قاله جقسک- بعده طیشاری یه چیقوب اوه کیدرک نه قدر اوغللرم و شاکردلرم و اهل بیتم وار ایسه جمله سنی آلدیم. بیت السعوده متوجه اولدم. قریب اولدیغمه وصولدن اول شیخ محمد خادم کلوب قاپوی آچدی - نه خبر! دیدم- شمدی حضرت خداوندکار امر بیوردیلر که آشنالردن بر طائفه کلیور چابوق طیشاری چیقوب قاپوی آچ- دیه جواب ویردی. معیتمله ایچرویه کیویوب صف نعالده طورهرق عذر و استغفار ایله مشغول اولدم. نهایت حضرت خداوندکار عنایت بیوردیلر. ایلرویه کیتدم و یوز بیک استشفاع ایله اللرینی و آیاقلرینی اوپهرک کوزیمه سوردم و بتون اولادلرمله شرف ارادت مشرف اولدم.

حضرت خداوندکارک استغراقی و ظاهرندن فراغتی بر مثابهده ایدی که اگر ناکاه پاپوشلری چامورده قالسه ایدی ولکن طار اوله ایدی. اولدیغی محلده ترک ایدوب یالین آیاق یورورلر ایدی و اگر فقرادن بعضیلری ذات شریفلرینه کلوب بر شی ایسته سهرلر ایدی مبارک آرقه لرندن جبهلرینی چیقاروب آنلره ویرلر ایدی و کوملکرینی ده بویله جه تصدق بیوررلردی. بو سببدن البسه چیقارمغه حاجت قالماق و وقت ایثارده تن مبارک لردن چیقهبیلیمک ایچون کوملکرینک اوگی جبهلری کبی اچیق ایدی. هر کیمه که کوملکرینی ایثار ایته سهرلر ایدی امرا و اکابر شکرانه اولهرق بر چوق پاره ویروب آلرلر و شبهه سز ایکی جهانده سرفراز اولورلر ایدی.

زمره اصحابدن بولنان مولانا مجدالدین اتابک دائما چله یه کیرمک ایستر ایدی. بر کون حضرت خداوندکاردن رجا و التماس ایتدی. بعدالقبول آنی کندی رفیقی ایله مدرسه ده یکدیگرینه متصل ایکی حجره ده چله یه اوطورتدیلر؛ بر قاچ کون صوکره آکا آچلق تأثیر ایدوب طاقتی طاق اولدی. رفیقیله آچلق ضرورتندن بحثله کیجه متفقاً حجره لرندن چیقوب احبابلرندن برینک خانه سنه کیتدیلر و آچلقلرینک درجه سنی سویلدیلر. او عزیز آنلر ایچون بر قاز طولمه سی ترتیب ایتدی. آنی ییدکدن صوکره کلوب حجره لرنده اوطوردیلر. صباح اولدقده حضرت خداوندکار عادت سنیه لری وجهله حجره نک قاپوسنه کلدیلر و مبارک پارمقلرینی حجره نک قاپوسنه سوروب قوقلادیلر و آندن صوکره بیوردیلر که (اصحابنا بو حجره دن ریاضت قوقوسی دکل قاز طولمه سی قوقوسی کلیور) هر ایکیسیده مبارک آیاقلرینه قاپاندیلر و توبه استغفار ایدوب -بویله بر بحر رحمت طوررکن انسانک کندی سنی خلوت کوشه لرنده حبس ایتمه سی سعادتسرلکدر- دیدیلر.

باروی تو کفرست بمعنی نکریدن ** یا باغ صفارا بیکی تره خریدن

ترجمه

کفر اولدی یوزک ترک ایله معناله طالمق ** یا بر ورق باغ صفایه صاتون آلمق

بر کون حضرت خداوندکار محله دن کچیور ایدی. چوجقلر کلوب مبارک اللرینی اوپوب تعظیماً اکیلدیلر. حضرت خداوندکار دخی بالمقابله آنلره اکیلدی. آنلردن کوچوک چوجغک بری اویونله مشغول ایدی-خداوندکار! بر آز طور بنده کلوب ال اوپه یم-دیددی. ذات حضرتلری چوجق اویوننی بیتروپ شرف دستبوس ایله مشرف اولنجه یه قدر صبر بیوردیلر. او حضرتک خاص و عام حقنده که تواضع و خلق کریملرینی بوندن قیاس ایتملی.

اصحابک اکابرندن بولنان مولانا فخرالدین سیواسی رحمة الله حمای محرقه یه طوتیلوب بر مدت اسیر فراش اولدی و اطبا انی تداویدن عاجز قالدیلر حضرت خداوندکار عیادتنی تشریف ایدوب امر بیوردی؛ صویولمش صارمساق کتیردیلر، دوکوب قاشیقله آکا ویردیلر اطبا خسته یه صارمساق یدیرلدیکنی ایشیدنجه آنک صحتندن نومید اولدیلر. لطف خدا ایله او کیجه ترله دی صحت بلمغه باشلادی. اطبا بونی مشاهده ایدنجه بو حال قاعده طبه و قانون حکمته مستند دکل بلکه حکمت الهیدر دیدیلر. نته کم بیوررلر قدس سره العزیز:

بیت

هکیمیم طیبیم زیغداد رسیدیم ** بسی علتان را زغم باز خریدیم
حکیمان الهیم زکس مزد نخواهیم ** که مادر تن رخبور چواندیشه دویدیم

ترجمه

حكيمز بر طبييز كلك ايشته سمت بغداددن ** نيجه مرضايي قورتاردق غمندن ايتدك آسوده
حكيمان الهى بز دكل مقصودمز اجرت ** شتاب ايتدك وجود خستهيه مانند اندیشه

جلال الدين فريدون رحمة الله اليه حضرت خداوندكاره كثر خوابدن شكايه ايتدى. خشخاشك ايچنى
چيقاروب يمه سنى امر ايتديلر. آنى بيدكدن صوكره عاقبت چوق اويقوسزلقدن دماغنه خلل كلى. نهايت ينه
حضرت خداوندكاره مراجعت ايدوب شفا استدعا ايلدى. مزاجنده اعتدال ظاهر اولد. هر نه سبب رنج و عنا
اولورسه رجال اللهده آنى مبدل صحت و شفا و آنك عكسنى اجرا ايدهجك قدر قوت اولدينى آشكارد.
گرولى زهرى خورد نوشى شود ** ورخورد طالب سيه هوشى شود

ترجمه

گرولى زهر ايچسه او شرب اولوركك ** طالب ايچسه عقلنه ظلمت اولور

بركون حضرت خداوندكار سقف خانه اوزرنده ايدى. اصحابدن بر طائفه خانه دروننده حقايق و معانى
بحثيله مشغول ايديلر. آنلردن بريى شدت شوق و ذوق سببيله حرارتلى جكرندن بر آه سرد چكدى. بر شخص
معروف سوقاقدن كچمكد ايدى. بو آه صداسنى ايشيدوب طام اوزرنده حضرت خداوندكارك علتنى ايشيديكز
ديدى. ذات حضرتلرى دخى سائقه غيرت ايله اكيلوب -بقالم علت كيمه واقع اولور- بيورديلر. تقدير ربانى ايله
او شخص بر علتته كرفتار اولدى و علت مذكوره تمادى ايدوب تداويسندن عاجز قادى بر مدت صوكره حضرت
خداوندكارك انفعالى خاطرينه كلوب بو خسته لغك سببى آنلرك خاطر شريفلرينك انفعالنندن ايلروكديكى بيلهرك
قالقوب ذات حضرتلرينه كيتدى؛ توبه و استغفار ايله مشغول اولدى. توبه سى مقرون اجابت اولمقله او مرض
آندن زائل اولدى.

امير محمد سكورجى نقل ايلدى كه حضرت خداوندكارك ارتحاللرندن صوكره شهزاده (كيغاتو) اقسرايه
كلوب امرا و اتراكى دعوت ايچون قونيه يه ايلچى كوندردى. آرناوودلردن بر قاچ كيمسه كستاخلق ايدوب ايلچى
پى قتل ايتديلر. بو حال پادشاهك سمعنه واصل اولدقده عظيم غضب ايدوب بالجمله عساكرك قونيه يه كيدهرك
شهرى محاصره ايتلمرينى و فتح ايتدكلرنده اهالي سنى قتل ايدوب نهب و غارتله مشغول اولميرينى فرمان ايلدى.
او ائناده امرادن هيچ بريى او غضبك دفعنه موفق اوله ميوب بالضروره ايشى جريان طبيعيسنه براقديلر.
قونيه اهالي سنىك وضع و شريف جمله سى او فتنه نك وقوعندن مشوش اولديلر. حضرت خداوندكاره
صبيغمقندن بشقه جاره استخلاص كوره ميوب كافه سى تربه شريفه كيدوب كويه و زارى و تضرى ايلديلر. كيغاتو
او حوالى يه مواصلت ايلدكده كيجه حضرت خداوندكارى رؤياسنده كوردى. او صورته كه هيبه عظيم ايله
قبه شريفلرندن طيشارى يه چيقوب شهرك كنارينه كلهرك دستارلرينى چوزديلر و شهرك اطرافنه طولايوب
دوكومله ديلر. بعده كيغاتونك نژدينه كلوب پارمقلىله بوغازينى صيقره -اي ترك! اي ترك! بو فكر و حركتدن
واز كچ يوقسه جانكى قورتاره مزسك- بيورديلر. كيغاتو اويانوب امراسنى و مقربلرينى جاغيردى. حضورينه
كيتدكلى وقتده آنى لرزان و خائف بولديلر. سببى صوردفقرلرنده رؤياسنى سويلدى. مقربان هپ بر آغزدن ديديلر
كه -بز بو معنائى دوشنيور و لكن خوفمز سببيله عرض ايده ميور ايديك- آندن صوكره عساكرك رجعتلرينه فرمان
اولدى. كوندوز اولنجه كيغاتو بالذات تربه مطهره نك زيارتنه كيدوب بر چوق قربانلر كسدى. تربه شريفه مرتباتنه
صدقات پى حد ايتار ايلدى.

حضرت خداوندكار تراش اولمق ايچون حمامه كيتدكلرنده اكثر اصحاب حاضر اوله رق كسيلن صاچ و
صاليرينى تبرگ تقسيم ايدرلر ايدى. بر فقر ضعيف حمامك بر كوشه سنده اوطورمش، حرته مجالى يوق ايدى.
خاطرندن كچدى كه -اصحاب بكا دخى تبرگ آندن ويرمش اولسه لر نه اولور ايدى- درحال حضرت خداوندكار بر
مقدارينى طولايوب او شخصه يوللادى. و او عزيز بو كرامت لطيفدن دولاي عرض تعظيم ايدوب او حضرتك
مريدانندن اولدى.

حضرت خداوندگار خلقك كثر مراجعتندن ملول اولنجه حمامه كيدر و حمامده دخی راحتسز ايتدكلرنده صومخزنه كيرر ایدی. بر دفعه ينه صومخزنه كيروب اوچ کون اوچ کيجه اوراده توالی تجليات و تتالی بارقاته مستغرق اولمشلر ایدی. اوچ کوندن صوکره چلبی حسام الدين حضرتلری تضرع کثیر ايله طیشاری يه چيقمه لرينی ضستضدعا ایلدیلر. چلبی حضرتلری جناب خداوندگارک مزاج شریفلرینی غایت ضعیف کوردکده کوز یاشنك طاملالری یناقلری اوزرندن آقدی. آندن صوکره -خداوندگارم مزاج شیرفکز بغایت ضعیفدر اکر بو بیچاره لرك استفاده سی ایچون تقویه بیورسه کز نه اولور- دیدی. حضرت خداوندگار بیوردیلر که - ای چلبی! طاغ، بو قدر جسماتی ايله تجلی جلالی یه تحمل ایده مدی بنم مسکین وضعیف اولان تنم اوچ کون اوچ کيجه اون یدی کره شعشعة آفتاب جلال و بارقات انوار جماله نصل تحمل ایدر.

شيخ صلاح الدين زرکوب قنوی قدس الله سره العزيز حضرتلرينك مريدلرندن بریسی حکایه ایتدی که: بر وقتده تجارت مقصدیله استانبول طرفنه کیتدم. وقت عزیتمده حضرت خداوندگار قدس الله سره العزيز افندمک دست شریفلرینی تقبيله کیتدم. تنهاده بکا امر ایتدیلر که -استانبوله کیتدیك وقتده شهرک جوارنده بر قریه واردر او قریه ده موجود کلیسارک اک بیوکی اولوب قریه نك صول جهتنده بولنان کلیسایه کیت و اورتالق تنها اولنجه قپوی چال. راهبرک رئیسنه سلامی تبلیغ ايله- وقتا که طی منازل ایدوب او جانبه واصل اولدم. او قریه یی آرایه رق مذکور کلیسایه کیدوب بلده نك اکبر و رهبانلری طاغلقدن صوکره او راهبک حضورینه چیه رق حضرت خداوندگار سلامی تبلیغ ایتدم. ایاغه قالقوب بالمقابله سجدة تعظیم و پرستش فراوان ایلدی. بنده تعجب و تحیره قالدیم. زیرا حضرت خداوندگار اصلا بو طرفی تشریف بیورماملر و عندالتفحص آکلاشلدیغنه کوره بو شخص دخی اصلا او طرفه کیتماش ایدی. عجبا بونک ضمننده نه کرامت ظهور ایده جکدر دیدیم. والحاصل شخص مزبور بنم حقمده ابدال اکرام ایدرک آلوب حجره سنه کوتوردی و حجره نك قاپوسنی آرقه سندن محکم کلیده دی. آندن صوکره انواع طعام کتیردی. ییدک و او ائناده بر رحله اوزرینه موضوع بر مصحف کوردیم. بونک اوزرینه راهب بکا دیدی: -معلومک اولسون که بن مسلمانم و بو حجره ده تلاوت قرآن مجید واداء صلاة ايله مشغول اولورم. و بو ولایتده هیچ کیمسه نك بو حاله وقوفی یوقدر. و بنم بو ولایتده کی شهرت و عزتم حددن افزوندر. شمدی بنم بو سیریمی بو ولایتده فاش ایتیمیه جککه یمین ایتیملیسک- وثوق عهددن صوکره نماز قیلدق. وقت عصر ایریشدکده قالقوب طیشاری یه چیقدی و قاپوی ینه طیشاریدن کلیده یوب عبادتگاهه کیتدی. بن بر زمان اوطوردیم جانم صیقلدی، و او حجره لرك ایچنده هر طرفه نظر ایدردم اوطه نك بر کوشه سنده بر پرده اصلمش کوردیم. پرده یی آچدم حضرت خاندکاری کوردیم که بر کوشه ده سر مبارکیرینی دیزلری اوزرینه قویوب مراقب اوطورمشلر ایدی. بی حد حیرت و دهشت عظیمه دوچار اولدم. کوزلریمی سیلوب تکرار نظر ایتدم. ینه آنلرک جمال مبارکیرینی کوردیم. طاقتم طاق اولدی. نعره اوروب کندمدن کچدم بر زماندن صوکره عقلم باشمه کلدی. راهبی کوردیم که کلمش الیمی ایاغمی اوغیور بونک اوزرینه دیدی؛ بی وقت اوله رق اوردیغک نعره نه ایدی، بنی رسوایمی ایتمک ایستیورسک. بو قدر مدت اولیاءاللهه ملازمت ایتدک. سنده قوت نفس بوندن زیاده اولمق لازم ایدی. معلومک اولسون که ذات حضرتلری هر وقت بر کره بورای تشریف ایدوب بنی مشرف قیلارلر، ذات حضرتلرندن او قدر تغییر صورته اجازت ایستدیکم حالده اجازت ویرمدیلر. بلکه بو لباسده اسلامیتمی محافظه ایتمه می امر بیوردیلر-

ایرتسی کونی سحر وقتنده بکا یول ویردی و بر مقدار اقچه اعطا ایلدی. و تکفوره خطاباً برده توصیه نامه یازدی. تکفورک سراینه کیدوب مکتوبی کوستردیکمه درحال بنی اعزاز تمام ايله تکفورک نزدینه کوتوروب اوطورتدیلر. و راهب ايله اولان معارفه سابقه می صورتیلر. مومی الیه ايله معارفه مز قدیمر دیدیم. طیشاری یه چیقدیغمه بکا بر خادم تعیین ایتدیلر. اوراده قالدیغم مدتجه اسباب و لوازمی مهیا ایلدیلر. و بنم ویرمکلکم ایجاب ایدن بالجمله رسومی عفو ایتدیلر. و مملکتلرندن چیقدیغم وقت بکا رهبر ترفیق ایلدیلر.

بر کون حضرت خداوندگار کزینیورلر ایدی. جلال الدین فریدون رحمة الله علیه اصحابدن بر طائفه ايله بر چارداقده سلطان ولد قدس الله روحه العزيز حضرتلرينك حضورنده اوطوروب اوزاقدن ذات حضرتلرينك کزمله لرینه باقیورلر ایدی. بر ایش ایچون او حضرته نذر ایتمش اولان یبانجی بر بک مرادی حاصل اولدقندن صوکره بر کیسه آلتون آلوب حضور شریفلرینه کلدی و آنک قبولی ایچون او حضرته آند ووروب آلتونلری آستین

مبارک‌رینه دوکدی. او شخص غائب اولدوقده حضرت خداوندکار درحال آنلرک جمله‌سنى دوکوب کیتدی. جماعت اصحاب آرقه‌لرندن کیدوب مبلغ مزبوری طویلایه‌رق بر مدت وجه معیشتلرینه صرف ایتدیلر.

بر کون حضرت خداوندکار سماعده کرم اولوب بر حالت عجیبه ایله حرکت بیورر ایدی. بر طرفدن سرخوشک بری چیقوب سماع مستانه‌یه باشلادی. مرقوم کندینی حضرت خداوندکاره چاریدقجه او حالت شریفه‌دن رجوع ایدرلر ایدی. اصحابدن بر قاچ کیمسه آنی طوتوب تبعید ایتدیلر. عربده ظهور ایتدی. آنی اینجیتدیلر، حضرت خداوندکار او ذاته طاریلوب بیوردیلر که -شرابی او ایچمشدر، سرخوشلغنی سز ایدیورسکز- آنلرک کمال حاللرینی بوندن قیاس ایتملی.

بر کون حضرت خداوندکار هممه کیتمش ایدی. اصحابده برابر ایدیلر او ائنده حضرت خداوندکار بر خلوته کیروب بر چوق زمان طوردیلر. مدت مکثلری حددن کچدی. نه حالده اولدقلرینی آکلامق ایچون جلا الدین فریدون خلوت قاپوسنه کلدی. خلوتک کاملاً آنلرک وجود مبارک‌لرندن مالا مال اولدیغنی کوروب، او حالک دهشتندن اعضاسنه لرزه دوشهرک بیهوش اولدی.

جلال الدین فریدونک قدیمآ آشنالرندن بولنان تجاردن بر طائفه الفت طریقيله آنک حضورینه کلدکجه حقنده اظهار محبت ایدرلر ایدی. بر مدت آنک راه فقرده عشق و اخلاصنی مشاهده ایتدیلر. حضرت خداوندکارک محبتی آنلرک کوکلرینه‌ده سرایت ایدوب بو حال آنلرک آزادقلرینه سبب اولدی. جلال الدین فریدونه تقریر ایتدیلر که -بز کثرت طلب دنیادن و مال چوقلغندن بیقدق. دنیایه متعلق اولان آرزودن کوکلمز صوغودی. ایسته‌یورزکه بزم ایچون حضرت خداوندکاره رهبرک ایده‌سک. تا که بزده او حضرتک مریدی اوله‌لم- و حضرت خداوندکاره کوستره‌رک نه امر بیوررلرسه آنک موجبنه صرف ایتملری ایچون ماللرینک کافه‌سنى بر پوصله‌یه یازوب مشار البهه ویردیلر. بو معنا آنک رأینه موافق کلامکله برابر فی الحال قالقوب حضرت خداوندکاره کله‌رک صورت حالی تماميله عرض ایلهدی. حضرت خداوندکار عدم خشنودی ایله قالقوب ابریغی آلهرق قدمخانه‌یه کیتدی. و بر چوق زمان مکث بیوردیلر. جماعت تجارک انتظارى حددن کچدیکندن حضرت خداوندکارک مقبرلرندن بولنان مولانا سراج الدین حضرتلرندن قدمخانه‌یه کیدوب جماعتک کیفیت انتظارینی عرض ایلمسنى استدعا ایتدیلر. وقتاکه مشار الیه قدمخانه قاپوسنه کلدی. آنلرک بر کوشه‌ده طوردقلرینی کوردی. طائفه مذکوره‌نک انتظار ایتمکده اولدیغنی اخبار ایتدی. خداوندکار بیوردی که:

-ای سراج الدین! بز نره‌ده، دنیا نره‌ده بو نجاساتک، قوقوسی بتون دنیا و اهل دنیانک قوقوسندن بورنمه ده‌ا اُبی کلیر. ایجاب ایدرکه بو جماعته اعتذار ایدوب دیه‌سک که: اگر مطلوبکز، راه حق ایسه مالکزی کندى الکز ایله صرف ایدیکز. والله اعلم.

حضرت خداوندکارک جواری رحمت پروردکاره انتقالی بیاننده‌در

مجموع وجود حکمت ربانی ایله درت عنصر متضاددن ترکیب ایتمش و بو درت عنصردن هر بر جوهرک طبع خاصیتی دائماً کندی اصل و مرکز‌لرینه متوجه بولنمش اولدیغندن یکدیگریله متناز ایدرلر. بعضاً بو درت عنصردن صویک رطوبتی غلبه ایدوب چراغ حرارتی منطفی قیلارو بعضاً حرارت طبیعت او عیة رطوبتی احراق ایدر. و بعضاً هوا ترکیب خاکی تعجین اصلیدن پراکنده ایلر و بعضاً مزاج خاکی اوزره بولنان ییوستک کثرتی مجموع ترکیبی متحلی قیلار. ولکن نور قدسک فیضی اولان روح کندیسند بولنان لطافت و اعتدال اصلی حسبيله بولنلرک جمله‌سنى حد اعتدالده طوتار. فقط او دخی عالم علویدن بو سرای سفلی یه نزول ایدرک امر پروردکار بیچون ایله قید تنده قالمش اولدیغندن دائماً عالم اصلینک آرزوسنده‌در.

بو وجودده اراده حق حاصل اولدیغی وقت اگر اهل رشد و سعادتدن اولور و مدت حیاتده شرف نفس و کمالات قدس حاصل ایدوب قابل تجلیات اولورسه -ارجعی الی ربک راضیه مرضیه- نداسی کوش هوشنه واصل اولدوقده عاجلاً بو مهیط خاکدن قبة افلاک پرواز ایدوب -فی قانديل العرش عند مليک مقتدر- یعنی مليک مقتدر عندنده عرشک قنديللری ایچنده متمکن اولور و اگر اهل شقاوتدن اولور و زمان حیاتده طبیعت کوله‌سی وشهوت اسیر اولهرق ایاغنی جاده شریعتدن رحمن اوزرینه -نعوذ بالله من ذلك- اختیار ایدر ایسه روز

اجل و وقت موعود ایریشدیکي کون فرادیس عرشه اوچمق ایستر ایسه ده عوارض طبیعتک احاطه سی و جسم کثیفه اولان مصاحبتی سببیه عالم اصلی یه پرواز ایده میوب آنی عین بر زخده مقید قیلارلر.
 بناءً علیه ارباب عقله یقیناً معلومدر که بر آدم اصلاً تأثیرات و هواجسی فلکی و نفسانیدن محروس و مصون اوله ماز و دائماً قوای بشری بو ترکیبدن تجرد اقتضا ایدر. حتی اگر بو وجودک بقاسی ممکن اولسه ایدی عادل مزاج ایله متصف اولان افضل موجودات و اکمل کائنات علیه افضل الصلوات افندمز حضرتلری طول عمر ایله کافه ناسدن ممتاز اولورلر و کندیلریده دائماً حقندن بقای نف طلب بیوررلر ایدی. لکن نور معرفت و علم نبوتله تیقن بیوردیلر که لقاء جمال و جلالک سبحانی عز شانه و عظم برهانه بو وجوده ممکن اولماز وه بو هیئت کثیف محیطک ترکیبی لقاء لطیف لطیفک مشاهده سنی محیط اوله ماز بلکه بو خلعت نفع و ضررک ظهوری خیر و شرک تفریقی ایچون پیدا اولدیغنی و بو عالم فانی او عالم باقینک ترلاسی بولندیغنی بيلمشد. زیرا -الدنيا مزرعة الاخره- یعنی دنیا آخرتک ترلاسیدر. تاکه شب جهالته زمین دنیایه هر نه اکمش ایسه ک آخرت کوننک صباحنده بو نهالک ثمره سنی همان مشاهده ایدرسک. نته کم حضرت خداوندکار بیوررلر:
 درخت برگ بر آید ز خاک و عین گوید ** که خواجه هرچه بکاری تراهمان روید

ترجمه

درخت و برگ زمیندن چیقوب بونی سویلر ** افندی هر نه اکرسه ک آنی بیچرسک سن هرکیمه دولت ابدی قاعد و سعادت سرمندی زائد اولورسه سفر آخرتی ملاحظه ایجاب ایتدیکنی بیلیر. و شبهه سز او طریقک زاد و لوازمی تدارک ایدرک دائماً جمع زخائر حسنانده قاصر اولماز و بو وجود عاریتدن چیقدیغنی و بو سرای فنادن دار بقایه رحلت ایلدیکی وقت کام و مرادینه کوره بر منزل و متکئین علی سرر متقابلین ترتیبیه مترتب بر درگاه کورور و اکر نعو زبالله بو سرای سرورک غروریه مغرور اولوب حیوانلر کبی مرعای دنیاده بیخبرانه آنک مشتهیاتیه مشغول و بلنمش ایسه یارین عرصه هاویه جحیمک اودونی اولوب ابدالابدين پای املی حبس خذلانده باغلانهرق -فوا اسفاه واحجلتاه- دیو فریاد ایدر. ایشته بو سببدن طولای انبیا و اولیا علیهم السلام بو زرین طاق و ایوانه و سرا پرده رنکینه اصلاً التفات ایتماشلردر. تاکه آنک غبار شهوئی و عار عیبی آنلرک دامن معامله لرینه متشبث اولمیه و دائماً حضرت عزتدن فنای وجود و سفر دارالخلودی طلب ایتماشیر و عالم و عالمیانیده آکا ترغیب و تحریض ایله مشلردر. نته کم حضرت خداوندکارمزد قدس الله سره العزیز اسرار موتی بیان خصوصنده بیورمشر و طاتلی برهانلر و رنکین مثاللر ایله آنک آجیلغنی بتون عاشقک دماغنه طاتلی کوسترمشر و موت قورقوسندن امین ایتماشلردر. بویه بیوررلر:

شعر

ای که ازین تن قفص می پری ** رخت ببالای فلک می پری
 زندگی تازه به بین بعدازین ** چند ازین زندگی سببری
 مرگ حیاتسن و حیاتست مرگ ** عکس نماید نظر کافری
 خانه تن کرشکندهین منال ** خواجه یقین دان که بزندان دری

ترجمه

ای قفس تندن اوچان یار جان ** رختکی افلاکه ایدرسک رسان
 نازه حیات کورده یاشا بعدازین ** سرسریانه یاشامقدن اوصان
 موت حیاتدر و حیاتدر اولوم ** کافر آنک عکسکی ایلر کمان
 کر ییقیلورسه تن اوای آغلامه ** محبسکی ییقدک افندی اینان
 و دیگر بر غزلده بیوررلر.

بیت

در پرده خاک ای جان عیشی ست به پنهانی ** واندر تتق غیبی صد یوسف کنعانی

ترجمه

بو پرده خاکیده بر کیزلی معیشت وار ** وار پرده غیبی ده یوز یوسف کنعان
 و دیگر بر محله بیوررلر:
 چکونه بر نپرد جان چواز جناب جلال ** خطاب لطف چوشکر بجان رسدکه تعال

ترجمه

نصل که اوچماز او جانہ کلنجه قند کبی ** او دم جناب جلالدن خطاب لطف تعال
و دیگر بر مقامده بیوررلر:

بیت تو مثال ذوالفقاری تن توغلاف چوپین ** اگر آن غلاف بشکسته دل چرائی

ترجمه

قلیجه شبیهسک سن بو تنک ده تحته قیندر ** او قینک قیرلمه سندن نیه دلشکسته سک سن
وینه بیوررلر:

گر بشکنداین جامم من غصه نیاشامم ** جامی دیگر آن ساقی در زیر بغل دارد

ترجمه

بو جامی کر قیرسه بن غم ییمم آندن هیچ ** قویننده او ساقینک بر بشقه قدح واردر
کندی یقین و وثوقلرینک بیانی خصوصنده دیگر بر غزلده بیوررلر:

شعر

دشمن خویشم و یار آنکه مارامی کشد ** غرق دریائیم مارا موج دریای کشد

ترجمه

کندیمه خصم بزی قتل ایلیندر دوستمز ** غرق دریایز بزی امواج دریا اولدورر
و دیگر بر غزلده عاشقک موتنی بیان خصوصنده بیوررلر:

بیت

عاشقانی که با خبر میرند ** پیش معشوق چون شکر میرند

ازالست آب زندگی خوردند ** لا جرم شیوه دیگر میرند

تو گمان می بری که شیران نیز ** چون سگان از برونر میرند

ترجمه

خبر کلدیکده سن عشاقی کورکه ** شکر وش پیش دلبرده اولورلر

ایچوب بزم السنده آب حیدن ** آنکچون طرز دیکرده اولورلر

صانیرسک سن که ارسلا نلرده اوילה ** سگ آسا خارج درده آلورلر

و ینه دیگر بر غزلرنده بیان بیوررلر:

هر که بمیر دشود دشمن او دوست کام ** دشمنم از مرگ من کور شود والسلام

ترجمه

هپ اولن آدمک دشمنی مسرور اولور ** اولدیکم آنده عدولر کور اولور والسلام

و ینه بیوررلر قدس الله سره:

شعر

چون نعره الصلا بر آید ** مارقص کنان زدر در آئیم

ترجمه

الصلا نعره سی کلدکده همان ** کیررز بز قاپودن رقص کنان

حضرت خداوندکارمک عظم الله ذکره اسرار موتک بیاننه دائر بیورمش اولدقلری بو نوع کلاملرینه تعجب

ایلرم. عجباً امثالی آنلردن اول و یا صوکره هیچ بر کیمسه طرفندن سویلنه بیلیمشمیدر. آفتاب پر تاب ولایتلری-

کل شی یر جع الی اصله- موحبنجه مغرب اخرته غروبه و شهباز روح مطهرلری عالم قدسه پروازه قریب اولدقده

قونییه شهرنده قرق کون قدر زلزله واقع اولدی و ضیغ و شریف بالجمله اهالی بو حادثه نك وقوعندن و او قضانك

نزولندن شاشیروب پریشان اوله رق متفقاً حضرت خداوندکارمزه کلدیلر و سببنی استفسار ایدوب او مصیبتك

دفعنه درون مهاییونلرندن همت نیاز ایتدیلر و حضرت خداوندکار زیان شکریارلرینی آچوب بیوردیلر که -کوککلری

جمعه ایدیکز زمین آجیقمشدر و یاغلی بر لقمه ایستر، قریباً آرزوسنه نائل اولور و بلیه ده سزدن قالقار- و بو ایامده

بو غزلی بیان بیوردیلر رضی الله عنه:

ابیات

با این همه مهر و همربانی ** دل مید هدت که خشم رانی

وین جمله شیشهای جانرا ** در هم شکنی به لن ترانی

در زلزله است دار دنیا ** کز خانه تورخت می کشانی
نالان ز تو صد هزار رنجور ** بی تو نزنند هین تو دانی

ترجمه

بتون بو مهر ایله ای یار مقبل ** ویرلرل خشم رانلقچون سکا دل
قاریشدیردک بتون جان شیشه لرینی ** شکست ایتدک بحکم لن ترانی
یرندن اوینادی بو دار دنیا ** که نقل ایتمهک ایچون سن اودن اشیا
اولور نالنده یوزیک خسته سندن ** یاشارلرمی بیلیرسک اولمسه سن
و او ائنده دخی بر قاچ کون قرمزی فراجہ کیدیلر و بو غزلی بیان بیوردیلر رضی الله عنه:

ابیات

روسر بنه یبالین تنهامرا رهاکن ** ترک من خرابی شب کرد مبتلا کن
مائیم موخ سودا شب تابروز تنها ** خواهی بیا بخشا خواهی بروجفا کن
بر شاه خوبرویان واجب وفا نباشد ** ای زرد روی عاشق تو صبر کن وفاکن
در دیست غیر مردن کانرا دوا نباشد ** پش من چکونه کویم آن دردرا دواکن
در خواب دوش پیری درکوی عشق دیدم ** باسر اشارتم کردکه عزم سوی ماکن
کراژ دهاست درره عشقی ست چون زمرد ** ازبرق آن زمرد هین دفعاژ دها کن
پس کن که بی خودم من گرتو هنر فزائی ** تاریخ بو علی کو تنبیه بو علا کن

ترجمه

کیت یاصدیغه باشک قوی یالکز براق بنی سن ** بن مستی حال سهرنده ترک ابتلا ایت
بز موج عشقز ای یار شبیدن نهاره تنها ** ایستر کلوب کرم قیل ایستر کیدوب جفا ایت
سلطان خوبرویان مجبور دکل وفایه ** ای زرد روی عاشق سن صبر ایدوب وفا ایت
موتک سواسی درددر یوقدر او درده درمان ** امدی نه سویله یم بن او درده سن دوا ایت
دون کیجه کوی عشقده بر پیری خوابده کوردم ** باشیله رمز ایدرکه نزدوده اخذجا ایت
کر وارسه یولده اژدر عشق اولدی زمرد آسا ** او زمردک شعاعندن دفع اژدرها ایت
الوپردی بی خودم بن کرسن هنر فزاسهک ** بحث ایله بو علیدن تذکیر بو علا ایت
بو حالدن صوکره مزاج شریفلرینه بر قیرغینلق عارض اولدی. بالجمله اکبر کیجه، کوندوز عیادتلرینه
کلدیلر. وقتلرینک جالینوسی اولان مولانا اکمل الدین و غضنفری معالجه ایله مشغول اولدیلر. هر دفعه سنده
متفقاً آنلرک نبض مبارککرینه باقوب تشخیص مرض ایچون خانه خلقیله طیشاری یه چیقهرق کتب طبه مراجعت
ایدرلر وینه فی الحال تدقیق ایچون ذات حضرتلرینک تکرار نبضلرینی معاینه ایلرلر و بشقه بر خستهک مشاهده
ایدرلر ایدی. بر قاچ کون بویله واقع اولوب عاقبت خسته لککرینک تشخیصندن عاجز قالدیلر و نهایت کنندی
حاللرندن خبر ویرملرینی حضرت خداوندکاردن استرحام ایتدیلر. طلبلری اسعاف و قبول بیورلمینجه سر رشته نک
جناب آخره اولدیغنی و ذات حضرتلرینک مطلوبلری عالم دیکره عزیمت ایدجکی بیلدیردیلر. تأسف و تلهف
تمام ایله زمان اختیار الدن بر اقوب خوناب حسرتی رخسارلرندن متحیرانه آقیتدیلر. نهایت آلتی یوز یتمش ایکنجی
سنه هجریه سی جمادی الاخره سنک بشنجی بازار کوننه مصادف شتا فصلنک ابتداسنده تقریر حقایق و معارف
بیوردقلری ائنده غروب شمس وقتنده آنلرک آفتاب جلالری مغرب عالم قدسه غروب ایلدی. بردنبره و صیغ و
شریف عزیز و فقیر، بیکانه و اشنا، مؤمن و ترساندن بر فریاد قویدی؛ البسه لر چاک و کوزلر نمناک اولدی و باشلره
طوپراقلر صاچلدی. غلغله و فریاددن هر طرف تترهدی. خونین کوز یاشلرندن روی زمین رنگین اولدی. هر نرهده
کوکلی یانمش بر مجروح وار ایسه دل کباب و دیده پر آب ایله مضطرباً بو بیتلری اوقودی:

ابیات

فرورفته بخاک آن مهر افلاک ** چرا بر سر نریزم هر زمان خاک
پریده چمن کبک بهاری ** چرا چون ابر نخروشم بزاری
فرومرده چراغ عالم افروز ** چرا روزم نکردد شب بدین روز

ترجمه

غروب ایتدی زمینه مهر افلاق ** نصل که صاچه یم بن باشمه خاک

بهارك كلكي اوچدى چمندن ** سحاب آسا نيچون ياش دوكمه يم بن
يازيق سوندى چراغ عالم افروز ** نيچون شب اولمسون شمدى بكا روز
او كيجه ذات حضرتلرينك تجهيز و تكفين ايشلرى احضار قلندى. ايرتسى كون صباحلين نعلش مباركلرينى
قالديرديلر. عاشقلىر و غملى اولان يانيقلىر، صف و طاقم، طاقم عريان اوله رق و يوز بيكلرجه نوحه و زارى ايدرك
اوكدن و آرقه دن كچديلر بيوك و كوچك و قونيه ده حاضر بولنان مملكتك بالجمله خلقى او جنازه ده اثبات وجود
ايدوب او مصيبت و غمه اشترا ايلديلر. هر محله و بازارده تابوتى نوبتله نقل ايچون عامه خلايقه تقسيم ايدرلر
و نواب سلطنت و امرا نعلش قالديروب قليچ و صوپالر ايله اهالى يى تبعيد ايلرلر ايدى. بويك بر غلبه لك ايله
اقشام نمازينه يقين مصلايه ايريشديرديلر. عادت اولديغى اوزره معرف اوكه كچوب شيخ صدرالدين كنوى قدس
سره ايچون - بيور ملك المشايخ- ديدى. مولانا اكلال الدين طبيب دخی - معرف ادبي محافظه ايت زيرا ملك
المشايخ حقيقي حضرت مولانا ايدى و رحلت بيوردى- ديدى. وقتاكه شيخ صدرالدين جنازه نمازيني ادا ايچون
اوكه كچدى ناكاه بر شهقه اوروب بيهوش اولدى. قاضى سراج الدين رحمة الله عليه اوكه كچوب امامت يوردى.
شيخ صدرالدين كى كيفيت شهقه يى سؤال ايتدكلرنده ديدى كه اوكه كچديكم ائنا ده صورت ملائكه ده بر طائفه
كوردم كه صف باغلايوب نماز و زيارت ايله مشغول اولورلر. او حالك هييتندن عقلم زائل اولدى. قرق كون قدر
بالجمله اكابر و اصاغر تربه مقدسك زيارتنه حاضر اولديلر. نته كم سلطان ولد قدس الله روحه العزيز كندى
نامه سنك ابتدا سنده بيوررلر:

پنجم ماه در جماد آخر ** بود نفلان آنشه فاخر
سال هفتاد و دويده بعدد ** ششصد از عهد هجرت احمد
چشم زخمى چنين رسيد آندم ** گشت نالان فلك دران ماتم
مردم شهر از صغير و كبير ** همه اندر فغان و آه نفير
ديهان هم زرومى و اتراك ** كرده ازدرد او گريبان چاك
بجازه همه شده حاضر ** از سر مهر عشق نه از پي بر
اهل هر نزهت بر و صادق ** قوم هر ملتي برو عاشق
كرده اورا مسيحيان معبود ** ديده اورا جهود خوب چوهود
عيسوى گفته اوست عيسى ما ** موسوى گفته او ست موسى ما
مؤملش خوانده نورو سر سول ** گفته است او عظيم سر نغول
همه كرده زغم كريبان چاك ** همه از سوز كرده بر سر خاك
همچنان اين كشيد تا چل روز ** يچ ساكن نشدد مى تف و سوز
بعد چل روز سوي خانه شدند ** همه مشغول اين فسانه نشدند
روز و شب بود گفت شان همه اين ** كه شد آن گنج زير خاك بز مين

ترجمه

بش ايدى شهر جماد آخر ** انتقال ايتدى او شاه فاخر
آلتى يوز يتمش ايكنجى سه نسي ** هجرتك اولدى بو بر دمدمه سى
بويله بر چشم زخمه اول دم ** فلكى ايلدى كريبان ماتم
بيوكى كوچكى شهرك جمله ** ايلدى آه و فغانلر غمله
كويليلر هم دخی روم و اتراك ** ايتديلر دردله كريبانلر چاك
نعلشنه جمله سى ايتمشدى شتاب ** عشقدندى دكل اميد ثواب
اهل هر نزهت آكا هپ صادق ** جمله ملتدى او نوره عاشق
عيسويلر آنى ايتمش معبود ** هپ جهودلر آنى بيلمش ايدى هود
عيسوى ديردى اودر عيسامز ** موسوى ديردى اودر موسامز
مؤمنين ديردى اودر سر رسول ** سويله مشدر او عظيم سر نغول
ايتديلر غمله كريبانلر چاك ** صاچديلر باشلرينه جمله سى خاك
بيوله جه كچدى تماماً قرق روز ** ساكن اولمازدى بر آن هيچ تف و سوز
قرق كون اولدقده طاغلى هر كس ** هپ بو افسانه يه اولدى معكس

کیجه کوندوز بو ایدی هپ سوزلر ** خاکه کیتدی اسف اول کنز کهر
و ملک الادبا بدرالدین یحیی او حضرتہ مرثیہ اولمق اوزره بو ایکی بیت بیوردی:

بیت

کو دیده که در غم تو نمناک نشد ** یا جیب که در ماتم تو چاک نشد
سو کند بروی توکه از پشت زمین ** بهتر ز توئی در شکم خاک نشد

ترجمه

هانکی کوزکه غم هجرک ایلہ نمناک دکل ** هانکی بر جیب که ماتمله عجب چاک دکل
وجهکه آند ایچرم که بو زمین اوستندن ** سندن اعلاسی دفین شکم خاک دکل
عاشقلردن بر عزیز او دمده بو ایکی بیت ورد جان ایدوب اوقودی:

کاش آن روز که دریای توشد خار اجل ** دست کیتی بزدی تیغ هلاکم بر سر
تادرین روز جهان بی توندیدی چشمم ** این منم بر سر خاک توکه خاکم بر سر

ترجمه

کاشکی اول کونده که اینجیتدی سنی خار اجل ** فلکک دستی اورهیدی باشمه تیغ هلاک
کورمسه یدی بو کوزم عالمی سنسزجه بو کون ** صاچمسه یدم سر خاککده سنک باشما خاک

قسم ثالث

اصحاب و خلفای خداوندکار رضی الله انهم حضراتنک ذکر بیاننده در

ذکر اول

اولیا و محققینک تاجی و اذکیا و عارفینک زیده سی و اسرار ناسوتیهنک ترجمانی و رموزی لاهوتیهنک
سراجی فخرالجنوبین عارف، کامل، مدقق، سید برهان الدین ترمذی علیه رضوان الله الابدی حضرتلری جمله
اولیاء کباردن و صاحب کشف و اسرارک عرفاسندن اولوب توکل و تجرده ثابت قدم و معرفتده بحر عظیم زاهر
ایدی. بتون عمری مجاهده و مشاهده و عنایت ایچنده ایدی. و دائما توحیده دائر کلام سویلر و عزلت و
انقطاعه عظیم رغبت ایلر و دنیا و خلقدن اعراض ایدرلر ایدی. کافه بدلای بلاد و اوتاد ارضک مداری او عصرده
وجود شریفلری ایدی. و آنلرک ارادت و صحبتلری سلطان العلماء بهاءالدین ولود کبیر رضوان الله علیه حضرتلرینه
اولوب حضرت خداوندکارمزه لالاق ایدرلر ایدی. و تحصیل علوم رسمی ایلدکن صوکره بر کون حضرت
خداوندکارمزه خطباً بیوردیلر که [ای جانم نور دیدم کرچه تحصیل علومده زخمتلر چکوب مشار بالبنان اولدک
ولکن معلومک اولسون که بو علومک وراسنده دیکر بر علم وارد که بو آنک قشیردر. و او علومک کلدینی پدرک
بکا احسان ایلهمشدر. سنک آنی تحصیل ایتمهک مطلوبدر] آندن صوکره حضرت خداوندکاره علوم یقینیهنک
تحقیقنی احسان بیوروب طریق سلوکی و آداب مشایخی تلقین و پدرلرندن تحقیق ایلدیکی حقایق آنلره تقریر
ایلدی. و تمام طقوز ییل صحبت بیوردیلر و سلطان العلماء رضی الله انه حضرتلرینک معارفنی بیک دفعه
خداوندکاره اعاده ایلدیلر و سر توحید و معرفتی کما ینبغی تحقیقه ایریشدیرنجیه قدر عمله کتیردیلر بلکه آنک
اضعافیه کوز کورمده مقاماته منزل قوردیلر. حضرت مولانا بهاءالدین الولد رضی الله عنه رحلت بیوردقلری
وقت سید برهان الدین رضی الله انه اوراده حاضر دکل ایدی. شیخنک خبر هائل وفاتنی ایشیدنجه خاکستر ماتم
باشنه اوتوروب تمام بر سنه مدت او حضرتک فراقیله موم کی ایدیلر. نهایت بر کیجه واقعهده بهاءالدین ولد
رضی الله عنه حضرتلرینی کوردیلر که حدت تمام ایلہ -برهان الدین! محمدیمی نیچون یالکز براقدک و آنک
محافظه سنده قصور ایدیورسک- بیوردیلر. او حالک هیبتندن او یاندقده اورادن قونییه کلوب خداوندکاره ملاقی
اولدیلر.

زمره وزرادن و فضلاء رومدن و آنلرک مریدلرندن بولنان صاحب اصفهانیدن منقولدرکه البسه لرینی
یقامق ایچون ذات حضرتلرندن مساعده طلب اولنمش ایدی. قطعاً ممکن اولمدی و بیوردیلر که اکر ینه
کیرلنیرسه نه یاپایم ینه ییقارلر دیو جواب ویرلدی. برقاج دفعه بویلهجه تکرار بیوردیلر. نهایت الامر جانلری
صیقیلوب -هی فضول! بز عالمه چثاشیرجیلیق ایچونمی کدک دیدیلر و آخر وقته قدر بو وجه اوزره کیتدیلر.
منقولدر که شیخ الاسلام شیخ شهاب الملة والدین عمر سهروردی قدس الله سره العزیز دارلخلافه دن روم

طرفنه کلمش ایدی. ذات شریفلرینی آکلامق ایستردی. صاحب اصفهانی ذات حضرتلرینه مشایخ کباردن بر بیوک ذات کلمش حضور شریفلرینه اجازت طلب ایدیور ایدی. اجازتدن سوکره وقتاکه شیخ حضور عالیلرینه کیردی. طوپراق اوزرینه اتکا ایتمش بر حالده ایدیلر. زبان حال ایلله بی واسطه یکدیکیلرینه اسرار سویلدیلر شیخ شهاب الدینه رقت کلوب آغلایه رق طیشاری به چیقدی بر قاچ کیمسه، شیخدن نیچون مکالمه بیورمدقلرینی سؤال ایتدی. شیخ، آرامزده پک چوق کلاملر کچدی و وافر مشکلات حل اولدی دیدی. نصل کوردیکز دیو صوردیلر یوزی کیزلی بر حقائق و معارف دریاسیدیر بیوردی.

منقولدرکه بر کون سید قدس الله سره سوز سویلر ایدی. بر شخص فلان کیمسه دن سنک مدحکی ایشیتدم دیدی. بیوردیلر: ابتدا کورهیم که او کیمسه نصل بر کیمسه در آنده او مرتبه وارمیدر که بنی آکالیوب مدح ایتسون. اگر او بنی سوز ایلله طانیمش ایسه محققدر که طانیمامشدر. زیرا بو سوز و او حرف وصوت و او دوداق و آغز قالماز بو عرضدر و اگر فعل ایلله طانمش ایسه ینه بویله در و اگر بنم ذاتی طانیمش ایسه صورت ذاته اویماز که مدح ایلله.

منقولدرکه ترمذک شیخ الاسلامی دیمشدر که سید برهان الدین کتب مشایخی و آنلرک مقالات و اسرارینی مطالعه ایتمش اولدیغندن حقایقه متعلق کلامی کوزل ادا بیوررلر. بریسی دیدی: نهایت سنده مطالعه ایدیورسک نیچون او یله سوز سویلیه میورسک شیخ السلام دیدی که او مجاهده و عمل آرقه سنده در. او کیمسه دیدی. نیچون سنده او قاپوی چالمیورسک.

منقولدرکه سید قدس سره حضرت خداوندکارمزمک دائره ولایتده درجه کماله بالغ اولوب (الان اولیاءالله لاخوف علیهم و لا هم بحزن نون) زمره سنده ثابت اولدیغنی و عالم و عالمیانه هدایت بخش ایدرک کماله ایریشدیردیکنی مشاهده ایلدکده ذات حضرتلرینه کلوب قیصریه جانبینه هجرت ایچون اجازت بیورملرینی التماس ایتدی. ممکن اولمدی بر قاچ کوندن سوکره ینه اجازت طلب ایتدیلر ینه اذن ویرمدیلر. عاقبت اجازت آلمقسزین عزیمت ایلدیلر. بیوله سوار اولدقلری حیوان قایوب مبارق ایاقلری اینجندی. بالضروره عودت بیوردی. حضرت خداوندکارک حضورینه کلوب دیدی که (ای نور دیده! نیچون عزیمتمه اجازت ویرمزمسک) بیوردیلر که (نیچون بزدن تباعدی اختیار ایدیورسک) آنلر دخی (بحمد الله که سنک ایشک تمام اولمشدر. بلکه اهل عالم سندن نور و بهره بولورلر، بنم تعجیلیمک سبی اودر که تندرو بر ارسلان بو ولایت متوجه اولمشدر. او ارسلان، بن ارسلان یکدیکریمزله اتحاد و اتفاق ممکن دکدر) بیوردیلر. وقتاکه حضرت خداوندکار اذن ویردیلر فی الحال قیصریه متوجه اولدیلر. و جزئی بر مدت سوکره حضرت مولانا شمس الحق والدين التبریزی عظم الله ذکره ایریشدیلر. سید حضرتلرینک مناقبی بی نهایتدر اولی الا بصر ایچون بو قدرله اکتفا اولندی. **والله ولی التوفیق والهادی الی الطريق.**

ذکر ثانی

اولیا و واصلینک سلطانی و محبوبنک تاجی، مؤمنین اوزرینه اللهک حجتی، انبیا و مرسلینک وارثی حضرت مولانا و سیدنا شمس الحق و الملة والدين التبریزی عزم الله جلال قدره کامل، مکمل، صاحب حال و قال، اهل کشف، بالجمله معشوقان جناب احدینک قطی، بارگاه صمدینک خاص الحاصی، حرم قدسک مستورلرندن وحظیره انسک مقبوللرندن بر پادشاه اولوب اهل تحقیق، معارف و حقایقده آکا مراجعت ایدرلر و سالکان قدسه طریق کشف و وصلی آنلر کوسترلر ایدی. تکلم و تقریده موسی علیه السلامک مشربی و تجرد و عزلتده عیسی علیه السلامک سیرتی اوزرینه ایدی. دائما مشاهدهده سلوک بیوردیلر و مجاهدهده اوقات کذار اولدیلر. حضرت خداوندکار زماننه قدر هیچ کیمسه حاللرینه مطلع دکل ایدی. والحاله هذه هیچ کیمسه نکل آنلرک حقایق اسرارنه وقوفی اوله میه جقدر. دائما کرامتی کتم ایدر و خلقدن کندی شهرتی کیزلی طوتار ایدی. و تجار البسه و عادتنده اولوب کیتدیکی هر شهرده کروانسرائیه نازل اوله رق قاپوی محکم کلیدلر و او طه سنده حصردن غیری بر شی بولنماز ایدی. آره صره اوچقور اوروب او جهتدن تعیش بیورر ایدی. مسکنلری تبریزده ایدی. خداوندکارک بیوک مخدوملری حضرت سلطان الولد ذات حضرتلرینک مریدی ایدی.

منقولدرکه بر دفعه بر سنه محروسه دمشقده اقامت بیوردیلر. تقریباً هفته‌ده بر دفعه حجره‌دن طیشاری یه چیقوب بر باشجی دکاننه کیدرلر و ایکی پول ویره‌ک یاغنی باش صوبی صاتون آلوب تناول بیوررلر و بر هفته آنکه قناعت ایدرلر ایدی. بر سنه مدت بو وجه ایله معامله بیوردیلر آشجی مدتلهجه بو سیاق اوزره معامله‌لرینی کورونجه آنلرک اهل ریاضتدن اولوب بو مشقتی کندی اختیاریلریله نفسلری اوزرینه قبول ایتمش اولدقلرینی بیلدی و دیگر دفعه کلدکلی وقت آشجی بر کاسه‌یه ترید طولدیروب یاغنی وضع ایدرک ایکی عدد خاص اتمک ایله حضورلرینه قویدی. آشجینک معامله‌لرینه وقوف پیدا ایتدیکی ذات حضرتلرینه معلوم اولمغله ال ییقامق بهانه‌سیله فی الحال کاسه‌ی براقوب طیشاری چیقیدیلر. و اورادن شهری ترک ایلدیلر.

منقولدرکه بر دفعه یولده کیدیورلر ایدی. آتلیلر و خدمتکارلر ایله بر بک آنلره ملاق اولدی. نظرلری یکدیگرینه تصادف ایتدکه او بک اوزاقدن آنک باشی چکوب بر چوق زمان طوردی. آندن صوکره کوزلرندن یاش دوکه‌رک روان اولدی. مولانا شمس الدین عظم الله ذکره حضرتلرینک لسان مبارک‌لرندن -سبهان من بعد عبادہ بالنعم- یعنی قوللرینی نعمت‌لریله تعذیب بیوران حق جل و علا حضرتلرینی تنزیه ایدرم کلامی جاری اولدی. اصحاب آنک کیفیتندن ذات حضرتلرینه سؤال ایلدیلر. بیوردیلر که (بو بک کیزلی اولان اولیا زمره‌سندن اولوب بو لباسده مستورد. بنی کوروب تضرع ایتدی که عبادت و سلوک طریقی بو لباس ایچونده جمع ایده‌میورم. حق تعالیدن نیاز ایله تا که بالکلیه لباس فقر ایچنه کیره‌یم و او لباس ایچنده فراغتله کندی پروردکارمک عبودیتنه مشغول اوله‌یم. وقتاکه مناجات ایلدم. اشارت اولندی که آکاده او لباس ایچنده عبودیت ایتمک و نور ولایتی کدورت امارت ایله جمع ایلیمک لازمدر) حالی مشاهده ایدنجه اغلایه‌رق کیتدی و تنی مشقته ویردی.

حضرت سلطان‌المحبوبین سلطان ولد قدس سره العزیز کندی مثنوی‌لرنده حضرت شمس الدین تبریزی افندم‌زک ذکر مناقبنده بیوررلر که حَقک عاشقلریله معشوقلری اوچ مرتبه‌در. منصور حلاج رحمة الله علیه عاشقلق مقامنک برنجی مرتبه‌سنده ایدی. آنک مرتبه وسطاسی عظیم و آخر مرتبه‌سی اعظمدر. بو اوچ مرتبه‌نک احوال و اقوالی عالمده ظاهر اولدی ولکن معشوقان الهینک اوچ مرتبه‌سی کیزلیدر. کمال و واصل عاشقلر برنجی مرتبه‌دن اولان معشوقلرک یالکز نامنی ایشیتیدیلر و آنلرک دیدارینی کورمک تمنی‌سنده بولندیلر. معشوقلرک مرتبه وسطاسندن بولنانلرک نام و نشانه کیمسه ایریشمدی. آخیرندن اولانلری ایسه هیچ ایشیتمدیلر. مولانا شمس الدین تبریزی عظم الله ذکره افندم‌ز مرتبه آخیرنده سرور پادشاه معشوقان ایدی. حضرت خداوندکارم‌ز قدسنا الله بصره العزیز بو سببدن بیوردیلر:

بیت

طیور الضحی لا تنستطع شعاعه ** فکیف طیور اللیل تطمع ان تری

ترجمه

طایانماز ضحانک قوشلری شعاعنه ** نصل که طمع ایتسون طیور شب کورمکه

و مثنوی ولیدیه دخی بیان اولنمشدر که بر کون حضرت خداوندکار قدسنا الله بصره عالم غیبده بر قطب مشاهده ایلدی که جمله‌سی ولی و حقه واصل اولمش درت بیک مریدی وار ایدی. چله‌ده حقدن ایریشلمدک بر حال و مقام نیاز ایدوب آنی تمنی ایدرکن -یا رب! یا رب! دیر ایدی. بر حده قدر که اجزای زمین و آسمان و ارواح علوی و سفلی آکا موافقه یا رب دیدیلر و هم او وقتده نور خدا سیری مقدارنجه مولانا شمس الدین تبریزی عزم الله ذکره حضرتلرینک کوشنه اورور و لبیک! لبیک! دیر ایدی. وقتاکه اوچ دفعه تکرار ایلدی. مولانا شمس الدین بیوردی: (الهی او شیخ یا رب دیور آکا لبیک دی) بو سوزی متعاقب در حال کوشنه نور متابع برق اورور و لبیک! لبیک! دیر ایدی.

منقولدرکه مولانا شمس الدین تبریزی عظم الله ذکره توالی تجلیات سببیه مستغرق اولدیغی وقتده قوای انسانی او مجاهده‌یه تحمل ایده‌می‌جکندن او حالک دفعی ایچون کندیلرینی بر ایشله مشغول ایدرلر و یابانجی کیمسه‌لرک نزدینه چفت سورمکه کیدوب کیجه‌یه قدر ایش کورورلر و اجرت ویردکلی وقت-بورجم

وارد، جمله سنی بردن ادا ایتمک ایچون بریکمه سی مطلوبمدر- بیوروب بو بهانه ایله موقوف بر اقریرلر، بر مدت صوکرده غائب اولورلر ایدی.

منقولدر که مولانا شمس الدین تبریزی عز اسمہ حضرتلرینک هجرت ایلملرینک و حضرت خداوندکاره ملاقی اولملرینک سبی او ایدی که بر وقتده مولانا شمس الدین وقت مناجاتده عجباً سنک حاصلرکدن بنم صحبتده تحمل ایده بیلدهجک بر کیمسه وارمیدر بیوردی. درحال عالم غیبدن اشارت ایریشدی که (اگر صحبتکه محرم ایستر ایسه که روم جانبده به سفر قیل) درحال اورادن روم ولایتده متوجه اولدی. شهر بشر آرایه رق قونیه یه —حرسها الله تعالی—مواصلت ایلدی. کیجه وقتی ایدی پرنج تاجرلرینک خانه نازل اولدی. خانک قاپوسنده مرتب بر دکان وار ایدی که صباحلین او دکانک یاننده اوتوروب [انی لاجدرج بو سف لولان نفندون] مضمون منیفنجه یعقوب کبی یوسفک قوقوسی مشام جان ایله اشتنشاق بیوررلر ایدی و قال قدس الله سره:

بیت

بوی آن خوب حتن می آبدم ** بوی یارسیم تن می آیدم
باز شعاع عقیق احمدی ** بوی رحمن از یمن می آیدم

ترجمه

کلیور بوی او خوب ختنک ** کلیور بوی او سیمین تنک
منجلی نور عقیق نبوی ** بوی رحمانی طویدم یمنک

او آفتاب فلک ولایتک بیت السعودده برج شرفه واصل اولدیغی نور ولایتله حضرت خداوندکاره دخی معلوم اولدقده آنلری تحری ایچون خانه لرندن طیشاری یه چقوب او طرفه کیتدیلر. یولده خلائی هر طرفدن او حضرتک ید شریفلرینی تقبیلده شتاب ایتدیلر. و ذات حضرتلری دخی بالمقابله جمله سته نوازشلر ایدوب التفات بیوردیلر ناکاه نظر عرش همای مولانا شمس الدین حضرت خداوندکار —رضوان الله علیهما—اوزرینه مصادف اولدی. عالم غیبدن واقع اولان اشارتدن مراد او حضرت اولدیغی نور محبتله بیلدی ولکن هیچ بر شی دیمدی. حضرت خداوندکار کلوب آنک قارشوسنده بولنان دیگر بر محله اوطوردی. و بر خیلی مدت یکدیگرینه نظر ایدوب زبان قدسی ایله بربرلریله مباحثه و مکالمه بیوردیلر. اصحابدن هیچ بر کیمسه احوال مولانا شمس الدینه و خداوندکارک آنلر ایچون کلدیکنه مطلع اولمدی. بر زمان صوکره مولانا شمس الدین باشلرینی قالدیروب خداوندکاردن سؤال بیوردیلر که مولانا رحمة الله، بایازید قدس سره دن منقول اولان هر ایکی حال مختلفک بیانی نصل تأویل بیوررسکز که بایزیدک حضرت رسالتپناه صلوات الله تعالی افندمه متمعتی بر مثابه ده ایدی که قاریوزی نه وجه ایله تناول بیوردقلری خبر تواتر ایله کندیلرینه معلوم اولمدیغی ایچون مدت عمرنده قاریوز ییمامش ایدی. حال بوکه کلامی بو سیاقده در که —سبحانی ماعظم شانی—و بعضا لیس فی جبتی سوی الله بیورر و رسالتپناه صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلری ایسه او قدر عظمت کمال ایله —انه لیغان علی قلبی و انی لاستغفر الله فی کل بوم سبعین مرة— بیوررلر. جناب خداوندکار بیوردی که بایازید، کرچه اولیای کامل و عرفای واصلدن بر صاحب دلدر ولکن آنی دائره ولایتده کندی مقام معلومنده طوتوب اوراده ثابت قیلدیلر و او مقامک عظمت و کمالی آکا منکشف ایلدیلر. کندی مقامک صفات علویسنی و حال اتحادی بیان ایچون بو کلامی سویلدی؛ حال بوکه حضرت رسول الله صلوات الله علیه و سلامه افندمزی اولکینک ثانی یه هیچ بر نسبتی اولماق اوزره هر کون یتمش مقام عظیم اوزرینه عبور ایتدیردکلرندن واصل اولدقلری مقامک علویتنه مبنی حمد ایدوب آنی سلوکک غایتی بیلدیلر و درجه ثانی یه واصل اولدقلرنده بونک آندن اعلا و اشرف بر مقام اولدیغی مشاهده ایلدیلر و بو سببله درجه اولدن و او مقامه قناعتلرندن استغفار بیوردیلر.

درحال ایکسی قالقوب یکدیگریله معانقه و مصافحه ایلوب سود ایله شکر کبی یکدیگریله امتزاج ایتدیلر. اول وجه ایله که ایلک دفعه آلتی آی مدت فارغاً شیخ صلاح الدین زرکوب رحمة الله علیه حجره سنده برابرجه صحبت ایتدیلر. اولیه که آره لرنده اصلاً و قطعاً اکل و شرب و حاجات بشری واقع اولمدی. آنلرک یاننه شیخ صلاح الدین حضرتلرندن ماعدا کیمسه نک دخوله مجالی یوق ایدی. آندن صوکره طیشاری یه چیقوب حضرت خداوندکار سماعه رغبت بیوردی و شرحی طویل و واسع اولان حقایقی سماعده آنلره بیان بیوردی. سماعدن صوکره حضرت خداوندکارک صحبتلری مولانا شمس الدین حضرتلرینه مخصوص قالمش ایدی. بو سببله اکثر اصحاب ذات حضرتلرینک خدمتندن محروم قالدیلر و بلکه شب فراغمه صبح و صال یوز کوسرتر

و جراحات بعده مرهم قرب اندمال بخش اولور دیو بر چوق مدت تحمل ایتدیلر. اصلاً ممکن اولمدی. بلکه کوندن کونه متضاعف اولورلر ایدی. شبهه سز بواعث حسد آنلرک نفوسنده مستمر اولدی. و آنلرک آتش عشق و شوقلری اشتعال ایدوب **(یوسوس فی صدور النس)** اورتهیه دمدمه وسوسه و تعصبی القا ایلدی. نهایت غبار انکاری یوزه چیقاردیلر و فسقی عشق عد ایدوب فصول فضولی مرتب قیلدیلر و کندی اراده لرینی شیخ اراده سنه ترجیح ایلدیلر. و بلکه خاطر شریفلرینه مورث انفعال اولوب بو سببله بو مقامدن رحلت ایدرلر و حضرت خداوندکار بر منوال سابق کندیلرله صحبت ایلر مطالعه سیله هر فرصت بولدقلری وقت ذات حضرتلرینه هذیان و استهزا ایله سوزلر سوزلرلر ایدی. بر مدت ذات شریفلرینک درون دریا مثاللری او طائفه نك خارانکارندن اینجینمدی و آنلرک اقاویل بی وجهلرینه التفات بیورمدی کستاخلقلرینی عشقلرینه حمل بیوردی. وقتاکه حددن تجاوز ایتدیلر بیلدی که بو یوزدن بیویک بر فتنه ظهور ایده جکدر. اصلاح حال ایچون بغته محروسه دمشقه هجرت بیوردیلر. آنلرک هجرتلرندن صوکره جناب خداوندکار اصحابک کافه سندن انقطاع و عزلتی اختیار ایلدیلر اول وجه ایله که اصحاب و عزیزانک باقیسی دخی او طائفه نك افعالی سببیلله او حضرتک فراقنده قالدیلر و بر مدت او درد و الم ایچنده اوقات گذار اولدیلر. ناکاه حضرت مولانا شمس الدیندن جناب خداوندکاره شامدن مکتوب کلدی. آندن صوکره حضرت خداوندکار او حضرتک عشق و شوقی ایله بتکرار سماع ایدوب کلمات و غزلیات انشا بیوردیلر. و او فتنه دن معصوم اولان طائفه یه عنایتلر ایدوب او فتنه نك محرکیرینه و او حرکتک مشوقلرینه قطعاً عنایت ایلمدکلی کبی آنلرک حاللرینه کوز اوجی ایله بیلله باقمیدیلر. او طائفه دخی بالکلیه زمره مبغوضان و محبوبانندن اولدقلرینی کوردکلری جهته قلباً توبه و استغفار ایله مشغول اولدیلر. حضرت خداوندکار دخی او زمره نك توبه و استغفارینی قبول ایلدی. نته کم او حالک بیاننده سلطان ولد قدس سره بیوررلر:

همه گریان بتوبه گفته که وای ** عفو مان کن ازین گناه خدای
 قدر او از عمی ندا نستیم ** که بدو پیشوا ندا نستیم
 طفل ره بوده ایم خرده مگیر ** یا رب انداز دردل ثنیر
 که کند عذر های مارا او ** عفو کلی ازین شدیم دوتو
 پیش شیخ آمدند لابه کنان ** گر دگر این کینم لعنت کن
 شیخشان چونکه دیدار ایشان این ** راه شان داد و رفت ازو آن کین
 ترجمه

هپسی باگریه و توبه دیدی واه ** بزی عفو ایت بو کناهدن ای اله
 بیلمدک قدرینی بز کورمه دن ** پیشوا بیلمدک اول ذاتی نه دن
 طفل رهرو ایدک ایتمه تعیب ** یارب ایت او دل پیری تطیب
 که قبوله ایلیه بزدن اذار ** عفو مظهر اوله جرم تکرار
 کلدیلر یالواره رق شیخ اوکنه ** که باغشلا بزی رد ایتمه ینه
 توبه لر ایتدک امان رحمت ایت ** بر ده ایلر ایسه ک لعنت ایت
 شیخلری بویله کورونجه حالی ** اولدی کیندن دل پاکی خالی
 اصحابک کافه سی مجتماً حضرت سلطان ولده کلبوب اصحابدن بر طائفه ایله برابر شامه کیدرک مولانا
 شمس الدین حضرتلرینی دعوت ایلملرینی استرحام ایتدیلر. و شکرانه و خرج راه اوله رق بر چوق آلتون و کموش
 ویردیلر. حضرت خداوندکار، مولانا شمس الدین رضی الله عنهک حضور شریفلرینی طلب حصوصنده بو غزلی
 انشا ایدوب سلطان ولد رضی الله عنه ایله ارسال بیوردیلر:

به خدا شیکه در ازل بو دند ** حی و دانا وقادر و قیوم
 توراو شمع های عشق افروخت ** تا بشد صد هزار سر معلوم
 ازیک حکم او جهان بر شد ** عاشق و عشق و حاکم و محکوم
 در طلسمات شمس تبریزی ** کش گنجی عحاش مکتوم
 که از آن دم که تو سفر کردی ** از حلاوت جدا شدیم چوموم
 همه شب همچو شیمع میسوزیم ** ز آتشی جفت و زارنکین محروم
 در فراق جمال و مارا ** جسم ویران و جان همحون بوم

آن عنانر ابدین طرف بر تاب ** زفت کن پیل عیش را خر طوم
 بی حضورت سماع نیست حلال ** همچو شیطان طرب شده مرجوم
 یک غزل بی تو هیچ گفته نشد ** تار سید آن مثرفه مفهوم
 بس بذوق سماع نامه تو ** پزلی پنج وشش بشد منظوم
 شام از نور صبح روشن باد ** ای بته فخر شام وارمن وروم

ترجمه

بر خدا حقی که ازلده ایدی ** حی و دانا و قادر و قیوم
 نوری پارلاتدی عشق شمعهرلین ** اولدی تا صد هزار سر معلوم
 طولدی عالم آنک بر امرندن ** عاشق و عشق و حاکم و محکوم
 شمس تبریزینک طلسمنده ** کنز واردر عجائی مکتوم
 که او دمدن که سن سفر ایتدک ** موم کبی طاتلیقدنز محروم
 شمعہ آسا بتون کیجه یاندق ** آتشی واردی طاتلیق معدوم
 فرقت طلعتکله اولدی بزه ** جسم، ویرانه جانده کویا بوم
 چک عنانی چویر بو جانبه کل ** فیل عیشه سمیز اوله خرطوم
 بزه سنسز سماع حلال دکل ** اولدی شیطان کبی طرب مرجوم
 بر غزل سویلنیلمدی سنسز ** تا که کلدی او پر شرف مفهوم
 خیلی ذوق سماع نامه ک ایله ** اولدی بش، آلتی بر غزل منظوم
 صبح نورکله اولدی روشن شام ** ای بتون فخر شام وارمن وروم

حضرت سلطان ولد عنایه صادر اولان امر شریفلری اوزرینه قیام ایدوب جان و دلدن حاضرلاندیلر و محروسه شامه روان اولدیلر. طی منازلدن صوکره شامه واصل اولوب آنلرک آثارینی طلب و او کنزی هر کوشه ده تحری ایچون اصحابه امر بیوردیلر. بر قاچ کوندن صوکره او عالم حقائق مستغرق جمال صمدی اولدینی حالده بر کوشه ده بولدیلر. او بلده اهلندن هیچ بر کیمسه نلک آنلرک معامله سنه وقوفلری یوق ایدی. سلطان ولد بالجمله یاران ایله آنلرک حضورینه کیروب باشلرینی سجده عبودیتیه وضع ایلدیلر. و تقبیل ید شرفیله ممتاز اولدیلر. و کتیردکلی سیم و زری حضورلرینه قویدیلر و حضرت خداوندکارک سلام و مکتوبنی ابلاغ ایلدیلر. مولانا شمس الدین تبسم ایدرک بیوردی - بزی آلتون و کموش آلداده بیلیر می؟ بزه مولانای محمدی سیرتک دعوتی کافیدر و آنک کلام و امرندن خارجه چیقماق نصل ممکن اولور - اوراده اولدقلری بر قاچ کون مدت ظرفنده هر کون سماع ذوق ایله مشغول اولدیلر. ایشلر تمام اولدقده عنان عزیمتی قونیه طرفنه چویردیلر. اصحابک جمله سی آنلرک حضورنده حیوانه بیندیلر. حضرت سلطان ولد قدس سره اضطراردن دکل بلکه عشق و اختیاریه ذات شریفلرینک رکابنده ماشیا روان اولدی. [بهاء الدین فلان حیوانه بین] دیه او قدر امر بیوردقلری حالده آنلر خداوندکارم : شاه راکب، بنده راکب نصل اولور؟ دیو عشق و نیاز ایله محروسه قونیه یه قدر آنلرک رکابنده کلدیلر. او سفر ده هیچ بر سالکه حاصل اولمامش اولان یوز بیک مشکلی بهر قدمده طی و بودای هائل قطع بیوروب کاملان و واصلانک اعلائی مقاماتنه ایریشدی. آنلرک خبر وصوللری قونیه یه ایریشدکده حضرت خداوندکار بالجمله اکبر و عاظم ایله استقبال ایچون طیشاری یه چیقیدیلر. یکدیگرینه قران ایدن ایکی آفتاب حقیقت ابتدای تلاقیده مولانا شمس الدین حضرتلری جناب سلطان ولدن پک چوق بیان ممنونیت بیوروب بالااختیار ماشیا کلدکلرینی و آنلرک عشقلرینی تفصیلا تقریر ایلدی. حضرت خداوندکار بغایت ممنون اولوب حضرت سلطان ولدک حسن ادبی تحسین و تقدیر ایدرک آندن صوکره آنلرک حقنده اولکندن زیاده ازل عایت بیوردی.

والحاصل اصحاب آنلرک شکرانه مقدمی اولمق اوزره جمعیتلر ترتیب ایدوب هر بریسی بر کون دعوت ایدرک برر طرفه کوتوردیلر. اول وجهله که بر چوق مدت بو سیاق اوزره نفاقسنز وفاق ایله کیجه، کوندوز ذوق و جمعیتده اولدیلر. حضرت خداوندکار قدس الله سره و مولانا شمس الدین قدس سره حضرتلریله اولکندن زیاده امتزاج ایدوب حد غایه دن زیاده اتحاد و احلاص بیوردی. و کیجه، کوندوز یکدیگرینک صحبتنده مستغرق اولدیلر. حضرت مولانا شمس الدین رضی الله عنه مدت مدیده دن صوکره حضرت خداوندکارن دائره حرمنده پرور شیب اولان کیمیا نامنده بر دختری قید نکاحنه آلمق التماسنده بولندی. حضرت خداوندکار دخی آنلرک

ملتمس لرینی معالمنونیه تماماً ابدال بیوروب طلبلری وجه ایله تزویج ایلدیلر. قیش موسمی اولدیغندن خانه نك قیشلق محلنده کائن بر صفه ده حجله کاه ترتیب بیوردیلر که حضرت مولانا شمس الدین اوراده زفافه کیروب او قیش اوراده متمکن اولدیلر. مولانا خداوندکارک اورتانجه مخدوملری اولوب حسن ولطافت و علم فضلده نازنین جهان بولنان حضرت چلبی علاءالدین پدر و والده لرینک مبارک اللرینی اوپمک ایچون هر کلدیکی وقت صحن صفه دن مرور ایدوب مذکور قیشلق محله کیدر ایدی. مولانا شمس الدینک غیرت ولایتی جوشه کلوب بر قاچ دفعه شفقت و نصیحت طریقیله آنلره بیوردی [ای نور دیده! کرچه ظاهر و باطنک آداب ایله آراسته در ولکن بوندن صوکره بو خانه ده حساب ایله حرکت بیورمک ایجاب ایدر] بو سوز آنلره کران کلدی. منفعل اولدی و ذاتاً سلطان ولد حضرتلری حقنده عنایت مزید بیورمه لری موجب کدورت خاطری اولدیغندن آکا بو حالده منضم اولدی.

طیشاری یه چیقوب کیفیتی بر طائفه یه تقریر ایلدی. او طائفه فرصتی غنیمت بیلوب اظهار مافی الضمیر ایدرک دیدیلر [تحف شی! آفاق کلوب خانه خداوندکاره کیرمش، صاحب خانه نك نور دیده سنی کندی اوینه قویمور] والحاصل او طائفه فرصت بولدقجه او حضرتی استخفاف ایله مشغول اولورلر و موجب انفعال اوله جق حرکاتی اجرا ایلرلر ایدی. بر زمان او طایفه نك حرکاتی لطف و احسانلری و کمال حلملری سببیه حضرت خداوندکاره آچمادیلر. بر مدت صوکره حدی تجاوز ایتدیکندن علی طریق الحکایه حضرت سلطان ولده بر شمه تقریر بیوروب دیدیلر: -معلوم اولسونکه بو دفعه بو طائفه نك حرکاتی سببیه اولیه بر غیوبت ایده جکم که بنم ازیمی هیچ بر کیمسه بولاماز- و هم او مدته بغته غیوبت بیوردیلر. حضرت خداوندکار علی الصباح مدرسه یه کلوب خانه یی آنلردن خالی بولدقده بولوطلر کی خروشه کلوب خلوت خانه سلطان ولده کیده رک باغیردیلر که -بهاءالدین! نه اویویورسک قالدق شیخی آرا زیرینه مشام جانی آنک فوائج لطفندن خالی بولورز- بر خیلی مدت آنلرک وجود شریف لرینی تحری و حال لرینی استفسار ایلدیلر و بو دفعه او طائفه دن کاملاً نظر لرینی رفع ایدوب کیجه، کوندوز او حضرتک فراقی ایله غزلیات انشاد بیوردیلر. عاقبت او قطب وقتک انزعاجنده مشوق اولان کیمسه لر سلۀ تادیی مشاهده ایتدی و آنلرک عنایتندن کلیاً محروم اولدی. بر چوق تحریاتدن صوکره حضرت خداوندکار عظم الله ذکره بالجمله عزیزان و مقربان ایله حکمت و مصلحت یوزندن آنلری تحری ایچون شامه کیتدیلر. اوراده اولدقلری مدتجه هر طرفده آنلرک حال لرینی استفسار بیوردیلر.

آخرا الامر قونیه یه روان اولوب ینه سماع و انشاء حقایقه و افشای رقائقه و ترغیب عبادۀ و تصفیۀ قلوب اوناده مشغول اولدیلر. و مولانا شمس الدین رضی الله عنہک خلفاسندن اولوب عهدک یکانه سی بولنان و انوار ولایتله آراسته اوله رق او طائفه ایچنده مشار بالبنان اولان شیخ صلاح الدین زرکوبی قدس الله سره حضرتلرینی، جناب مولانا شمس الدین ایله صحبت بیورمش اولان باقی اصحابدن سچوب او حضرتک قائم مقامی طوته رق صحبت بیوردی رضوان الله علیهم اجمعین.

ذکر ثالث

اولیا و محققینک سیدی و عارفینک زبده سی و او نادک قطبی و عباد آراسنده اللهک امانی و وجنید ثانی و فقیر ربانی مختار القلوب شیخ صلاح الدین زرکوب قدس الله روحه العزیز حضرتلری جناب خداوندکارک مریدی و خلیفه سی و مولانا شمس الدین حضرتلرینک اهل صحبتندن ایدی. چلبی حسام الدین افندمزک حلافتلرندن مقدم بالجمله مریدان ذات حضرتلرینه مراجعت ایدرلر ایدی. زهد و ورعه یی بدل و مجاهده و تقواده یی مثل اولوب معرفت الهی و علوم یقینی آنلره طریق مجازدن دکل بلکه راه نیازدن حاصل اولمش و اهل صدق مقامات اعلاسنه منزل قورمش بر بحر زاخر و فقیر کامل ایدی. هر کیمکه حبل متیندن عبارت اولان دامن کرمنی الی ایله صیقی طوتارسه صاحب دل کاملان زمره سندن اولور ایدی. دائماً نفدسلرینه مراقب اولوب حاجت طریقیله سوز سویلر ایدی. بدایت حالرنده امانت و دیانتله مشهور و آلتون دوکمک یعنی آلتون وراقی یایمق ایله مشغول ایدی. سبب تجریدلری و حضرت خداوندکارک بنده لکنه منسوبیتلری او اولمش ایدی که بر کون عادتلری اوزره کندی حجره لرنده آلتون دوکمک ایله مشغول ایدی. او کون تصادفاً حضرت خداوندکارک بر شوریده لکی و عظیم بر حالتی وار ایدی. ناکه شیخ صلاح الدینک حجره سندن ایچرویه کیردی و کندولرنده اولان حالت سببیه شیخک چکیجینک ضربه سندن حاصل اولان آهنگ اوزرینه صیجریوب سماع و حرکت کیردی. و بر ذوق و شوق ایله تماماً مستغرق اولدی. شیخ صلاح الدین آنلرک سماع و حرکتی کندی چکیجینک آهنگ ضربه سی اوزرینه واقع اولدیغنی کوردکده او آهنگدن قطعاً فارغ المیوب آلتونک اتلافنی دوشونمیه رک او حالی

محافظه ایلدی. بر زمان صوکره حضرت خداوندکار شیخ صلاح الدینی آلوب طیشاری یه چیقدی. شیخ صلاح الدین -رحمة الله علیهما- بر مدت ذات حضرتلریله صحبت بیوروب آیینۀ درونی مجلا ایدرک کمال نفسی او حضرتک اراده سیله بیلدی. او مقتضا اوزرینه شرف ارادته ممتاز اولوب نظر همایونلری سعادت ایله ملحوظ اوله رق عاقبت صاحب هدایت و عنایت اولان کاملان زمره سندن اولدی. نته کم حضرت خداوندکار بیوررلر- بیض الله و جهه-

کار زر کوبان چوزر کردی چوزرو ** شه صلاح الدین که تو صد مردۀ

ترجمه

کار زر کوبلری آلتون کبی ایتدک آلتون! ** یوز رجل قوتی وار سنده صلاح الدین شاه دیگر بر غزله بیوررلر:

مطربا اسرار مارا باز کو ** قصه های جانفزارا باز کو
ماد هان بر بسته یم امروز ازو ** تو حدیث دلکشارا باز کو
مخزن انا فتحنا بر گشا ** سر جان مصطفی را باز کو
چون صلاح الدین صلاح جان ماست ** آن صلاح جانها را باز کو

ترجمه

مطربا! آج ینه اسرارمزی ** جانفزا قصه لری سویله ینه
بز بو کون باغلادق آندن دهنی ** دلکشا بر خبری سویله ینه
-مخزن انا فتحنا پی آج- ** سر پیغام بری سویله ینه
جانلرک خبری صلاح الدیندر ** او شه فیض اثری سویله ینه
و حضرت سلطان ولد کندی مثنویسنده بیورر قدس سره:

قطب هفت آسمان و هفت زمین ** لقب شان بود شیخ صلاح الدین
در وصال خدا قوی کامل ** نظرش کرده سنگ راقابل
نور خورازر خش خجل کشتی ** هر که دیدیش زاهل دل کشتی
چون و رادید شیخ صاحب حال ** بر گزیدش زجمله ابدال
رو و کرد جمله را بگذاشت ** غیر اورا خطا و سهو انگشت
گفت آن شمر دین که می کفیتم ** باز آمدمی چرا خفتیم
گفت از روی مهر بالیاران ** نیست پروای کس مرابجهان
من ندارم سرسما بروید ** از برم با صلاح دین گروید

ترجمه

قطب هفت آسمان و هفت زمین ** آکا دیرلردی شه صلاح الدین
وصلت حقه بر قوی کامل ** نظری سنکی ایلهمش قابل
نور خورا خجلدی رویندن ** اهل دل بر ولی اولوردی کورن
آنی کوردکده شیخ صاحب حال ** آکا کوستردی جمله دن اقبال
ترک ایدوب جمله خلقی دوندی آکا ** غیریلر نقش ایدردی سهو و خطا
دیددی او شمس دین که ذکر ایدرز ** ینه کلدی نیچون او یوز کیدرز
دیددی یارانه مهر ایلهم انجام ** کیمسه دن یوق جهانده هیچ پروام
سزی بن ایسته مم یانمده کیدک ** انقیادی صلاح دینه ایدک

مولانا شمس الدین حضرتلرینک غیبوتندن صوکره ذات شریفلریله سکون و آرام بولدیلر. نته کم سلطان ولد افندمز بیورر:

شورش شیخ گشت ازو ساکن ** و آن همه رنج گفت و گو ساکن
شیخ با او چنانکه با آن شاه ** شمس تبریز چنانکه خاص اله
خوش در آمیخت همچو شیر و شکر ** کار هر دو ز همدگر شد زر

ترجمه

ساکن اولدی آنکه شورش پیر ** کفت و کو رنجی قالدی بی تأثیر

شیخ آنکله نصلسه حضرت شمس ** اويله صحبت ايدر ایدی غدوامس
 امتراخ ایتدی صانکه سودله شکر ** ایشلری بربرندن اولدی کهر
 جماعت حسودان آنک حددن زیاده قریبتی مشاهده ایلدکرنده ینه حقد و حسدله مشغول اولوب
 عداوته باشلادیلر و غایت قساوت و نهایت شقاوتلرندن ذات حضرتلرینی جهله منسوب قیلدیلر. حال بوکه آنک
 حقایق لدنیسندن بی خبر ایدیلر نته کم حضرت سلطان ولد بیورر:

باز در منکران غربو افتاد ** باز در هم شدند اهل فساد
 گفته باهم گزین یکی رستیم ** چون نکه می کنیم در شستیم
 این که آمد زاولین بترست ** اولین نور بودوین شرست
 کاش کان اولین بودی باز ** شیخ مارا رفیق وهم دمساز
 همه این مردرا همین دا نیم ** همه هم شهریم هم خوانیم
 نهورا خطو علم و نی گفتار ** بر ماخود نداشت این مقدار
 خاص خاص خدایرا عامی ** گفته آن قوم جاهل از خامی
 بی خبر زین که عالم ایشانند ** همچو چشمه زعلم جوشانند
 علم شان آمداز جهان عدم ** ز آن کتابی که خوانده بود آدم
 بس کن و باز گر دازین گفتن ** وزدر مدح اولیا سفتن
 قدح انکار آن مریدان کن ** صفت آن فریق بی جان کن
 گرچه شان ترهات می گفتند ** از غم و غصه شبی خفتند
 کای عجب از چه روی مولانا ** می نیابد کسی چواو دانا
 روز و شب می کندسجود اورا ** بر فز و نان دین فزود اورا
 یک مریدی بر سم طنازی ** شد از بشان و کرد غمازی
 او همان لحظه نزد مولانا ** آمدوگفت آن حکایت را
 که همه جمع قصد آن دارند ** که فلان را زنده آزارند
 پس رسیداین بشه صلاح الدین ** نور چشم و چراغ هرره بین
 خوش بخندیدوگفت آن کوران ** آن گروه پلید بی ایمان
 نیستند این قدرز حق آگاه ** که بجز امر او نجنبند گاه
 چون تواند کسی مرا کشتن ** بی و امرش بخونم آغشتن
 رحمت محض و رنه من بنفس ** نهم زنده در جهان بک کس

ترجمه

ینه منکرلر ایتدیلر فریاد ** ینه تشویشه دوشدی اهل فساد
 دیدیلر قورتیلوب برندن بز ** کوزه تیردک خلوص ایله دریمز
 بوکلن او کیدندن اولدی بتر ** او بری نور ایدی بو نار و شر
 کاشکی اولسیدی ابتدا کی ینه ** مونس و هم رفیق شیخمزه
 بیلیرز بز بو آدمی هیمز ** مکتب و شهرجه برز هپ بز
 نه خط و علمی وار، نه ده گفتار ** عندمزده دکل او قیمتدار
 اولدی بر عامی خاص خاص خدا ** دیدیلر خاملغندن اول جهلا
 بیلیمورلر که عالم آنلردر ** چشمه آسا علمده او فردر
 علمنک مخرجی جهان عدم ** او کتابدن اوقور ایدی آدم
 براق آرتق بو بحثی کافیدر ** اولیا مدحن ایتسه وافیدر
 قدح ایت انکارین او مریدانک ** وصفن ایت او فریق بی جانک
 سوزلری ترحات ایدی جمله ** اویقوسز آنک کبی دانا
 کیجه، کوندوز آنی ایدر تبجیل ** اهل فضل اوزره ایتده تفضیل
 بر مرید قالقوب ایتدی طناللق ** چیقوب آنلردن ایتدی غمازلق
 ایتدی او عزم نزد مولانا ** آنلرک سرین ایلدی افشا

که بونی قصد ایدر بتون او گروه ** ایشله سونلر فلانه بر مکروه
 طویدی بو حالی شه صلاح الدین ** نور چشم و چراغ اهل یقین
 خنده ایتدی دیدی او بی چشمان ** او گروه پلیدی بی ایمان
 بو قدر حقندن اولمامش آگاه ** امری اولمازسه اویناماز برگاه
 بنی کیم قتله مقدر عجباً ** آنی امر ایتمامشسه رب خدا
 رحمت محض یوقسه نفحه ایله ** دیری قویمام جهانده بر کیمسه
 حضرت خداوندکارتک آنلر ایله اولان محبت و اتحادی بر مثابهده ایدی که بر کون اثنای تقریر و معارفده-
 خم- لفظ فارسیسی -خنب- تلفظ بیوردی. او مجلسده اوطوران بر شخص-خداوندکار! هنب دکل آکا خم دیرلر-
 دیدی. حضرت خداوندکار بیوردیلر: ای بی ادب! بن او قدر بیلیم ولکن شیخ صلاح الدین بیله تلفظ بیورلر.
 آکا متابعتی اولی کورورم و طوغریسی آنک بیوردیغیدر- جماعت حسودان خداوندکارتک شیخ صلاح الدین حقنده
 کی حسن ادب و صحابتلرینی بو وجه اوزره مشاهده ایتدکرنده حرکات غیابیه لرندن استغفار ایدوب حرأتلرندن
 و بی ادبکلرندن پشمان اوله رق حیل قویوسندن -لالول- ایی ایله طیشاری یه جیقیدیلر و بیلدیلر که اکر بو دفعه
 ده ینه ضلالتیه دوشرلر ایسه سینۀ قبوللرینه دست رد اوریلوب -خسرالدنیا والا خره- اوله جقلردر. لاجرم توبۀ
 عاجل ایله مشغول اولدیلر. و توبه لری-استغفر و اربکم کان غفراً- ماصدقنجه محل اجابته مقرون اولدی و سلطان
 ولد حضرتلری او حالک صفتنده بیان بیورلر:

چون شنید ند هردو زاری را ** ساز کردند جنگ باری را
 در گشا دندو راه شان دادند ** قفلهای ببسته بگشا دند
 تو بهاشان قبول شد آن دم ** شاد گشتند و رفت از ایشان غم
 شیخ شد باز از همه خوشنود ** باز از نو گناه شان بخشود
 عمرده روز شان هزاران شد ** بلکه خود بی شمار و پایان شد

ترجمه

ایکیسی کوش ایدنجه زاری پی ** دوزدیلر الهه ساز یاری پی
 صالدیلر آنلری دری آچه رق ** قپادلمش کلیدلری آچه رق
 اولدی مقبول او دمده توبه لری ** اولدیلر شاد غصه کیتدی کری
 ینه شیخ اولدی جمله دن خوشنود ** عفو ایله ایتدی لطف نا معدود
 آنلرک اون کون عمری اولدی هزار ** بلکه ده اولدی بی حدود و شمار

حضرت خداوندکارتک باطن جهتندن شیخه تعلق و موانست تمامی اولدیغندن نسب ظاهریه ایلده
 اتصال آرزو ایدوب لاجرم کریمه سنی حضرت سلطان ولد ایچون ایسته دی و نسب فرزندانی آنلرک سلاله سینه
 متصل قیلدی. حضرت خداوندکار تمام اون سنه مدت شیخ صلاح الدین ایله صحبت بیوردی و بالجمله اصحاب
 و عزیزان آنلردن فوائد دارینی حاصل ایتدیلر. ناکاه عین کمالده ایریشمش بر نقش شیخک صفحۀ قلبی اوزرینه بی
 اراده یازلدی. وقتاکه کندینه کلدی او حالک وقوعندن اضطراب عظیمه دوچار اولوب حضرت عزتدن (عزاسمه)
 -ربنا لا تؤاخذنا ان نسينا اوا خطأنا- آیت کریمه سنی تلاوتله تضرع و نیاز ایلیره رک (اعوذ بک منك) آندن عبارت
 اولان حضرت شیخی پناه اتخاذ ایلدی. تأیید سبحانی عنایت شیخه موقوف اولوب آنی او حالتدن تکرار دارالامن
 سلامتده و دارالانس کرامتده متمکن قیلدیلر ولکن جسم مبارک رینه ضعف و خسته لک طاری اولوب مدت
 مرضی اوزادی. شیخ بدن عاریتدن نقل ایله سرای باقی یه رحلت ایتمسیچون عنایت بیورملرینی حضرت
 خداوندکاردن نیاز ایتدی. بی حد تضرعدن صوکره اجازت ویروب اوچ کون عیادتنه کلمدی شیخه او حالدن وقت
 نقلک ایریشدیکنه یقین حاصل اولدی. نته کم سلطان ولد حضرتلری بیان بیورلر:

ناگهان شد صلاح دین رخبور ** گشت از صحت بدن مهجور
 رنج جسمش کشید سخت دراز ** دمبدم نیست می شد او زکداز
 شیخ چون می نداد دستوری ** که رود شد دراز ریخوری
 چونکه رنجوریش دراز کشید ** ناله و گریه اش بچرخ رسید
 گفت با شیخ که ای شه قادر ** این لباس وجود را بدر

کرد ازوی قبول و گفت رواست ** از سر بالشین سبک بر خاست
چون دوسه روز در عیادت او ** نامد و کرد رو بحضرت هو
کشت برشه صلاح دین روشن ** گفت جان می شود جدا زیدن

ترجمه

اولدی ناکاه صلاح دین رنجور ** صحت تندن اولدی او مهجور
جسمنک رنجی اولدی خیلی مدید ** اریمکدن ده اولدی ضعیفی مزید
شیخی زیراکه ویرمدی دستور ** قالدی آندن او خیلی دم رنجور
مرضی اولدیغیچون اوילה مدید ** ناله سی اولدی اسمانه رسید
دیدى او شیخه ای شه ذیشان ** جانمی ثوب تندن ایت عریان
اوילה اولسون دیوب قبول ایتدی ** اورادن قالدی چار چابوق کیتدی
کلمدی چند روز عیادتنه ** یوز چویرسون دیو او حضرته
آکلادی شیخ صلاح دین روشن ** دیدی که جان جدا اولور تندن
بعده تماماً خوشلق و شادی ایله بو دار غروردن سرای سروره سفر بیوروب قالب خاکی پی خاکدانه
براقه رق مرغ روحی شاهباز ملائک ایله برابر اوچوردی و -عند ملوک مقتدر- ده متمکن اولدی.
رفت آن طاؤس عرشی سوی عرش ** چون شنید آواز طبل از کوی عرش

ترجمه

او عرشک طاوسی عرشه کیتدی ** صدای طبل عرشی چون ایشیتدی
حضرت خداوندکار -عظم الله ذکره- آنلرک فوت ظاهریلرندن زیاده متأثر اولدیلر. عزت و تعظیم تام ایله
قونیه نك جمله اعظم و اکبری حاضر اولدیغی حالده جنازه پی تشییع ایلدیلر.
و بو غزلی اجر جمالی اوله رق انشا بیوردیلر قدس الله تعالی سرهما:
ای زهجران فراق آسمان بگریسته ** دل میان خون نشسته عقل و جان بگریسته

ترجمه

ای سنک هجر فراقکدن سما قان آغلادی ** خونه مستغرق اولوب دل عقل ایله جان آغلادی

ذکر رابع

چلبی حسام الدین عظم الله درجاته حضرتلرینک خلافتی بیاننده در

عظمای اهل توحید و عرفای صاحب طریقتدن اولان حضرت چلبی کروبیان و خلاصه روحانیان، بانی
اساس محبت، متمم ارکان مودت، ملقن اسرار معرفت و حقیقت مکمل اضلاع شریعت و طریقت، افتخار اولیا،
اختیار اتقیا، مظهر نور الهی، مهدی اطوار نامتناهی، صدیق وقت و ابویزید زمان چلبی حسام الحق والملة والدين
قدس الله روهه کافه اصحابک مقتداسی و بالجمله اقطابک پیشواسی اولوب ظاهر و باطنلری مجاهده ده ایدی.
و ورع و تقواده مبالغه بیورلر ایدی. ادب بی غایه و صدق بی نهایتیه مالک اولوب ریاضت کثیره ده
بولنورلر و دائماً مجاهده اولورلر ایدی. طبع کریم و سیرت حلیم ایله احوال قلوبه مطلع و اسراره واقف اولوب
کلمات جامعه سویلرلر و اصحاب قالد علم حاللرینه عائد مشکلاتی حل ایدرلر ایدی. شیخ صلاح الدین رحمة الله
علیه دن صوکره حال حیات خداوندکارده تمام طقوز سنه و آندن صوکره دخی بالجمله اصحاب خداوندکاره
شیخ و قائم مقام و خلیفه و امام ایدی. و حضرت خداوندکاره تقرب قصدیه کافه اصحاب آنلرک ملازمی اولورلر
ایدی. آنلرک نسب مبارکری (امسیت کردیاً و اصحبت عربیاً) کلامنک قائل بولنان شیخ عارف قدس الله سره
حضرتلرینه متصلدر. ذات حضرتلرینک کمالاتی قیاس ایتمک ممکنمیدر و هانکی میزان ایله وزن ایدیه بیلور.

مصرع

گر تراز ویش کنی میدان که میزان بشکدن

ترجمه

آنی طار تارسه ک اکر بیل که ترازو قیریلور

و حقیقتده حضرت خداوندکارمزمک مظهر تمامی آنلر ایدی و کافهٔ مثنویات آنلرک التماسلریله تألیف اولنمشدر. کافهٔ اهل عشق و توحیده اولان یالکز بو لطفلرینک شکرینی قیامته قدر ادا ممکن دکدر. مثنویات آره‌سنده مکتوب اولان حقایق چلبی حضرتلرینک سلوکنه دائر اشارتی حاویدر.

خوشر آن باشد که سرد لبران ** گفته آید در حدیث دیگران

ترجمه

طرز رعنادر که سر دلبران ** غیری پی سویلرکن او اولسون عیان
مثنوی شریفک بتون دیباجه‌لری آنک القاب شریفه‌سیله مزیندر. اگر بر طالب آنلرک سیر و سلوکلرندن
بر شمع طویمق آرزوسنده اولور ایسه مثنوی معنویک مطالعه‌سنده عشق خصوصنده مبالغه لازمدر. بلکه
آنک بعض صفاتنه اطلاع پیدا ایدوب اهل بصیرت زمره‌سندن اولور. آنلرک نامنه اشارت اولنان مثنویاتدن تبرکاً بز
دخی بر نبذه ذکر ایده‌لم. نته کم جلد ثانیده بیورلمشدر.

مدتی این مثنوی تأخیر شد ** مهلتی بایست تا خود شیر شد
تا نزاید بخت تو فرزند نو ** خون نگر ددشیر شیرین خوش شنو
چون ضیاءالحق حسام الدین عنان ** بازگر دانید زواج آسمان
چون مبعرعج حقائق رفته بود ** بی نهارش غنچه‌ها نشکفته بود

ترجمه

بر مدت مثنوی شریف تأخیره دوچار اولدی؛ زیرا قانک سود اولمسی ایچون بر مهلت لازمدر یعنی هر
بر شینک درجهٔ کماله ارتقاسی تدریج و امهال ایله اولور. بناءً علیه لایق افاضه اولان اسرارک ظهوری
ایچون مهلت لازمدر که او ایام مهلت ظرفنده مفیض کریمدن استفاده اولنه‌رق تکرار خلقه بالتوجیه
امر مفیض ایله افاضه اولنه [شرح امدادالله و محمد رضا قدس الله سرهما]
ای حضرت حسام الدین سنک بختک بر اوغل طغورمدقجه قان طاتلی سود اولمادی. بونی ایو دیکله
یعنی سنک حامله کی اولان بختک فرزند کی انکشاف اسراری تولید ایتمدیجه سود کی الذواحلا
اولان مثنوی شریفک نظمونه مباشرت اولنمدی (شرح امدادالله و عبدالعلی قدس الله سرهما)
حقک ضیاسی اولان جناب حسام الدین وقتا که ینه عنانی اوج آسماندن چویردی مثنوی شریفه شروع
اولندی. حضرت حسام الدین معراج حقایقه کیتمش ایدی. آنک بهاری اولمدقجه مثنوی شریفک
غنچه‌لری آچیلمدی.

اوچنجی جیلده بیورلر:

ای ضیاءالحق حسام الدین بیار ** این سوم دفتر که سنت شد سه بار
برگشا گنجینه اسرار را ** در سوم دفتر بهل اعدار را

ترجمه

ای حقک ضیاسی اولان جناب حسام الدین مثنوی شریفک اوچنجی جلدینه شروع ایت. زیرا عمل
خیرده تثلیث سنتدر. اعداری براقده مثنوی شریفک اوچنجی جلدنده خزینه اسراری آج.
دردنجی جلدده بیورلر:

ای ضیاءالحق حسام الدین تویی ** که گذشت ازمه بتورت مثنوی
همت عالی تو ای مرتجا ** می کشد این را خدا داندکجا
کردن این مثنوی را بسته ** می کی آن سوکه تودانسته
درلب و گفتش خدا شکر تودید ** فضل کرد ولطف فرمود و مزید
زانکه شاکر را زیاده و عده است ** آنچنان که قرب مزد سجده است
زان ضیا گفتم حسام الدین ترا ** که تو خورشیدی و این دو و صفاها
شمس راقر آن ضیاخواند ای پدر ** و ان قمر رانور خواند این را کر
دیده غیبت چو غیبست او ستاد ** کم مبادا زین جهان این دیدوداد

ترجمه

ای حضرت حسام الدین حقک ضیاسی سنسک؛ زیرا مثنوی شریف سنک نورک ایله آبی کچدی. ای مرتجان! سنک عالی همتک بو مثنوی شریفی نرهیه چکدیکنی جناب حق بیلور. ترقی و زیاده‌لک اصطراريله بو مثنوی شریفی بیلیمش اولدیغک جانبه چکیورسک.

مثنوی شریفک لب و کلامنده حق جل و علا حضرتلری سنک شکرکی کوروب آکا لطف بیوردی. و فضیلتی تزئید ایتدی. زیرا شاکره ازدیاد نعمتی وعد اولنمشدر. نته کم قرب الهی سجده‌نک اجرتیدر. ای جناب حسام الدین سکا او سببدن ضیا دیدم که سن برکونشسک و بونده ایکی وصف واردر (یعنی قلنج معناسنه اولان حسام قاطعدر و ضیا دخی ظلمتی قاطعدر) ای پدر قرآن عظیم الشان شمسه ضیا و قمره نور تعبیر بیوردی. بوکا نظرایت. ای جناب حسام الدین، سنک غیب کوزک مشاهده امور غیبیه ده غیب کبی استاددر. بو جهندن بو مشاهده و عطا اکسیک اولمسون.

و ینه دردنجی جلدده بیوررلر:

همچنان مقصود من زین مثنوی ** ای ضیاء الحق حسام الدین تویی
مثنوی اندر فروع و دراصول ** جمله آن تست کردستی قبول
ور قبول آرند شاهان نیک و بد ** چون قبول آرند نبود بیش رد
چون نهالش داده ثبش بده ** چون گشادش داده بگشا کره
قددم از الفاظ اوراز تواست ** قصدم از انشاش آواز تواست
پیش من آوازت آواز خداست ** عاشق از معشوق حاشا کی جداست

ترجمه

ای حقک ضیاسی اولان حسام الدین بنم بو مثنوی شریفی ترتیبندن مقصودم سنسک. اگر قبول ایدر ایسه‌ک؛ شریف اصول و فروعده هپ سنک آنکدر دأب شاهان بودر که آنلر نیک و پدی قبول ایدرلر و قبول ایتدکدن صوکره آنندن برشی رد ایتمز لرو سن ای حضرت حسام الدین شاه حقیقت و معدن طریقتسک مثنوی شریفک ابتداسنی قبول ایتدکک کبی اختتامنی ده قبول ایله مادام که نهال مثنوی شریفی ویردک. صوینیده ویر و مادام که آکا یول ویردک آتئای راهده تصادف اولنه حق دوکومی ده چور. مثنوی شریفک الفاظندن مقصودم سنسک و آئی انشادن قصدم سنک آوازکدر. بنم عندمده سنک آوازک آواز خدادر. حاشا عاشق، معشوقدن نه وقت جدا اولمشدر.

و بشنجی جلدده بیوررلر:

شه حسام الدین که نورا بخم است ** طالب آغاز سفر پنجم است
گر نبودی خلق محجوب و کثیف ** و رنبودی حلقها تنگ وضعیف
در مدیحت داد معنی دادمی ** غیر این منطق لبی بگشادمی
مدح توحیف ست با زند انیان ** گویم اندر مجمع روحانیان

ترجمه

بیلدیزلرک نوری اولان شاه ملک حقیقت جناب حسام الدین مثنوی شریفک بشنجی جلدینه مباشرتی آرزو ایدیور. ای جناب حسام الدین سن اولمسه ایدک خلق تعلقات بشریه حسبیه درک حقایق اشیادن محجوب اولورلر و تلذذات نفسانیه لری سائقه سیله کثافت و کدورتده قالیرلر ایدی. و اگر سن اولماسه‌ک معرفت لقمه لرینک بوغازلری طار اولوب آنلره معرفت لقمه لری صیغماز و ضعیف الا استعداد اولور ایدی. [شرح امداد الله قدس سره]

اگر سنک مدحکی تمامیه و کمالیه ایده ایدم انجق سنک مدحکی ایدر و آنندن باشقه کلام سولیمز ایدم. سنی بو بدن و دنیا محبوسلرینه مدح ایتمک یازقدر. بناء علیه سنک مدحکی روحانیلر و اهل ملکوت مجمعه‌نده سولیه‌یم.

و آلتنجی جلدده بیوررلر:

ای حیات دل حسام الدین بسی ** میل می جوشد بقسم سادسی
گشت از جذب چوتو علامه ** در جهان گردان حسامی نامه
پیش کش می آرمت ای معنوی ** قسم سادس در تمام مثنوی

ترجمه

"ای کوکک حیاتى اولان جناب حسام الدین بیان معانی صد دنده مثنوی شریفک آلتنجی جلدینی تألیفه میل ورغبتم جوشاندر. براسمی حسامی نامه اولان بو مثنوی شریف سنک جذبک سببیه جهانده مشهور اولدی.

ای جناب حسام الدین سن صورتیه دکل معنایه منسوبسک معنوی اولان مثنوی شریفده سکا لایق بر هدیه اولدیغندن آنک متممی اولان آلتنجی قسمی هدیه تقدیم ایدیورم."

خداوندکار قدس الله سره حضرتلرینک ذات شریفلرینه اولان عنایتی خلفادن هیچ بریسنه اولمامشدر. آنلر ایله اولان معامله لری بر وجه ایله ایدی که کورن بر کیمسه آنلرک مریدی ظن ایدر ایدی. چلبی حضرتلرینک لطافت مزاج شریفی وشفقتی بر مثابهده ایدی که بر کیمسه حضورنده-فلانه بویله بر زحمت و وجع حادث اولمشدر-دیسسه ایدی فی الحال انلره زحمت عارض اولور ایدی.

علو همت و کرمده معروف و مشهور ایدی. نته کم او وقتده بو قدر امراء صاحب خیر موجود اولدیغی حالده فقرا و اهل احتیاج برک و نوای آنلردن بولورلر و هر ترتیب بیوردقلری ضیافت و سماعده بالجمله اکابر آنلرک علو همتلرینه رشک ایدرلر ایدی.

پرهیزکارقلری بر حده ایدی که نظری نامحرمه واقع اولمامق ایچون اصلا اختیارلریله کوندوز حمامه کیتملر ایدی. آنک جمله آدابندن بریده او ایدی که حضرت خداوندکاره مدت ملازمتلرنده اصلا و قطعاً آنلره مخصوص اولان خلیه کیرمیوب قره قیشده صغوق و قار و یاغموره باقمیهرق خانه سنه کیدر و تجدید وضوء ایدوب عودت ایلر ایدی و دائماً خداوندکار قدس سره حضرتلرینک حضورنده ادب ایله ایکی دیز اوستنه اوطورر ایدی.

لاجرم بو ادب سلوک ایله بولدیغی بولدی. تمام اون سنه مدت حضرت خداوندکارک حال حیاتنده خلافت بیوردیلر. اول وجه ایله که بالجمله اصحاب بی حقد و حسد مستفید اولدیلر و بو حالی تصدیقاً سلطان المحبوبین سلطان ولد بیوررلر رضی الله علیهم اجمعین:

بود باشیخ باز مانه شیخ ** همدل و همنسین بخانه شیخ
در صفا و وفا بهم همدم ** همه اصحاب شادمان بی غم
بخشش هر دو بر همه شامل ** همه از هر دو عالم و عامل

ترجمه

اویله که شیخله زمان شیخده ** هپ برابر دی مکان شیخده
او صفاده و وفاده همدم ** جمله اصحاب ایدی شاد و بی غم
آنلرک لطفی عمومیه شامل ** عالم آنلر ایله عالم، عامل

حضرت خداوندکار تقریر حقایقه مشغول اولدقلری هر بر وقتده چلبی یه عنایت روحانیانندن اویله عنایت حاصل اولوردی که کلیاً کندینی غائب ایدوب خیلی مدت ذوقندن و او حالک لطافتندن مدهوش قالیر ایدی. کندینه کلدیکی وقت باشی سجدهیه قویوب کوزندن اشک طوفان انکیز دوکر و او حضرتک ذات پاکنه آفرین خوان اولور ایدی. خداوندکار قدس سره حضرتلرینک نقللرندن صوکره خلافتده اخلاف واقع اولدی. بعضیلری دیدیلر که [خداوندکارک حال حیاتنده امامت و خلافت بیوردقلری کبی بو وقتده دخی حضرت چلبی بی خلافتیه بالقبول بیعت ایدهلم. و آنی شیخمره قائم مقام بیلوب وجود شریفی غنیمت صایالم.]

بعضیلری دیدیلر [فی الواقع بو رأی صائبدر ولکن -الشبل فی الحیر مثل الاسد-ضرب مثلی مشهوردر. حضرت سلطان الاولیا و المحبوبین بهاء الحق و الدین سلطان ولد قدس سره خداوندکارک وارث علمی صلبیسی و اولیای کبارک خلاصه محبوبی و رموز حقایقک کاشفی و معارف و دقایقک شارحی و نامه الهینک دیباجه سی و اسرار نامتناهینک ملقنیدر. اگرچه خداوندکارک حال حیاتنده امامته استعدادی و ریاسته استحقاقی و اولیای کمله شیخک ایچون استیهالی موجود ایدی. ولکن پدر عالیلرینک شعشعه نوری حکمفرما اولدیغندن طریق ادبه سالک ایدیلر. بو کون ایسه شب دیجورک کان آفتابی یوزینی نقاب غیرته چکدی. آنک سری اولان بو سلاله طاهره بی شیخک قائم مقامی بیلهلم] بازار معرفتک ناقدلری و مسند طریقتک صدر نشینلری اولان غزیراندن بر طائفه دیدیلر [بز جگری یانمش عاشقره جان و جانان آره سنی تفریقیه نه محل واردر]

نظم

آن چو خورشید این چو بدرمنیر ** هر دو سلطان و شاه عالمگیر

آن چو صديق بحر صدق و صف ** وين چو حيدر جيب و شير خدا
 آن يکي شهسوار عالم دين ** وين يکي افتخار روی زمین
 آن يکي قرۃ العيون جهان ** وين دگر آسمان عالم جان
 آن يکي ملك فقر را ديهيم ** وين دگر پيشواي هفت اقليم
 هر دو فرمان ده ممالك دل ** هر دو مقبول و هر دو هم مقبل
 هر دو اشمع معرفت در دست ** هر دو از جام قدسيان سر مست
 هر دو مارا درين جهان رهبر ** باز هر دو شفيع در محشر
 هر دو در باغ معرفت رسته ** چون کل و ياسمين بيك دسته

ترجمه

او کونش مثلیدر بو بدر منیر ** هر بری پادشاه عالمگیر
 بری صديق بحر صدق و صفا ** بری حيدر مثالی شیر خدا
 اوتہ کی شهسوار عالم دين ** بریکی افتخار روی زمین
 او بری قرۃ العین جهان ** بو ايسه آسمان عالم جان
 او بری ملك فقره در ديهيم ** بو ايسه پيشوا هفت اقليم
 ايکيسي حاکم ممالك دل ** بزجه مقبولدر وهم مقبل
 شمع عرفانی طوتدیلر دردست ** ايکيسیده شفيع محشر در
 باغ عرفاندن آنلر اولدی رسا ** بر دمت کل و ياسمين آسا

اولان اودر که آرہ لرینی تمیز ایتمیوب هر ايکی پیشوانک رأی صائبی نه وجهی اقتضا ایدرسه بز دخی آکا اطاعت ایدہ لم. [ایرتسی کونی بالجمله عزیزان و اصحاب و امیران و معتبران تربۃ مقدسک زیارتنه کلمش ایدیلر. حضرت چلبی رحمة الله عليه سلطان ولد حضرتلرینه بیوردیلر : [ای نور دیدہ و مخدوم زادہم، بو کون حضرت خداوندکارمک آفتاب جلالی عالم سفلیدن غروب ایدوب افق آخرتده طلوع ایلدی. بز بر آووج یتیم لر ایلہ ضعیفلری سکا ودیعہ براقدی. پدر بزرگواریکزک تختنه اوتوروب وضع و شریف حقندہ تربیہ و شفقت طریقنه سالك بولنمہ کز ایجاب ایدر.]

سلطان ولد حضرتلری کمال لطف و خلقندن ناشی زبان کوهر بارینی آچوب عبارۃ فصیحہ ایلہ بیوردیلر کہ [حضرت خداوندکارم و پدرم رضی الله عنه حال حیاتندہ سنی جملہ اوزرینہ ممتاز طوتوب کافۃ اصحاب و فرزندانک امامت و ریاستی سکا تفویض ایتمشدر. آنک جمال زیباسندن محروم قالدیغمز بو کونده امامتکز بطریق اولادر] و او ائنادہ قالقوب حضور چلبی پی مسند مشیخته اقعاد ایدوب تمام اون ایکی سنہ آنی پدرینک قائم مقامی بیلدی و حضرت چلبی دخی وظیفۃ مشایخدن بولنان تربیہ و شفقت و تصفیۃ خواطر مریدان و طریقۃ سلوکدن هیچ برینی ترک ایتمیوب سنن خداوندکارہ تمامہا رعایت بیوردی. آخر الامر او حضرتک فراق حدی تجاوز ایتدیکندن پردۃ وجودک اورتہ دن قالمقہ سنی حضرت عزت- عز اسمہ- دن استدعا بیوردی. اضطرارلری صوک درجہ پی بولدیغندن تیر دعا هدف اجابته مقرون اولوب آلتی یوز سکسان درت سنہ سی ظرفندہ دارالخلودہ سفر میسر اولدی. و جناب خداوندکارک خلقۃ خاصنہ اولاشدی. رضی الله انهم و رضوا عنه.

ذکر خلافت حضرت سلطان ولد رضی الله عنه

محبوبینک سلطانی، اولین و آخرینک معشوقی اسرار لاهوتیہ نک عارفی، رموز ناسوتیہ نک ملقی، بین الناس آیت رحمت، یر یوزندہ اللہک ولیسی، خلق اوزرینہ اللہک حجتی، ولایت دائرہ سنک متمم و خاتمی حقیقت اقلیم لرینک مالک و حاکمی مولانا و سیدنا و سندنا بهاء الملة والحق و الدین وارث الانبیاء والمرسلین الہادی الی سبیل الیقین قدسنا الله بسرہ المعظم حضرتلری جمیع علوم رسمیه دہ بر دریای بی کران و معارف و حقایق قدسیہ دہ پی مثل بر بادشاه دیشان ایدی.

زبانی، بیان اینجوسنی حقۃ یاقوت دہانده دلدیکی وقتلردہ عالمیانک مبہم اولان مشکلاتنی و قاریشیق بولنان رموزینی هر برینک پاص طوتمش اولان آیینۃ دروننده مشاہدہ ایدوب حل بیوررلر و سر حقائق و لب دقائقی براہین قاطعہ و دلائل واضحہ ایلہ بالجملہ حضارہ روشن و هویدا ایلر ایدی. فضلا و علماء ملتک انکشت حیرتی دہان حجلتندہ قالقوب حضرت قدسک حجلہ نشینلری و حظیرۃ انسک مجاورلری -علیک عین الله- دیرلر

ایدی. حضرت مولانا شمس الدین عظم الله ذكره آنلرك حقده عنایت تمام بیوروب اوقات تجلیات و مناجاتده حضرت رب العزتدن آنلر ایچون زخمتسز و کدورتسز و مشقتسز مقامات ولایتک اعلاسنه نائلیتلرینی استدعا ایلرلر ایدی. لاجرم او کنز حقایق آنی کماله ایصال ایدوب آنلرك ظاهر و باطنلری قاملاً نور قدس ايله مزین اولدی. طقسان آلتی سنه عمر سوردی. دائماً مشاهدۀ حقایقده مستغرق اولوب لوح حقیقت اوزرنده اولان نفوشی نظر بصیرتله کورهرك عالمیانه شرح بیورر ایدی. اکابر و اصاغر فوائد و موائد دارینی اکتساب ایلدکلرندن باشلرینی پرکار کبی او قطب زمین و زمانک آستانه سنه وضع ایدرلر ایدی. او قطب هدانک حاضر اولدیکی مجمعه، اطرافندن او خطه مبراکدهه طولانان و بالجمله علومده انکشت نمای عالم اولان بو قدر فضلا و علمای مفتین بولندیگی حالده ذات حضرتلری تقریر حقایق و معارفله مشغول اولدقده آنلردن هیچ بریسنک نطقه مجالی اولماز ایدی. کلاه گوشۀ خورشید چون نماید روز ** ستارگان بحقیقت فرو نهند کلاه

ترجمه

کلاه گوشۀ خورشید ایدنجه روزی پدید ** ستاره لرده محقق کلاهی چیقارر
او مجلسده حاضر بولنان قلبی یانق عاشق لر غایت لطافت و نهایت شوقدن واله اولوب اسرار دریالرینه غرق اولورلر ایدی. و اگر بو افادهده برکیمسهیه شق و شبهه عارض اولورسه بو معاینک تقریری آکا مبرهن اولمق ایچون، او حضرتک مثنویات و غزلیاتیله کلام منثورینی مطالعه ایتسون. مع هذا او حضرتک اطلاق یوزندن بیان بیوردقلری کلماتک مقید بولنان تقریر ايله هیچ مناسبتی یوقدر و انشا بیوردقلری بالجمله کلاملر دخی اصحاب کشفک بو قدر مقاماتنک مفتاحیدر و آنک هر فصلی ارباب طریقته مرشد و برپیشواد. خاص و عامه، آشنا و بیکانهیه، بیوک و کوچوکه آفتاب رخشان کبی بشوش و خندان اولوب معامله لری مساویدر. نته کم بو رساله نك مؤلفی سویلر:

زهی زنور روان تو چشم جان روشن ** زعکس طلعت تولوح قدسیان روشن
زنور سینۀ پاک تو درشب دیحور ** توان شمرد یکا پک ستارگان روشن
هر آن خیالکه دروهم رویشان نگذشت ** ضمیر پاک تراشد یکان یکان روشن
کجاست منکر تامن نمایش اورا ** زمکر مات کمال تو صد نشان روشن
خدیو تخت حقایق بهای ملت و دین ** که روشن است بدو چشم عاشقان روشن
انیس روضۀ پاک تو قاصرات الطرف ** میان مرقد صدر تو چون جنان روشن
ببارگاه جلالت مراچه قدر بود ** که در صفات جمالت کنم بیان روشن
و لیک عشق بر آن آردم چو پروانه ** که گرد شعلۀ شمعتم کنم دهان روشن

ترجمه

نه خوش او نور روانکله چشم جان روشن ** او عکس وجهک ايله لوح قدسیان روشن
ضیای سینۀ پاککله لیل دیجورده ** برر برر صابیلیر هپ ستارگان روشن
او هر خیال که او هام روشنان کورمز ** ضمیر پاککله اولمش یکان یکان روشن
هانی او متکر آکا تا که ايله یم اظهار ** سنک فیوض کمالکده یوز نشان روشن
شه او منکر آکا تا که ايله یم اظهار ** سنک فیوض کمالکده یوز نشان روشن
شه سریر حقایق بهای ملت و دین ** آنکله روشن اولور چشم عاشقان روشن
انیس روضۀ پاککده -قاصرات الطرف- ** او تر به کک ایچی مانندۀ جنان روشن
در جلالک اوکنده بنم نه قدرم اولور ** جمالکک صفتن ايله یم بیان روشن
ولکن اوستنه عشق آتدی مثل پروانه ** که نور شمعی دور ایلیه دهان روشن
او حضرتک صفات کمالاتنده خامه ران اولمق عین تقصیر اولور والحاصل آنلردن درت سلالۀ طاهرۀ طیبه وجوده کلمشدر که اولکیسی حضرت چلبی عارف ایکنجیسی چلبی عابد اوچنجیسی چلبی زاهد دردنجیسی چلبی واجددر رضی الله عنهم وقتا که مدت عمرلری طقسان آلتی یه واصل اولدی مزاج شریف لرنده بر قیر یقلق پیدا اولوب بر قاچ کون صحب فراش اولدی. و بیوک مخدوملری اولان حضرت چلبی عارفی چاغروب قولندن طوته رق اصحاب عزیزان و مریدانه تودیع ایلدی.

جوار رب رحیم و ملک کریمه ملحق اوله جقلری کیجه خانه یی اغیاردن خالی بیوردی. کیجه دن بر مقدار کچدکده اوطوروب بیوردیلر که -حضرت خداوندکارم مولانا شمس الدین و بالجمله اولیاء الله کلوب بکا

منظر درلر؛ بنم وفاتمدن طولای جزع وفزع ایتمامک کرکدر- وتقریر حقایق و ذکر رب الخلائق ایله مشغول اولدیلر.

یدی یوز اون ایکی سنه هجریه سی ماه رجبک اوننجی بازار کیجه سی آخرنده ذکر ایدرک فرادیس قدسده و ریاض انسه استقرار ایلدیلر. و پرده نوره مستور اولوب -قاصرات الطرف- خدمتجیلکرینه حاضر اولدیلر و -ولدان مخلدون- شراب طهور ایله مملو اولان اباریق نوری اوکنه کتیردیلر. و اوچ کون اوچ کیجه قبه مبارکزدن آسمانه قدر بر نور ظاهر اولدی. اول وجه ایله که قونیه اهالیسنک صغیر و کییری کوندوز آیدینلغنده مشاهده ایتدیلر. و او عظمتده حیران اولوب ذات حضرتلرینک غیبوت جمالندن طولای فریاد و فغانی علیه ایریشدیردیلر. رضی الله عنه و عن اسلافه.

ذکر حضرت چلبی عارف قدس سره

روحانیلرک مخدوم زاده سی، ربانیلرک حیات بخشی، محققانک نور دیده سی، مهمه جبروت سالکرینک رهنمائی، خطه ملکوت ناز نینلرینک قافله سالاری، دیده عارفانک سرمه کشی و سوخته مسکینانک نوازنده دلی چلبی جلال الدین فریدون المشتھر بعارف نورالله ضریحه حضرتلری حضرت خداوندکارک حال حیاتنده وجوده کلدی. طوغدقدن صوکره حضرت خداوندکار قدس سره آنلری آلوب آستینلرینه قویه رق حرکات و سماع بیوردیلر و آنلرک حقنده پک چوق عنایت قیلدیلر و کندی یقینلرینی آنلره احسان ایلدیلر و عارف اسمی ایله چاغردیلر. و آب معرفتی آنک جوی سینه سنه آقیتدیلر. سلطان ولد حضرتلرینک نقللرندن صوکره ابا و اجدادینک تخت ولایت و خلافتنه اوطوردی و بتون صادقلری وجود شریفلریله مزین و مشرف قیلدی و طریق صدق و نیازی و ترک ماسوی الهی و مجازی هرکسه آشکاره قیلدی. و سلاطین و امرا و افاضل و کبرا، محبت و اخلاصلرندن ناشی آنلره ارادت کتوروب امر و فرمانلرینه منقاد اولدیلر. و عزت نفسلرینی آنده بیلدیلر و فنون غریبه ایله مشحون کلاملری و غزللری وارد. نفس نفیسلری حقائق ظاهریه و باطنیه ایله آراسته و همترلری عالی و کرملری بی حد و خلقلری، خاص و عام اوزرینه کونش کبی فائض و وجدی و بسطی نسیم بهار کبی معتدل و تکلف و رعوتندن بعید ایدی. اکر آنلرک اخلاق و صفتلرینک بیاننه دوام اولنسه طویل اولور. ولکن هر بابدن بر فصل و هر انباردن بر آوچ عرضی واجب کورندی.

ذات حضرتلری یدی یوز اون طقوزنجی سنه هجریه سی ماه ذی الحجه سنک یکریمی دردنچی صالی کونی تنکنای جهانندن دار الامان و بیت الجنانه رحلت ایدوب کندی جنس و اصللرینه اولاشدیلر. مریدان و عاشقان شهر ایچنده او نازنین جهانک مراسم عزاسنی اجرا ایدوب مرثیه لر و قصیده لر انشا ایلدیلر. رحم الله الما ضین و ادام دولة الباقرین.

ذکر چلبی شمس الدین عابد حضرتلری

چلبی عارف حضرتلرینک نقللرندن صوکره برادر صلیبسی چلبی روحانیان، کلبن کلشن معرفت، سیمرغ قاف قربت، تخت نشین نصرت، نور عیون کاملین محبوب الواصلین بحرالعارف، شمس المعارف چلبی شمس الدین عابد اسبغ الله ظله حضرتلری شمدی قائم مقام و شیخ و امام وقت اولدی و کافه مریدان و عاشقانک کوزلری جمال همایونلریله روشنلر. ذات حضرتلری و اکابر اقطاب و عیون اولی الالباب اولان شمس افلاق المعارف ونجوم بروج الحقائق ثمره اغصان اشجار القدس و درر بحار معارف الانس صلاح الدین امیر زاهد و حسام الدین سلطان واجد رضوان الله علیهم اجمعین حضراتی سنت اجدادی قائم طوتوب رشد و سبیل هدایتی جمله اوزرینه اظهار ایلدیلر. اهل جهانه وجود پرچود شریفلریله معاونت تامه ده بولنوب صادقلره درون مبارکریله غیر قابل تقریر بر اطمینان بخش ایلدیلر. حق جل و علا حضرتلری بو عقود بختیاری بی عباد سائره ایچون سنه لرحه پایدار و آنلرک نتایج طیبه لرینی قیامته قدر بر قرار بیورسون. حق محمد و اله الطیبین الطاهرین اجمعین یا رب آمین.

ذکر اصحاب ورؤساء مریدان رحمهم الله تعالی

الله سنی موفق ایلسون. معلومک اولسون که خداوندکار قد سنا الله بسرہ المقدس حضرتلرینک حال حیاتنده مریدان و عاشقان لایعد ایدی. ولکن اهل صحبتدن اولوب تقرب تام حاصل ایدنلر و ریاضت کثیره

چكوب وجود وارلغنى فقر و يوقلق پوته سنده بيك دفعه اريدهرك ظاهرى محو ايله دنيايى آرقه سنه آتائلر بوزمره ايدى كه ذكر اولنور:

چلبى جلال الدين فريدون، مولانا سراج الدين بابيورتى، بهاء الدين بحرى، فخرى الدين سيواسى، اولاد مدرس، بكبتمور، مولانا صلاح الدين فقيه، نظام الدين خطاط، مولانا عزالدين ارزنجانى، مجدالدين مراغى رحمة الله عليهم و رضى الله عنهم.

حضرت خداوندكارك آخر وقتنه ايريشوب چلبى حسام الحاق و الدين و سلطان ولد قدس الله سرهما حضرتلرينك عنايتلرينه مزهر اوله رق خلافتله موسوم الانلردن بريسى مولانا ملك العارفين، فخر المحققين، كامل الحال و القال مولانا علاء الدين الاماسى رحمة الله عليه ايدى كه زماننده زمرة فقرانك صاهب قرانى و جملة عشاقك قافله سالارى اولوب بر نفس آراميده و بر سیرت پسندیده و بر شان على و بر بيان شافى صاهبى و كوكلكرك محبوب و مقبولى ايدى. و مريدان حقنده بذل همت ايدوب هر كيمى كه صدق و صفا ايله ممتاز طوتارسه زمرة صديقانه واصل ايلر ايدى. بونك كى ارزنجانده مقيم بولنان ارکان مولانا و استادمز و شيخمز، شمع جمع عرفاء، واسطه العقد الاتقيا شارح رموز دقيق، شارب سلسبيل تحقيق ملكى الصفات، مقبول الاوليا، زبدة الازكيا حسام الملة و الدين حسين المولوى رحمة الله عليه حضرتلرى موسى عليه السلام كى يد بيضايه و مسيح عليه السلام كى احياء موتايه مالك و فضائل متنوعه رسميه ده بى نظير جهان و حقائق و دقائق درويشانده بر بحر بى پايان اولوب بى غايه بر علم و بى نهايه بر ادب و على بر همت صاحبي ايدى. طريقته مشايخه سعى بليغى اولوب كاس محبت و حقيقتى چشیده ايله مش ايدى. و حضرت سلطان ولد (بيض الله غرته) آنك حقنده عنايت كثره بيوروب ارزنجانده كنديلرينه قائم مقام نصب ايتمش و اجازت على احسان ايله مشدر. عصا فير بيانى سفينه اقلامه اركاب ايلديكى و قتلرده صحيفه سيمين قرطاسى سواد الماس مداد ايله مطرز ايدر. و معانى سبع المثاني بى اكاليل غريبه و لائلى عجيبه ايله مكلل قيلار كه عقول روخانيانه حيرت واقع اولور. رياضات عميقه اجرا ايله آستانه خدمته اوتورمش و حقائق و معارف فقرى بر طريق تعليم او بلادك كافه سكاننه روشن قيلول اهل فقر زينه چكهرك حلقه اوليايه دعوت ايله مشدر.

(تمت بعون الله)